

криминална колекция

АНДРЕА КАМИЛЕРИ

**ТЪРПЕНИЕТО
НА ПАЯКА**

**Комисарят Монталбано
нарушава правилата**

Книгопис

АНДРЕА КАМИЛЕРИ
ТЪРПЕНИЕТО НА ПАЯКА
КОМИСАРИЯТ МОНТАЛБАНО
НАРУШАВА ПРАВИЛАТА

Превод: Весела Лулова Цалова

chitanka.info

Книгите на Андреа Камилери карат читателя да мисли. При това обичайният за криминално четиво въпрос „кой е убиецът“ никога не е най-важният. И в осмия си роман от поредицата с комисар Монталбано, прочутият сицилиански писател се вълнува най-вече от житейските дилеми, пред които изправя героите си.

Младо момиче изчезва на път за дома си. Версията за отвличане се потвърждава от анонимното обаждане с искане на откуп. Похитителите умело насочват към този, който трябва да плати, но той пък е изчезнал. Чанта, пълна с хартийки вместо с парите за откупа, взривява общественото мнение, влудява медиите и обърква полицията. А когато идва развързката, Монталбано погазва правилата. Съчувствието и надеждата се оказват далеч по-силни от служебните му задължения.

Книгата е преведена с помощта на субсидия за превод, отпусната от Министерството на външните работи на Италия.

1.

Събуди се внезапно, задъхан и подгизнал от пот. Няколко секунди не успя да се ориентира къде се намира, но лекото и равномерно дишане на Ливия, която спеше до него, го върна в познатите и вдъхващи му спокойствие измерения. Беше в спалнята си у дома. Леденият като острие бодеж, който усети в раната на лявата си ръка, го беше изтръгнал от съня. Нямаше нужда да поглежда часовника върху нощното шкафче, за да разбере, че бе три и половина през нощта, макар че, ако трябва да бъдем още по-точни, бе три часа, двацет и седем минути и четирийсет секунди. Тази ситуация се повтаряше от двацет дни — толкова бяха минали от онази нощ, когато Джамил Зарзис, трафикантът на деца от арабските страни, го беше ранил. Секунди по-късно в престрелката Монталбано беше убил трафиканта. Двацет дни, но сякаш точно в този момент времето беше спряло. „Цък“, бе щракнал някакъв механизъм от онази част на главата му, в която се измерваха отминаващите часове и дни. „Цък“ — и оттогава, ако спеше, се събуждаше, ако будуваше — всичко около него замръзваше по мистериозен и недоловим начин, като в стопкадър. Знаеше много добре, че по време на този светкавичен дуел и през ум не му бе минала мисълта да погледне колко е часът, но въпреки това си спомняше много добре как в мига, в който куршумът, изстрелян от Джамил Зарзис, се забиваше в плътта му, един безличен глас вътре в него, глас на жена, леко металически, като тези, които се чуват по гарите или в супермаркетите, бе казал: „три часът, двацет и седем минути и четирийсет секунди“.

* * *

— С комисаря ли бяхте?

— Да, докторе.

— Как се казвате?

— Фацио, докторе.

— От колко време е ранен?

— Хм, докторе, стълкновението беше към три и половина. Значи, преди малко повече от половин час. Докторе...

— Да?

— Има ли опасност?

Лежи със затворени очи, без да се помръдва, затова всички са убедени, че е в безсъзнание и могат да си говорят открито. А всъщност той чува и разбира всичко, въпреки че ту е дезориентиран, ту с бистър разсъдък, само че няма желание да отвори уста и лично да отговори на въпросите на доктора. Ефектът от инжекциите, които му бяха поставили, за да не чувства болки, се проявява във всяка част от тялото му.

— Ама не ми говорете глупости! Трябва само да извадим куршума, който е останал вътре.

— О, света Богородице!

— Моля, не се вълнувайте толкова! Това е нищо и никаква работа! Освен това не мисля, че куршумът е нанесъл големи поразии. С малко рехабилитация ръката му ще се възстанови напълно. Извинете, ама защо продължавате да се тревожите толкова?

— Вижте, докторе, преди няколко дни комисарят отиде сам да направи оглед на местопрестъплението...

И сега, както тогава, държеше очите си затворени. Но не чуваше повече думите, заглушени от силния грохот на приборя. Изглежда, се беше извил вятър, защото капациите на прозорците се тресяха целите под напора му и сякаш издаваха стенания. Слава богу, че все още беше в отпуск по болест и можеше да се излежава колкото иска под завивките. При тази мисъл се почувства облекчен и реши едва-едва да отвори очи.

Защо ли вече не чува гласа на Фацио? Повдига клепачи, а очите му изглеждат като две тънки резки между тях. Двамата с доктора са се отдалечили от леглото му и стоят близо до прозореца. Фацио говори, а докторът с бялата престилка вгълбено и сериозно го слуша.

Изведнъж осъзнава, че няма нужда да чува думите, за да разбере какво казва Фацио. Неговият приятел Фацио, най-довереният му човек, го предаваше като Юда и очевидно разказваше на доктора за момента, когато беше останал без капчица сили на плажа, след онази непоносима болка в гърдите, която го бе застигнала в морето... И си представи какво щеше да стане сега, докторите само чакаха да чуят такава хубава новина! Преди да му извадят проклетия курушум, щяха да се погрижат за него, за да го прегледат отвън и отвътре, да го надупчат, да смъкнат кожата му парче по парче, за да видят какво има отдолу...

Неговата неизменна спалня. Не, не е вярно. Хем е различна, хем винаги е една и съща. Различна е, защото сега върху етажерката бяха наредени нещата на Ливия, дамската ѝ чанта, фибите за коса и две флакончета. А на отсрещния стол бяха метнати блузка и пола. И дори да не ги виждаше, знаеше, че някъде близо до леглото има и чифт розови пантофи. Разнежи се. Душата му се разтрепери от слабост, разтопи се. От двайсет дни му дойде това чудо до главата, за което не успяваше да намери лек. Достатъчно му бе съвсем малко, за да го отведе неочаквано на върха на умилението. Срамуваше се от тази емоционалност, в която беше изпаднал, укоряваше се, бе принуден да мобилизира защитните си сили, за да не я забележат другите хора. Но с Ливия не се получи, пред нея не можа да се прикрие. И тя реши да му помогне, да му удари едно рамо, отнасяйки се с него с твърдост, защото не искаше да му дава поводи за слабост. Но всичко това беше излишно, тъй като обичливото ѝ желание да му помогне го въвлечаше в нещо средно между умиление и удовлетворение. Беше доволен, че Ливия си изразходва целия отпуск, за да го обгрижва, и беше наясно, че дори къщата в Маринела е доволна, че Ливия е в нея. Спалнята му, ако я погледнеш на светло, откакто тя бе тук, сякаш бе възвърнала цветовете си, а стените ѝ — боядисани отново в сияйно бяло. И тъй като никой не го виждаше, избърса една сълза с крайчето на чаршафа.

Всичко е бяло и сред тази белота — само кафеникавата му (Някога беше розова! Преди колко века?) заголена кожа. Бяла е и

залата, в която му правят електрокардиограма. Докторът гледа дългия хартиен отрязък и поклаща глава, изпълнен със съмнение. Монталбано ужасен си представя, че графиката, която онзи гледа, е идентична на следата, оставена от сеизмографа по време на земетресението в Месина от 1908 година. Случи се така, че бе успял да я види пресъздадена в едно списание по история: отчаяна и безсмислена драсканица, сякаш направена от полудяла от страх ръка.

— Разкриха ме! — мисли си. — Забелязаха, че сърцето ми работи на пресекулки, безредно и че съм прекарал най-малко три инфаркта!

След това в стаята влиза още един лекар, който също е с бяла престилка. Поглежда линията, поглежда Монталбано, поглежда колегата си.

— Да направим нова — казва.

Може би не вярват на очите си, не проумяват как човек с такава електрокардиограма е все още в болничното си легло, а не върху мраморната маса в моргата. Поглеждат новата линия, този път са приближили главите си една до друга.

— Да му направим ехокардиография — заключават по-скоро объркани, отколкото убедени.

На Монталбано му се иска да им каже, че щом като нещата стоят по този начин, тогава е по-добре да не му изваждат и куршума, а да го оставят да си умре на спокойствие. Ех, да му се не види, не е помислил за завещанието си. Например къщата в Маринела трябва непременно да остави на Ливия, за да не може да се появи някой негов четвърти братовчед и да започне да си търси правата.

Така де, защото къщата в Маринела от няколко години беше негова. Мислеше си, че няма никога да успее да я купи, беше твърде скъпа за получаваната от него заплата, от която успяваше да спестява съвсем скромни суми. Но един ден пристигна писмо от съдружника на баща му, в което той пишеше, че е готов да изплати бащиния му дял от винарската фабрика, който се оказа значителна сума. Така не само се сдоби със средства, за да купи къщата, но му останаха и доста пари, които внесе в банката. За старини. Затова се налагаше да направи завещание, тъй като бе станал заможен господин. Но и след като излезе

от болницата, не се решаваше да отиде при нотариус. В случай че най-накрая се престрашеше, къщата щеше да остави за Ливия, това беше извън всякакво съмнение. Знаеше много добре какво да остави и на Франсоа... на този негов син, който всъщност не беше негов, но можеше да бъде. На Франсоа ще остави пари, за да си купи хубава кола. Виждаше вече възмутената физиономия на Ливия. Ама защо? Искаш да го разхайтиш ли? Да, госпожо. На син, който всъщност не ти е син, но е можело да бъде, се угажда доста повече, отколкото на истински син. Разсъждения, накъдрени като свинска опашка, съгласен съм, но все пак разсъждения. А на Катарела? Защото Катарела трябваше непременно да фигурира в неговото завещание. А какво щеше да му остави? Книги? Разбира се, че не. Опитва се да извика в паметта си една стара песен на алпийските войници, която се казваше „Завещанието на капитана“ или нещо подобно, но не успя. Часовникът! Ето какво щеше да завещае на Катарела — бащиния си часовник, който бе стигнал до него посредством съдружника на баща му. Така Катарела би се почувствал като човек от семейството. Часовникът беше единственото подходящо нещо.

Не може да види стрелките на часовника в стаята, в която му правят ехокардиография, защото пред очите му се спуска нещо като сивкаво було. Двамата лекари са улигани да се взират твърде внимателно в монитора, като от време на време само местят нещо като компютърна мишка.

Единият, който трябваше да го оперира, се казва Страдзера, Амедео Страдзера. Този път от машината не излиза къс хартия, а поредица от снимки или нещо подобно. Двамата доктори гледат и пак гледат, накрая въздишат изнурени, като след продължително ходене. Страдзера се приближава към него, докато колегата му сядва върху един стол, естествено, бял на цвят, и го поглежда строго. След това се накланя напред. Монталбано си мисли, че сега докторът ще му рече:

— Трябва да престанете да се преструвате на жив! Засрамете се!

Хм, какви бяха думите в стихотворението?

„Клетият човек, който не забелязал, че сражавайки се, е умрял.“^[1]

Онзи обаче не проговаря, но започва да го преслушва със стетоскопа. Като че ли не го беше правил вече двайсетина пъти! Накрая се изправя, поглежда колегата си и пита:

— Какво ще правим?

— Аз съм на мнение, че трябва да го прегледа Ди Бартоло — казва другият.

Ди Бартоло! Легендата! Монталбано се беше запознал с него преди време. Сега той бе вече много над седемдесетте, съсухрен, с бяла брада, с която изглеждаше в лицето като коза, неспособен да се приспособи към съжителството с хора и добрите обноски. Веднъж бил казал на някакъв тип, известен безмилостен лихвар, след като го прегледал както той си знае, че не е в състояние да се произнесе, защото не е успял да локализира сърцето му. Друг път попитал някакъв непознат мъж, който си пиел кафето в бара: „Знаете ли, че сте на път да получите инфаркт?“ И, о, чудо, онзи получил начаса инфаркт — навярно защото светило като Ди Бартоло току-що го бил диагностицирал. Ама защо тогава тези двамата искат да се обаждат на Ди Бартоло, ако не може вече нищо да се направи? Може би искат да покажат на стария си учител явлението Монталбано, човека, който, необяснимо как, продължаваше да живее със сърце, изглеждащо като Дрезден след американските бомбардировки.

Докато чакат, решават да го върнат в стаята му. При отварянето на вратата, за да може да мине носилката, чува гласа на Ливия, която го вика отчаяно:

— Салво! Салво!

Няма желание да ѝ отговори. Горкичката! Дошла е във Вигата, за да прекара няколко дни с него, а всъщност заварва тази прекрасна изненада.

— Каква приятна изненада! — беше казала вчера Ливия, когато след контролния преглед в болницата в Монтелуза се прибра вкъщи с огромен букет рози в ръцете. Тя веднага беше избухнала в плач.

— Моля те, не плачи!

Въпреки че и той едва удържаше сълзите си.

— Защо да не плача?

— След като досега никога не си плакала...

— А ти кога преди си ми подарявал букет рози?

И сега, лежейки до нея в леглото, постави леко, за да не я събуди, ръката си върху хълбока ѝ.

Беше забравил или когато се бе запознал с него, не беше обърнал внимание, че не само видът, но и гласът на професор Ди Бартоло е като на коза.

— Добър ден на всички! — изблейва, влизайки, следван от десетина спретнато облечени в бели престилки доктори, които изпълват стаята.

— Добър ден — отговарят „всички“, тоест само Монталбано, тъй като когато професорът се появява на прага, в стаята е само той.

Ди Бартоло се приближава към леглото му и го поглежда с голям интерес.

— С удоволствие забелязвам, че въпреки мнението на моите колеги, все още не сте загубили здравия си разум.

Прави знак и от едната му страна се показва Страдзера, който му предава резултатите от изследванията на Монталбано. Професорът поглежда набързо първия лист и го захвърля на леглото, после втория, третия, четвъртия. За съвсем кратко главата и тялото на Монталбано изчезват под книжата. Накрая комисарят чува само гласа на професора, без да може да го види, защото точно върху очите му са нападали бумагите от ехокардиографията.

— Бихте ли ми казали защо ме повикахте?

Проблейва вече доста раздразнено, очевидно козата в него е започнала да се ядосва.

— Вижте, професоре — отговаря уклончиво Страдзера, — проблемът е, че един от подчинените на комисаря ни уведоми, че преди няколко дни Монталбано е имал сериозен епизод с...

С какво? Не успява да го чуе. Навярно му преразказва епизода на ухо. Епизод? Какво общо има епизодът? Това да не е телевизионен

сериал? Страдзера каза „епизод“. Ама не се ли наричат епизоди отделните части от сериалите?

— Повдигнете го — заповядва професорът.

Махат листовите от него и деликатно го изправят. Лекарите в благоговейно мълчание са се събрали в кръг около леглото му. Ди Бартоло слага слушалките върху гърдите му, отмества ги с няколко сантиметра, след това с още няколко и спира. Виждайки лицето му толкова отблизо, комисарят забелязва, че професорът прави непрекъснато едно и също движение с челюстта си, сякаш дъвче дъвка. Внезапно обаче проумява, че той преживя. Ди Бартоло е истинска коза, която от доста време не се помръдва. Стои неподвижно и се ослушва. „Какво ли чуват ушите ѝ от онова, което се случва в моето сърце? — пита се наум Монталбано. — Рухващи сгради? Пукнатини, които изведнъж зейват? Подземен грохот?“ Ди Бартоло го преслушва нескончаемо, не се отмества дори милиметър от позата, която е заел. Ама не го ли заболява гърбът да стои така наведен? Комисарят започва да се поти от страх. Най-накрая професорът се изправя.

— Достатъчно.

Нагласяват Монталбано да си легне.

— Според мен — прави заключението си светилото — може да го простреляте с още три-четири куршума, а след това да му ги извадите без упойка. Със сигурност сърцето му ще издържи.

И излиза, без да каже „довиждане“.

Десет минути по-късно е в операционната, цялата обляна в яркочвяла светлина. Някакъв човек държи маска и я поставя върху лицето му.

— Дишайте дълбоко — казва.

Той се подчинява. Нищо повече не си спомня.

„Как е възможно — запита се — да не са измислили все още спрей, който, когато не можеш да заспиш, да го завреш в носа си, да го натиснеш, за да излезе газ или каквото има там, и да се потопиш незабавно в съня?“

Подобна анестезия против безсъние би била много удобна. Изпитваше силна жажда. Надигна се леко, за да не събуди Ливия,

отиде в кухнята, наля си чаша минерална вода от вече отворена бутилка. Ами сега? Реши да направи малко гимнастика с ръката, както му беше показала рехабилитаторката. Едно, две, три, четири. Ръката му функционираше толкова добре, че спокойно би могъл да си кара колата.

Прогнозата на Страдзера се бе оказала вярна. Само че понякога започва да му пари, както става с краката, когато стоиш дълго време все в една и съща поза, сякаш сто иглички започват да бодат крайниците ти от горе до долу. Или да пълзят мравки. Изпи още една чаша вода и се върна да си легне. Усещайки го, че се пъха под завивките, Ливия измърмори нещо и му обърна гръб.

— Вода — умолява, отваряйки очи.

Ливия му сипва в чаша и за да може да я изпие, повдига главата му, слагайки ръката си зад тила му. След това оставя чашата на нощното шкафче и изчезва от полезрението на комисаря. Монталбано успява да се надигне малко. Вижда я отпред, пред прозореца, а до нея е застанал доктор Страдзера, който ѝ говори забързано. Изведнъж чува лекия ѝ смях. Ах, колко е духовит доктор Страдзера! И защо ли се е лепнал така за Ливия? Ами тя защо не се чувства задължена да се отдалечи малко от него? Сега ще ви дам да се разберете.

— Вода! — крещи ядосано.

Ливия се стряска, уплашена.

— Ама защо пие толкова много? — пита Ливия.

— Заради упойката е — казва Страдзера. И добавя: — Вижте, Ливия, операцията беше съвсем лека. Между другото, постарях се да му остане почти незабележим белег.

Ливия му се усмихва с благодарност, от което комисарят още повече побеснява.

Невидим белег! Така ще може да се яви без проблеми на следващия конкурс за Мистър Мускул.

По въпроса за мускула или каквото е... Премести се, без да вдига шум, докато усети, че е опрял тялото си до гърба на Ливия. Тя,

изглежда, оцени тази близост, подразбираше се от стона, подобен на изскимтяване, който издаде в съня си.

Монталбано протегна полуотворената си длан и я сложи върху едната ѝ гърда. Ливия, като под въздействието на условен рефлекс, сложи ръката си върху неговата. И на това място действието спря. Защото Монталбано знаеше много добре, че ако продължеше, Ливия щеше да му наложи незабавно да престане. Вече се бе случвало, още първата нощ, когато се върна от болницата в Маринела.

— Не, Салво. Дума да не става! Боя се, че ще си навредиш на раната.

— Стига, Ливия, ранен съм в ръката, не в...

— Не бъди вулгарен. Не разбираш ли, няма да се чувствам комфортно, ще се страхувам, че...

Но мускулът, или каквото там беше, тези страхове не ги разбираше. Нямаше мозък, не бе свикнал да мисли. Нямаше разум. И си стоеше там, подут от яд и желание.

Страх. Боязън. Това започва да изпитва на втория ден след операцията, когато към девет сутринта раната много силно го заболява. Защо ли го мъчи толкова? Дали не са забравили, както често се случваше, парче марля вътре? Възможно е да не е марля, а трийсетсантиметров скалпел. Ливия забелязва на мига и се обажда на доктор Страдзера. Той се втурва, навярно зарязал по средата операция на отворено сърце. Но всъщност нещата винаги стояха по същия начин: веднага щом Ливия се обаждаше, Страдзера се затичваше. Докторът казва, че тази болка е напълно нормална и Ливия няма никакви основания да се тревожи. След това слага инжекция на Монталбано. Не минават и десет минути, когато се случват две неща. Първото е, че болката започва да минава, а второто е, че Ливия му казва:

— Дойде началникът на полицията.

И излиза. В спалнята влизат Бонети-Алдериги и началникът на кабинета му, господин Латес, който молитвено е допрял ръце, сякаш се намира пред леглото на умиращ.

— Как сте? Как сте? — пита началникът на полицията.

— Как сте? Как сте? — повтаря като ехо Латес с провлачена и отегчителна интонация.

Началникът на полицията започва да говори. Само че Монталбано го чува на пресекулки, сякаш силен вятър отнася думите, които онзи изрича.

— ... и затова ви предложих за официална похвала...

— ... похвала... — повтаря Латес.

„Тра-ла-ла, тра-ла-ла“ — извива трели някакъв глас в главата на Монталбано.

Вятър.

— ... до вашето завръщане господин Ауджело...

„О, колко е хубаво, о, колко е хубаво“ — продължава все същият глас в главата му.

Вятър.

Натежали от умора очи, които се затварят неумолимо.

Очите му бяха натежали от умора. Вероятно най-накрая щеше да успее да заспи — така, опрян в топлото тяло на Ливия. Но дървените капаци на прозорците продължаваха да вдигат ужасна дандания и да издават стенания при всеки порив на вятъра.

Какво да направи? Да отвори прозореца и да застопори капациите по-добре ли? Не трябваше и да си го помисля, защото Ливия със сигурност щеше да се събуди. Може би имаше начин. Нищо не му костваше да пробва. Да не се опълчва на скърцането на капациите, а да го следва, вкарвайки го в ритъма на дишането си.

— Иии! — вие дървеният капак на прозореца.

— Иии! — фучи той с полуотворена уста.

— Иее! — надава вой капакът.

— Иее! — повтаря той като ехо след него.

Този път гласът му излезе извън контрол. Ливия отвори очи и седна в леглото.

— Салво! Лошо ли ти е?

— Защо?

— Стенеше!

— Станало е насън, извини ме. Заспивай.

Проклет прозорец!

[1] Из „Бесният Орландо“ от Людовико Ариосто. — Б.пр. ↑

2.

През широко отворения прозорец нахлува студ. В болниците винаги е така: лекуват те от апандисит, но те уморяват от пневмония. Седи в креслото, остават му само два дни и след това ще може най-накрая да се върне в Маринела. Но от рано сутринта цял взвод жени се е захванал да изчисти всичко — коридори, стаи, килери, прозорци, легла, столове. Изглежда, лудешкият порив на почистването връхлита всичко: сменят се чаршафи, калъфки, завивки, банята така ослепително свети от чистота, че трябва да се влиза със слънчеви очила в нея.

— Ама какво става? — пита той медицинската сестра, която е дошла да му помогне да се върне в леглото.

— Изглежда, ще идва някакъв големец.

— Кой?

— Не знам.

— Слушайте, не бих ли могъл да остана в креслото?

— Не може.

След известно време се появява Страдзера, но остава разочарован, защото Ливия я няма.

— Може би ще намине по-късно — успокоява го Монталбано.

Но го казва, за да му направи мръсно. Онова „може би“ спомена, за да държи доктора на тръни. Ливия го увери, че със сигурност ще дойде, но с малко закъснение.

— Кой ще идва?

— Петрото. Заместник-министърът.

— И за какво ще идва?

— За да ви поздрави.

Ама че работа! Само това му липсваше! Народният представител, адвокатът Джанфранко Петрото, сега заместник-министър на Министерството на вътрешните работи, въпреки че веднъж бе осъждан за корупция, друг път за изнудване, а на третия път бе отървал наказанието поради давност за престъплението.

Бивш комунист, бивш социалист, понастоящем триумфално избран от партията на мнозинството.

— Не може ли да ми сложите една инжекция, от която да загубя съзнание поне за три часа? — примолва се на Страдзера.

Онзи разперва безпомощно ръце и излиза.

Народният представител Джанфранко Петрото се появява, предшестван от бурни ръкопляскания, които отекват в коридора. Допуска обаче в болничната стая само представителя на централната държавна власт, началника на полицията, завеждащия отделението и един депутат от делегацията.

— Другите да ме изчакат отвън! — заповядва кресливо Петрото.

След това започва да отваря и затваря уста. Говори. И говори. И говори. Не знае, че Монталбано си е запушил до такава степен ушите с хигроскопичен памук, че направо ще експлодират. И не е в състояние да чуе щуротиите, които онзи му плещи.

От известно време вече не чуваше стоновете на капациите на прозорците. Унасяйки се, едва погледна часовника — четири и четирийсет и пет, и най-накрая заспа.

* * *

В просъница едва-едва чу настоятелното звънене на телефона.

Отвори едното си око и погледна часовника. Шест часът. Беше спал малко повече от час. Изправи се набързо, искаше да спре дрънченето, преди да достигне до ушите на Ливия, която спеше дълбоко. Вдигна слушалката.

— Комисерийо, какво направих, събудих ли ви?

— Катаре, точно, ама точно шест часът сутринта е.

— Честно казано, моят часовник показва шест и три минути.

— Означава, че малко избързва.

— Сигурен ли сте, комисерийо?

— Повече от сигурен.

— Тогава ще го бутна с три минути назад. Благодаря, комисерийо.

— Моля.

Катарела затвори телефона, а Монталбано тръгна да се връща в спалнята. По средата на пътя спря, попържвайки светците по азбучен ред. Що за обаждане беше това? Катарела му звъни в шест сутринта само за да разбере дали часовникът му е верен? В този момент телефонът отново издрънча, комисарят се оказа бърз и успя да вдигне слушалката още след първото позвъняване.

— Комисерийо, моля за извинение, но се заговорихме за часа и забравих да ви кажа причината за тилифонирането си, заради която ви направих предишното обаждане.

— Кажете ми я.

— Защото са конфискували моторчето на едно момиче.

— Откраднато или конфискувано?

— Конфискувано, комисерийо.

Монталбано се ядоса. Беше длъжен обаче да потисне крясъците, които му идваше да нададе.

— И ти ме събуждаш в шест сутринта, за да ми кажеш, че Финансовата гвардия или карабинерите са конфискували някакво моторче? Точно на мен ли трябва да ми го разкажеш? Уведомявам те, с твое позволение, разбира се, че изобщо не ми пука за това!

— Комисерийо, за да не ви пука, не се нуждаете от моето позволение — каза многоуважително другият.

— Освен това не съм на работа, все още съм в болнични!

— Знам го, комисерийо, но конфискацията не е направена нито от Финансовата гвардия, нито от многообичната Армия на карабинерите.

— Заслужилата, а не многообичната, Катаре. Тогава от кого?

— Това е въпросът, комисерийо. Не се знае, не е ясно. И точно затова ми казаха да ви тилифонирам на вас, лично и пирсонално.

— Слушай, там ли е Фацио?

— Не, господине, на мястото е.

— А господин Ауджело?

— Също и той е на местопрестъплението.

— Кой е останал в полицейското управление?

— Временно вардя аз, комисерийо. Господин Ауджело ми каза да го замествам.

Майчице свята! Опасност, която трябва да се прекрати колкото е възможно по-скоро, защото Катарела беше способен да превърне в ядрен конфликт и най-обикновената дребна кражба. Възможно ли е Фацио и Ауджело толкова да се обезпокоят само заради една банална конфискация на моторетка? А пък и защо ли бяха накарали Катарела да му се обади?

— Слушай, направи следното: свържи се с Фацио и му кажи да ми се обади веднага в Маринела.

Остави слушалката.

— Ама какъв е този пазар тук! — каза един глас зад гърба му.

Обърна се. Беше Ливия. Очите ѝ святкаха от яд. При ставането от леглото не си бе сложила пенъоара, а беше облякла ризата, която Монталбано бе носил предния ден. А той, като я видя в такъв вид, се изпълни с желание да я прегърне. Но се въздържа, знаеше, че във всеки един момент Фацио можеше да му се обади.

— Ливия, моля те, имам работа...

— Работата би трябвало да си вършиш в полицейското управление. И само когато не си в болнични.

— Права си, Ливия. Моля те, върни се в леглото.

— Ама за какво легло ми говориш! Вече ме събудихте! Отивам в кухнята да приготвя кафе — каза тя.

Телефонът звънна.

— Фацио, ще бъдеш ли така добър да ми обясниш какво, по дяволите, става? — попита на висок глас Монталбано, нямаше вече нужда да пази тишина, така или иначе, Ливия не само че се бе събудила, но и се беше вбесила.

— Недей да ругаеш — скара му се не на шега Ливия от кухнята.

— Ама Катарела не ви ли каза?

— Катарела не ми каза нито думица...

— Ще престанеш ли, или не? — попита го Ливия.

— ... говори ми само за конфискацията на някаква моторетка, която не е извършена нито от карабинерите, нито от Финансовата гвардия. И какво, по дяволите...

— Казах ти да не ругаеш!

— ... сте тръгнали мен да ме ядосвате? Идете да видите дали не са я конфискували общинските полицаи.

— Не, комисарю. Не се касае за конфискация, а за отвлечане на собственичката на мотопеда.

— Не разбрах.

— Комисарю, става дума за отвлечането на човек.

Отвлечане на човек?! Във Вигата?!

— Обясни ми къде се намирате, идвам веднага — каза, без да му мисли много.

— Комисарю, доста е сложно да ни намерите. Най-много след час, ако ви е удобно, служебната кола ще е пред дома ви. Така няма да се налага да шофирате.

— Съгласен съм.

Отиде в кухнята. Ливия беше сложила кафето на газовия котлон и точно постилаше покривката върху масата. За да я опъне добре, трябваше да наведе цялото си тяло напред и ризата на комисаря, която носеше, се оказа твърде къса.

Монталбано не успя да се въздържи. Направи две крачки към нея и я прегърна силно отзад.

— Ама какво те прихваща? — попита Ливия. — Хайде, остави ме! Какво си намислил?

— Опитай се да отгатнеш.

— Може да си навредиш...

Кафето се надигна. Никой не изключи котлона. Кафето забълбука. Газовият котлон остана включен. Кафето започна да ври. Никой не забеляза. Кафето изкипя от кафеварката, изтече и загаси газовия котлон. Газта продължи да излиза.

— Не усещаш ли странна миризма на газ? — попита го отмаляла Ливия в един определен момент, изплъзвайки се от прегръдката на комисаря.

— Не мисля — каза Монталбано, чиито ноздри бяха изпълнени само с аромата на кожата ѝ.

— О, боже! — възкликна Ливия, затичвайки се да спре газта.

На Монталбано му оставаха едва двама минути, за да се избърсне и да си вземе душ. Кафето си, направено отново, изпи на бегом, защото вече звъняха на вратата му. Ливия дори не го попита

къде отива, нито защо. Беше отворила прозореца и се протягаше с високо вдигнати ръце под слънчевите лъчи.

Докато пътуваха, Гало му разказа каквото знаеше за случая. Отвлеченото момиче — защото относно факта, че беше отвлечена, изглежда, вече нямаше никакво съмнение — се казваше Сузана Мистрета. Много красива, учела в университета в Палермо и се подготвяла за първия си изпит. Живеела с родителите си в голяма вила, към която се бяха отправили, на пет километра от градчето. От около месец ходела да учи в дома на своя приятелка от Вигата, а към осем часа вечерта се връщала с мотопеда си във вилата.

Предната вечер баща ѝ като не се прибрала в обичайното време, изчакал още около час и се обадил на приятелката ѝ, която му отговорила, че Сузана си е тръгнала както винаги в осем часа, плюс-минус една минута. Тогава позвънил и на момчето, което дъщеря му смятала за свой годеник, а то се изненадало, защото следобед се видели със Сузана във Вигата, преди тя да отиде да учи с приятелката си, но тя му казала, че няма да отиде на кино с него, защото трябвало вечерта да се върне къщи и да продължи да учи. При това положение баща ѝ се притеснил. Звънял на дъщеря си няколко пъти, но мобилният ѝ бил изключен. В един момент стационарният телефон звъннал и бащата се втурнал към него, мислейки, че е дъщеря му. Обаждал се обаче братът.

— Сузана има брат?

— Не, господине. Единствено дете е.

— Тогава братът на кого? — попита на това място разгневеният Монталбано, който от скоростта, с която караше Гало, и от пътя, по който се движеха — целия осеян с дупки, започваше не само да оглушава, но и да усеща лека болка в раната.

Ставало дума за брата на бащата на отвлеченото момиче.

— Всичките тези хора нямат ли имена? — започна отново да задава въпроси комисарят, загубил търпение, надявайки се, че имената ще му позволят да следва по-добре нишката на разказа.

— Разбира се, че имат, няма как да нямат, но на мен не са ми ги казали — отговори Гало и продължи: — Братът на бащата на отвлечената, който е лекар...

— Наричай го Чичо Доктор — прекъсна го Монталбано.

— ... Чичо Доктор се обаждал, за да се информира за снаха си. Тоест за майката на отвлечената.

— И защо? Тя зле ли се чувства?

— Да, господин комисар, много, много зле. Тогава бащата уведоми Чичо Доктор...

— Не, в този случай трябва да кажеш „брат си“. Тогава бащата информира брат си за изчезването на Сузана и го помоли да отиде при него във вилата, за да обгрижва болната. Така той щял свободно да се отдаде само на търсенето на дъщеря си. След като отложил всичките си ангажименти, докторът дошъл, когато вече минавало единайсет вечерта.

Бащата се качил на колата си и пропътувал много бавно пътя, по който Сузана обичайно минавала, за да се върне къщи. В този час през зимата е тъмно като в рог, а колите са малко. Шофирал напред-назад по същия маршрут и все повече се отчайвал. По едно време с него се изравнил младеж с моторче. Бил годеникът на Сузана, който се бил обадил във вилата и Чичо Доктор го уведоми, че все още няма никакви новини за нея. Момчето казало на бащата, че има намерение да мине по всички улици на Вигата, за да потърси поне мотопеда ѝ, който веднага щял да разпознае. Бащата изминал назад-напред още четири пъти маршрута от къщата на приятелката на дъщеря му до вилата, спирайки от време на време да огледа дори петната по асфалта. Но не видял нищо странно. Когато се отказал от търсенето и се прибрал къщи, било вече почти три часът сутринта. Тогава помолил брат си да се обади във всички болници в Монтелуза и Вигата. Получили само отрицателни отговори — нещо, което, от една страна, ги успокоило, но от друга — ги разтревожило още повече. Така загубили още един час.

На това място, тъй като вече от доста време бяха навлезли в полята и се движеха по тесен коларски път, Гало посочи една къща на петдесетина метра по-напред.

— Това е вилата.

Монталбано не успя навреме да я погледне, защото Гало зави надясно, поемайки по друг черен път, който беше в доста по-окаяно състояние.

— Къде отиваме?

— Където са намерили моторетката.

Беше я открил приятелят на Сузана. За да отиде във вилата, след като я бил търсил напразно из улиците на Вигата, хванал по един обикновен път, който доста удължаваше разстоянието. И там, на около двеста метра от дома на Сузана, видял изоставеното ѝ моторче и веднага се втурнал да извести баща ѝ.

Гало отби и спря зад една от служебните коли. Монталбано слезе, а Мими Ауджело тръгна към него.

— Мръсна история, Салво. Затова се наложи да те обезпокоя. Нещата никак не отиват на добре.

— Къде е Фацио?

— Във вилата е, с бащата. Ако случайно похитителите ѝ се обаждат.

— Може ли да знам как се казва бащата?

— Салваторе Мистрета.

— И с какво се занимава?

— Бил е геолог. Обиколил е целия свят. Ето това е моторчето.

Беше облегло на нисък каменен зид, който опасваше една от зеленчуковите градини. В отлично състояние, нямаше ожулвания, беше само леко напращено. Галуцо бе вътре в градината и оглеждаше дали няма да намери нещо. Същото правеха Имбро и Батиато по коларския път.

— Между другото... годеникът на Сузана как се казва?

— Франческо Липари.

— Къде е?

— Изпратих го да си ходи вкъщи. Беше капнал от умора и притеснение.

— Имах предвид, да не би този Липари да е преместил моторчето? Може би го е намерил на земята, по средата на черния път...

— Не, Салво. Два пъти се закле, че мотопедът е бил намерен така, както го виждаш.

— Остави някой на пост. Никой да не го пипа. Иначе онези от криминологията ще нададат голям вой. Нищо ли не намерихте?

— Нищо, съвсем нищо. А като помислиш, момичето е носело раничка с учебници и лични вещи, мобилен телефон, портмоне, което е държало в задния джоб на дънките си, ключове от дома си... Нищо.

Все едно е срещнало някого, когото познава, спряло е мотопеда и го е облегло на зида, за да си побъбрят за кратко.

Монталбано обаче имаше вид на човек, който не го слуша. Мими го забеляза.

— Какво има, Салво?

— Не знам, но нещо не ми се връзва — промърмори Монталбано.

И започна да крачи назад, както правим, когато се нуждаем от пространство, за да огледаме по-добре нещо и да го видим в цялостния му вид и правилна перспектива. Ауджело също заотстъпва заедно с него, но механично, само защото го правеше комисарят.

— Сложено е на обратно — заключи в един момент Монталбано.

— Кое?

— Моторчето. Погледни го, Мими. Така както го виждаме спряно, бихме си помислили, че посоката му на движение е била към Вигата.

Мими го погледна и поклати глава.

— Вярно е. От тази страна обаче е щяло да бъде срещу движението. Затова, ако се е движело към Вигата, трябваше да го намерим подпряно на ниския зид от другата страна.

— Представи си само колко й пука на една моторетка, че е в насрещното движение! Тези ги намираш на междустълбищната площадка в кооперацията, в която живееш! Те се провират между колите и ти късат нервите! Не е за говорене. И така, ако момичето е идвало откъм Вигата, предната гума на мотопеда й би трябвало да гледа в противоположната посока. Питам се: защо ли е оставено така?

— О, боже, Салво, мотивите може да са много. Възможно е, преди да го е опряла в зида, да е направила пълен кръг с него... или по-вероятно е да се е върнала назад няколко метра, разпознавайки някого...

— Всичко е възможно — отрязва го Монталбано. — Отивам във вилата. Когато свършите с търсенето тук, елате при мен. И не забравяй да оставиш някого на пост.

* * *

Вилата беше на два етажа. Някога може и да е била красива, но сега разкриваше множество белези, останали по нея от немарливото и небрежно отношение на стопаните ѝ. А къщите усещат, когато човек ги занемари, и сякаш нарочно започват някак преждевременно да рухват. Здравата врата от ковано желязо беше само притворена.

Комисарят влезе в голям хол, обзаведен с тъмни и масивни мебели от деветнайсети век, който на пръв поглед му заприлича на музей, толкова бе претрупан с африкански маски и статуетки от древни южноамерикански цивилизации — сувенири от пътуванията на геолога Салваторе Мистрета. В единия му ъгъл бяха разположени два фотьойла, масичка с телефон, телевизор. Фацио и един мъж, който би трябвало да е Мистрета, бяха седнали в креслата и не откъсваха очите си от телефона. При влизането на Монталбано мъжът погледна въпросително Фацио.

— Това е комисар Монталбано. А това е господин Мистрета.

Мъжът се приближи с протегнатата ръка. Монталбано я стисна, без да каже нито дума. Геологът беше шейсетгодишен, мършав, със загоряло лице като тези на южноамериканските статуетки, прегърбен, с разрошени побелели коси и светли, блуждаещи из хола очи, наподобяващи очи на наркоман. Очевидно напрежението в душата му го изяждаше.

— Някакви новини? — попита Монталбано.

Геологът разпери безутешно ръце.

— Бих искал да поговорим. Може ли да отидем в градината?

Иди разбери защо, изведнъж започна да не му стига въздух. Може би защото холът бе потискащ, тъй като в него не влизаше светлина въпреки двете големи панорамни врати. Мистрета се поколеба. След това се обърна към Фацио.

— Ако чуете звънеца от горе... ще бъдете ли така любезен да ме извикате?

— Разбира се — каза Фацио.

Излязоха. Градината, която обграждаше вилата, беше напълно занемарена и почти наподобяваше поле с диворастяща зеленина, на път и тя да пожълтее.

— Оттук — каза геологът.

И поведе комисаря към полукръг от дървени скамейки в центъра на нещо като цветен оазис, подреден и поддържан.

— Сузана идва тук да уч...

Не успя да продължи, рухна върху една от пейките. Комисарят седна до него. Извади кутия цигари.

— Пушите ли?

Какво му беше препоръчал доктор Страдзера?

„Ако можете, опитайте се да спрете пушенето.“

Но сега, в този момент, не можеше.

— Бях ги отказал, но при тези обстоятелства... — каза Мистрета.

„Виждате ли, скъпи и уважаеми доктор Страдзера, че понякога не може да не се пуши?“

Комисарят му подаде цигара и огънче. Пушиха известно време в мълчание, а после Монталбано го попита:

— Съпругата ви болна ли е?

— На смъртно легло.

— Разбра ли за случилото се?

— Не. Под въздействието на успокоителни и сънотворни е. Брат ми Карло, който е лекар, беше тази нощ при нея. Преди малко си тръгна. Обаче...

— Обаче?

— ... обаче съпругата ми продължава, дори и в този принудителен сън, да вика Сузана, сякаш подсъзнателно разбира, че нещо...

Комисарят усети, че се изпотява. Как да говори с този мъж, чиято съпруга умира, за отвличането на дъщеря му? Може би единственият начин беше да използва бюрократично официалния тон, който заради своето естество е лишен от всякаква хуманна форма.

— Господин Мистрета, трябва да уведомя съответните органи за това отвличане — съдия-следователя, началника на полицията, колегите си от Монтелуза... Много е вероятно новината да стигне и до ушите на някой журналист, който ще се втурне насам с неизменната си телевизионна камера... Ако все още не съм го направил, е, защото искам да съм сигурен.

— За какво?

— Че става дума за отвличане.

3.

Геологът го погледна учудено.

— А какво друго може да е?

— Искам да ви предупредя, че ще съм принуден да правя предположения, дори и неприятни.

— Разбирам.

— Един въпрос: съпругата ви нуждае ли се от активно обгрижване?

— Непрекъснато, ден и нощ.

— Кой се грижи за това?

— Сузана и аз, на смени.

— Откога е в това състояние?

— Влоши се преди около шест месеца.

— Как мислите, не е ли възможно нервната система на Сузана, подложена толкова дълго на изпитания, да се е сринала изведнъж?

— Какво искате да кажете?

— Не е ли възможно момичето, виждайки майка си в това положение, изнурено от недоспиването и ученето, да е избягало доброволно от ситуацията, която повече не е било в състояние да понася?

Отговорът беше незабавен.

— Изключено. Сузана е силна и великодушна. Не би ми причинила тази... болка. Никога. А пък и къде би могла да отиде, за да се скрие?

— Имала ли е пари в себе си?

— Хм... Най-много трийсетина евро.

— Няма ли роднини, приятели, към които да е привързана?

— Сузана посещаваше само дома на брат ми, но рядко. Също така се срещаше с онова момче, което ми помогна да я потърсим. Ходеха заедно на кино или на пицария. Нямахте други, с които да е била близка.

— А приятелката, при която е ходела, за да учат заедно?

— Мисля, че е само нейна състудентка.

Сега навлизаше в трудната част и се налагаше да задава предпазливо въпросите си, за да не наскърби още повече този наранен човек. Монталбано вдиша тежко сутрешния въздух, който въпреки всичко бе приятен и благоуханен.

— Кажете ми, гаджето на дъщеря ви... как се казва?

— Франческо. Франческо Липари.

— Сузана разбираше ли се с Франческо?

— Доколкото знам, принципно — да.

— Какво значи „принципно“?

— Означават, че понякога я чувах как се карат по телефона... но за глупости, за неща, типични за младите влюбени.

— Не е ли възможно Сузана да е срещнала някого, който тайно да се е навъртал около нея, убеждавайки я да...

— ... да го последва, това ли имате предвид? Комисарю, Сузана винаги е била честно момиче. Ако е била започнала някаква друга връзка, повече от ясно е, че е щяла да уведоми Франческо и да се раздели с него.

— Значи, вие сте сигурен, че става дума за отвличане?

— За съжаление — да.

На вратата на вилата се показва Фацио.

— Какво има? — попита го геологът.

— Чух звънеца от горе.

Мистрета се втурна към къщата, а Монталбано замислен го последва, но без да бърза. Влезе в хола и се запъти към свободния фотьойл пред телефона.

— Горкият човечец! — каза Фацио. — Толкова, ама толкова ми е жал за този клетник Мистрета!

— Не ти ли се струва странно, че похитителите все още не са се обадили? Вече е почти десет часа.

— Не съм специалист по отвличанията на хора — каза Фацио.

— Нито аз, нито пък Мими.

Както се казва: говорим за вълка, а той в кошарата. Точно в този момент влезе Мими.

— Нищо не открихме. Ами сега какво ще правим?

— Уведоми за отвличането всички, които трябва да бъдат уведомени. Дай ми адреса на годеника на Сузана, а също името и

адреса на момичето, с което са учили заедно.

— А ти? — попита Мими, докато пишеше върху едно листче това, което му беше поръчал Монталбано.

— Аз ще се сбогувам с господин Мистрета веднага щом се върне, и отивам в полицейското управление.

— Ама не си ли в болнични? — продължи с въпросите си Мими. — Накарах те да дойдеш само за съвет, а не...

— А ти спокоен ли си да оставиш полицейското управление в ръцете на Катарела?

Отговор не получи, но се възцари тревожна тишина.

— Ако похитителите се обадят, както се надявам, че съвсем скоро ще направят, уведоми ме незабавно — каза с категоричен тон комисарят.

— Защо се надявате, че похитителите ще се обадят скоро? — попита Фацио.

Преди да отговори, комисарят прочете листчето, което му бе дал Ауджело, и го сложи в джоба си.

— Защото само така ще сме сигурни, че отвличането е направено с цел откуп. Нека да си говорим открито. Мотивите за отвличането на момиче като Сузана може да са само два: да се изтръгнат пари за откупа ѝ или да бъде изнасилена. Гало ми каза, че тя е много красиво момиче. Във втория случай възможността да е била убита след изнасилването е твърде голяма.

Смразяващо мълчание. Чуваха се само провлачените стъпки на геолога, който се връщаше. Видя Ауджело.

— Намерихте ли нещо?...

Мими поклати отрицателно глава. Мистрета получи световъртеж и залитна, Мими се спусна бързо и го хвана, за да не падне.

— Ама защо са го направили? Защо? — каза, покривайки лицето си с ръце.

— Как защо? — отговори Ауджело, опитвайки се да го утеши с думи. — Ще видите, че ще поискат откуп, твърде вероятно е съдия-следователят да разреши да го платите и...

— С какво ще го платя? Как ще го платя? — извика отчаяно мъжът. — Не знаят ли всички, че ние живеем с моята пенсия? И единственото нещо, което притежавам, е тази къща?

Монталбано беше близо до Фацио и го чу да шепти:

— Майчице свята! Ами сега...

* * *

Каза на Гало да го остави пред дома на състудентката на Сузана, която се казваше Тина Лофаро и живееше на главната градска улица в доста стара къща на три етажа. Както впрочем и всички останали в центъра. Комисарят тъкмо звънеше на домофонната уредба, когато входната врата се отвори и на прага се появи жена около петдесетте с празна пазарска чанта на колелца.

— Оставете отворено — каза Монталбано.

Госпожата сякаш се поколеба за миг, остана с опъната назад ръка, за да задържи вратата да не се затвори, разкъсвана между любезността и предпазливостта, но след като го изгледа от главата до петите, реши да го пусне и се отдалечи. Комисарят влезе и затвори входната врата зад гърба си. Нямаше асансьор, а на пощенската кутия на семейство Лофаро пишеше номер шест, което означаваше, като се вземе предвид, че на етаж има по два апартамента, да се качи по стълбите чак до третия етаж. Нарочно не беше предупредил за посещението си, защото знаеше от личен опит, че внезапното появяване на представител на закона предизвиква в душата дори и на най-честния човек неудобство и той веднага започва да си задава въпроса: какво ли лошо съм сторил? Защото всички почтени хора непременно решават, че може да са направили нещо нередно, макар и неволно, а нечестните пък са убедени, че винаги постъпват правилно, и затова — почтени или непочтени, всички изпитват неудобство. А това тяхно състояние на духа служи, за да се открият пукнатините в предпазната обвивка на всеки от тях.

Точно по тази причина се надяваше, когато натисна звънеца, че ще му отвори Тина. Хванато натясно, момичето със сигурност щеше да му разкрие дали Сузана е споделила с него някоя своя тайна, която може да се окаже полезна за следствието. Вратата се отвори и се появи грозновата двайсетгодишна девойка, ниска на ръст, доста закръглена, с гарвановочерни коси и очила с дебели стъкла. Със сигурност беше Тина. И това, че я излови внезапно, подейства. Но подейства наопаки.

— Комисар Монт...

— ... албано сте! — каза Тина с усмивка до уши. — О, Богородице, каква прелест! Не се надявах да се запозная с вас! Колко хубаво! Цялата се изпотих от вълнение! Какво щастие!

Монталбано се почувства като марионетка без конци, защото не успяваше да се помръдне. Констатираше, учуден, следното явление: момичето пред него бе започнало да вдига пара, водната пара се стелеше навсякъде около него. Тина се разтапяше като бучка масло под лятно слънце. След това подаде потната си ръка на полицая, сграбчи го за китката и започна да го дърпа, докато Монталбано не влезе вътре, а тя затвори вратата. Застана пред него неподвижна, няма, с почервеняло като узряла диня лице, със склучени за молитва ръце и искрящи очи. За миг комисарят изпита усещането, че се е превърнал в образ и подобие на Мадоната от Помпей.

— Бих искал... — осмели се да каже.

— Ама, разбира се! Извинете ме! Заповядайте! — каза Тина, изтръгвайки се с мъка от екстаза и повеждайки го към стандартния за всеки апартамент хол.

— Когато изникнахте от плът и кръв пред мен, малко оставаше да припадна! Как сте? Оправихте ли се? Колко хубаво! Знаете ли, че винаги когато се появявате по телевизията, ви гледам? Чета много криминални романи, вманиачена съм по тях, но вие, комисарю, сте много по-добър дори от Мегре, Поаро и... Едно кафе?

— Кой? — попита отнесено Монталбано.

Тъй като момичето бе говорило почти без прекъсване, комисарят бе чул „Тукафе“ — май беше името на полицай, измислен от един южноамерикански писател, когото не бе чел.

— Ще изпиете ли едно кафе? Навярно точно от това имаше нужда.

— Да, стига да не ви притеснявам...

— Изобщо! Мама излезе да пазарува преди пет минути и съм сама вкъщи, а тази сутрин прислужницата няма да идва, но аз ще ви го приготвя мигновено!

Изчезна. Бяха ли сами в апартамента? Комисарят се обезпокои. Това момиче беше способно на всичко. Чу потропването на чашите в кухнята и нещо като мърморене. С кого ли говореше, след като му бе казала, че няма други хора в апартамента? Сама ли си говореше? Изправи се и излезе от хола, кухнята се намираще зад втората врата

вляво, приближи се с тихи стъпки. Тина говореше тихичко по мобилния си телефон.

— ... казвам ти, че е тук! Не се шегувам! Появи се пред мен изненадващо! Ако дойдеш до десет минути, ще го завариш със сигурност. Хей, Сандра, чуи ме, уведоми Мануела, която сто на сто ще поиска да дойде и тя. И донеси фотоапарата, така всички ще си направим снимка с него.

Монталбано се върна на мястото си. Само това му липсваше! Три двайсетгодишни девойки, които му се нахвърлят като на рок звезда! Реши да приключи с Тина за по-малко от десет минути. Изпи врялото кафе, изпарвайки устните си, и започна с въпросите. Но ефектът от изненадата се бе провалил и затова комисарят не научи нищо от този разговор.

— Не бих казала, че сме големи приятелки. Запознахме се в университета. Оказа се, че и двете живеем във Вигата, и решихме да учим заедно за първия изпит, затова от месец и малко идваше у нас всеки следобед от пет до осем... Да, мисля, че много обича Франческо... Не, никога не ми е говорила за други момчета... Не, нито пък за такива, които са я ухаждали... Сузана е великодушна, честна, но не може да се каже, че е открита. Всичко таи в себе си... Не, вчера си тръгна както обикновено. И се уговорихме за днес в пет часа... В последно време беше каквато е била винаги. Здравето на майка ѝ бе нейната постоянна тревога. Към седем прекъсвахме ученето за кратка почивка. Сузана използваше случая, за да се обади вкъщи и да попита как е майка ѝ. Да, дори и вчера го направи... Комисарю, абсолютно не ми се вярва, че се касае за отвлечане. Затова съм спокойна. О, боже, колко е хубаво да бъда разпитвана от вас! Искате ли да чуете моето мнение? Майчице свята, какво щастие! Комисарят Монталбано иска да чуе моето мнение! И така, мисля, че Сузана се е отдалечила по свое желание от дома си. Ще се върне след няколко дни. Искаше да си почине малко, не можеше повече да издържа на гледката как майка ѝ ден след ден умира... Как така вече си тръгвате? Няма ли да ме разпитвате повече? Не можете ли да почакате пет минути, за да си направим една снимка заедно? Няма ли да ме повикате в полицейското управление? Не?

Изправи се мигновено, виждайки, че комисарят става от стола. И направи движение, което Монталбано изтълкува погрешно като

началото на ключек. Ужаси се.

— Ще ви повикам, ще ви повикам — каза, втурвайки се към вратата.

* * *

Като видя внезапното появяване на комисаря, Катарела за малко да припадне.

— Богородице, каква веселба! Богородице, какво удовлетворение да ви видя отново и пак тук, комисерийо!

Току-що бе влязъл в кабинета си, когато вратата се блъсна с всичка сила в стената. Тъй като беше отвикнал, се стресна.

— Какво става?

На прага стоеше Катарела, дишайки тежко.

— Нищо не става, комисерийо. Само дето ръката ми се отплесна.

— Какво искаш?

— А, комисерийо, комисерийо! Радостта от завръщането ви ми го извади от главата! Господин началникът на полицията ви търси по спешност, много по спешност!

— Добре, обади му се и ме свържи с него.

* * *

— Монталбано? Най-напред как сте?

— Благодаря, достатъчно добре.

— Позволих си да ви потърся вкъщи, но вашата... госпожата ми каза... и тогава...

— Слушам ви, господин началник на полицията.

— Разбрах за отвлечането. Гадна история, нали?

— Много гадна.

Преувеличенията винаги вършеха добра работа при началника на полицията. Но накъде биеше с този телефонен разговор?

— Всъщност... бих искал да ви помоля да се върнете на работа, имам предвид моментално, и ако, разбира се, сте в състояние да... Господин Ауджело ще трябва рано или късно да започне да

координира работите на място, а аз няма с кого да го заместя във Вигата... разбирате ли ме?

— Разбира се.

— Отлично. Уведомявам ви официално, че с разследването по отвличането ще се заеме господин Минутоло, който е от Калабрия...

Как не, Минутоло беше от Али, в района на Месина.

— ... и след като е калабриец, разбира от отвличания.

Следователно, следвайки стриктно логиката на началника на полицията Бонети-Алдерики, беше достатъчно някой да е китаец, за да разбира от жълта треска.

— Вие — продължи началникът — не нахълтвайте, както обикновено правите, в полето на другия, моля ви. Ограничете се само с подкрепа или — най-много — правете си вашето странично миниатюрно и автономно разследване, което да не ви уморява много, и то би могло да се влее в онова, основното, на господин Минутоло.

— Бихте ли ми дали някакъв практически пример?

— За какво?

— Как би могло да се влее в това на господин Минутоло.

Забавляваше се, когато се правеше на пълен идиот пред началника на полицията, но проблемът беше, че висшестоящият му наистина го смяташе за пълен идиот. Бонети-Алдерики въздъхна толкова силно, че чак Монталбано го чу. Може би бе по-добре да не продължава с игричката си.

— Извинете ме, извинете ме, мисля, че разбрах. Ако основното разследване се ръководи от господин Минутоло, тогава той ще бъде реката По, а аз притоците ѝ Дора Рипария или Балтея, няма значение. Така ли е?

— Правилно — каза уморено началникът на полицията и затвори телефона.

Единственото положително нещо, излязло от разговора им, беше, че разследването е поверено на Филипо Минутоло, наричан Фифи, интелигентен човек, с когото можеше разумно да се разговаря.

Обади се на Ливия, за да ѝ каже, че е повикан на работа, както и за задачата си да е като притоците Дора Рипария (или Балтея). Ливия не вдигна телефона, най-вероятно беше взела колата и беше отишла да се шляе из Долината на храмовете или в музея, както правеше всеки път, когато идваше във Вигата. Звънна на мобилния ѝ, но той се оказа

изключен. Дори ако трябва да бъдем точни, записаният глас му каза, че „абонатът не отговаря“. И препоръчваше след малко пак да го набере. Ама как се достига недостижимият? Само като опитваш и след малко пак опитваш? Обикновено онези от телефонните компании повтаряха безсмислени изрази. Казваха например: търсеният от вас номер не съществува... Ама как си позволяваха да разпространяват подобни твърдения? Всички номера, които човек може да си представи, са съществуващи. Ако отхвърлеше само един номер от безкрайната редица от номера, целият свят щеше да се сгромоляса в хаоса. Тези от телефонните компании даваха ли си сметка за това, или не?

И така, като погледна кое време е станало, осъзна, че беше излишно да се гласи да ходи да яде в Маринела. Нито във фурната, нито в хладилника щеше да намери нещо, приготвено от Аделина. Прислужницата, която беше предупредена за идването на Ливия, нямаше да се появи чак до нейното сигурно отпътуване, защото двете жени си бяха твърде антипатични една на друга.

Канеше се да отиде да похапне в гостилницата „При Енцо“, когато Катарела му каза, че на телефона е господин Минутоло.

— Някакви новини ли, Фифи?

— Никакви, Салво. Обаждам ти се по повод на Фацио.

— Кажу.

— Може ли да ми го заемеш? Знаеш ли, за това разследване началникът на полицията не ми отпусна нито един човек, освен техниците, които нагласиха телефона да може да се подслушва, но и те си тръгнаха. Каза ми, че аз съм достатъчен.

— Защото си калабриец и следователно специалист по отвличанията, така ми обясни господин началникът на полицията.

Минутоло измърмори нещо, което, разбира се, не прозвуча като възвишена възхвала по адрес на началника му.

— И така, ще ми го отстъпиш ли поне до довечера?

— Ако не рухне преди това. Слушай, не ти ли се струва странно, че похитителите все още не са се обадили?

— Не, изобщо. На мен ми се е случвало, в Сардиния например, да изпратят послание чак след седмица, а един друг път...

— Виждаш ли, че си специалист, както казва господин началникът на полицията?

— Ама вървете по дяволите — и ти, и той!

* * *

Монталбано се възползва по най-добрия начин от излизането си през работно време и от факта, че Ливия беше неоткриваема.

— Добре дошли, господин комисар! Идвате точно навреме! — каза Енцо.

По изключение Енцо бе приготвил кускус с осем вида риба, но само за приближени клиенти. Сред тях, естествено, беше и комисарят, който, щом видя ястието пред себе си и усети аромата му, се изпълни с неудържимо вълнение. Енцо го забеляза, но за късмет, се заблуди.

— Комисарю, очите ви блестят. Да нямате случайно температура?

— Да — излъга Монталбано без никакви задръжки.

Опустоши две порции. А после има наглостта да изрече, че няма да откаже и един барбун. Затова разходката до фара се оказа належаща за храносмилането му.

Като се върна в полицейското управление, се обади на Ливия. Гласът от мобилния телефон му каза отново, че абонатът не може да бъде избран. Търпение!

Пристигна Галуцо, за да му съобщи за някакъв обир в супермаркет.

— Извини ме, но господин Ауджело няма ли го?

— Не, комисарю, отгатак е.

— Тогава отивай отгатак и този случай го разкажи на него, преди да бъде ангажиран в „полето на битката“, както обича да казва господин началникът на полицията.

* * *

Беше безсмислено да продължава да се преструва, че изчезването на Сузана започва сериозно да го тревожи. Истинският му страх се коренеше в мисълта, че момичето може да е отвлечено от някой сексуален маниак. И навярно щеше да е по-правилно да подскаже на Минутоло, че трябва да организира незабавно

издирването ѝ, вместо да чака телефонно обаждане, което вероятно нямаше да се получи никога.

Извади от джоба си листчето, което му беше написал Ауджело, и набра номера на годеника на Сузана.

— Ало? Дом Липари ли е? Комисар Монталбано съм. Бих искал да говоря с Франческо.

— О, вие ли сте? Аз съм, комисарю.

Имаше нотка на разочарование в гласа му, явно се бе надявал, че му се обажда Сузана.

— Слушайте, бихте ли могли да минете през полицейското управление?

— Кога?

— Може и сега.

— Има ли новини?

Този път разочарованието му беше заменено с тревога.

— Никакви, но бих искал да поговоря малко с вас.

— Идвам веднага.

4.

Не бяха минали и десет минути, когато Франческо Липари се появи.

— Знаете ли, с моторетката става бързо.

Хубав младеж, висок, елегантен, с ясен и открит поглед. Виждаше се обаче, че притеснението го разяжда. Седна на самия ръб на стола, а нервите му бяха опънати до крайност.

— Колегата Минутоло разпита ли ви вече?

— Никой не ме е разпитвал. Сутринта се обадох на бащата на Сузана, за да разбере дали... но, за съжаление, все още...

Спря и погледна право в очите комисаря.

— Това затишие ме кара да мисля най-лошото.

— Тоест?

— Че е била отвлечена от някого, който е искал да злоупотреби с нея. И затова тя или е все още в ръцете му, или онзи вече я е...

— Какво ви кара да мислите така?

— Комисарю, тук всички знаят, че бащата на Сузана няма пукната пара. Някога е бил богат, но е трябвало да продаде всичко.

— По каква причина? Работата му е тръгнала зле ли?

— Не знам каква е причината, но той не е от типа, който се занимава с бизнес, просто е успял да задели доста пари настрана, защото са му плащали добре като геолог. Мисля също, че и майката на Сузана е получила наследство... честно казано, не знам подробности.

— Продължавайте.

— Та, казвах, можете ли да си представите похитители, които да не са наясно с реалното икономическо състояние на жертвата си? Които да действат слепешката? Как не! Обикновено те знаят повече, отколкото данъчните инспектори!

Разсъжденията му бяха смислени.

— Има и още нещо — продължи момчето. — Поне четири пъти съм ходил да чакам Сузана пред дома на Тина. Когато излизаше, се отправяхме с нашите две моторчета към вилата. От време на време

спирахме, а после продължавахме. Пристигахме пред градинската врата, казвах ѝ „довиждане“ и се връщах обратно. Минавахме все по един и същ път. По-прекия, този, по който Сузана се прибираше винаги. Вчера вечерта обаче е тръгнала по различен, откъснат, дори на места непроходим път — трябва да си с джип, за да минеш по него, едва-едва осветен и доста по-обиколен в сравнение с другия. Не мога да си обясня защо. Такъв път е идеалното място за отвличане. Може би става дума за фатална случайна среща.

Сечеше му пипето на това момче.

— Франческо, на колко години сте?

— Двайсет и три. Говорете ми на „ти“, ако обичате. Бихте могли да ми бъдете баща.

Изпълнен с тъга, Монталбано си помисли, че на тази възраст едва ли някога ще доживее да е баща на младеж като този.

— Учиш ли?

— Да, право. Следващата година трябва да се дипломирам.

— Какво искаш да работиш?

Питаше го само за да му помогне да се отърси от напрежението.

— Това, което работите вие.

Помисли си, че не го е разбрал добре.

— Искаш да влезеш в полицейските редици ли?

— Да.

— Защо?

— Защото ми харесва.

— Пожелавам ти успех. Слушай, връщайки се към хипотезата ти за евентуален изнасилвач... обърни внимание, това е само една хипотеза...

— За която със сигурност сте мислили и вие.

— Разбира се. Сузана споделяла ли е някога да е получавала неприлични предложения, цинични обаждания, неща от този род?

— Сузана е много сдържан човек. Да, където и да отидеше, я обсипваха с комплименти. Тя е красиво момиче. Понякога ми ги разправяше и заедно им се смеехме. Но съм сигурен, че щеше да ми каже, ако ѝ се беше случило нещо, което да я разтревожи.

— Приятелката ѝ Тина е убедена, че Сузана е изчезнала по собствено желание.

Франческо го погледна смаяно със зяпнала уста.

— И защo?

— Внезапна слабост. Болката, напрежението заради болестта на майка ѝ, трудните грижи за нея, следването. Щo за момиче е Сузана, с твърде крехка душевност ли е?

— Тина така ли мисли? Повече от ясно е, че не я познава добре! Нервите на Сузана са обречени да се скъсат, това е сигурно, но още по-сигурно е, че психическото ѝ изтощение ще настъпи едва след смъртта на майка ѝ! До идването на този момент тя ще бди и ще се грижи за нея. Защото, когато си навие нещо на пръста и е убедена в него, се превръща в толкова мотивиран човек, че... За никаква крехка душевност не може дори дума да става! Не, повярвайте ми, това е абсурдно предположение.

— Впрочем от какво е болна майката на Сузана?

— Комисарю, честно казано, не можах да разбера. Преди петнайсет дни чичото на Сузана, Карло, докторът, направи нещо като лекарски консилиум с двама специалисти, които бяха дошли единият от Рим, а другият от Милано. Но и те вдигнали безпомощно ръце. Сузана ми обясни, че майка ѝ умира от неизлечима болест, която всъщност се корени в това, че тя отказва да живее. Нещо от типа на смъртоносните депресии. А когато я попитах каква е причината за този срив, защото вярвам, че винаги има някаква причина, ми отговори уклончиво.

Монталбано върна разговора им към момичето.

— Как се запознахте със Сузана?

— Случайно, в едно кафене. Тя беше с едно момиче, с което се виждах.

— Кога беше това?

— Преди шест месеца.

— Веднага ли се харесахте?

Франческо се усмихна насила.

— Харесване? Любов от пръв поглед.

— Правехте ли...?

— Какво?

— Любов.

— Да.

— Къде?

— Вкъщи.

— Сам ли живееш?

— С баща ми. Той често пътува в чужбина. Продава на едро дървен материал. Сега е в Русия.

— А майка ти?

— Разведени са. Майка ми се премести да живее в Сиракуза.

Изглежда, Франческо искаше да добави още нещо, но само отвори уста и пак я затвори.

— Продължавай — подтикна го Монталбано.

— Обаче не...

— Кажи.

Младежът се поколеба, беше ясно, че се стесняваше да говори за толкова лични неща.

— Когато започнеш работа в полицията, ще видиш, че и ти ще бъдеш принуден да задаваш недискретни въпроси.

— Знам. Искях да кажа, че не се любехме често.

— Тя ли не искаше?

— Не е точно така. Винаги аз съм бил инициаторът да дойде у дома. Но всеки път усещах, не знам как да го определя, че тя е безучастна, отсъстваща. Беше с мен само за да ми достави удоволствие, а не за друго. Осъзнах обаче, че майчината ѝ болест я поставя в зависимост. И се засрамах, че проявявам претенции да се... Само вчера следобед... — Спря. Направи странна, леко учудена физиономия. — Колко странно... — промърмори.

Комисарят беше наострил слух.

— Само вчера следобед...? — притисна го.

— Тя беше тази, която ме попита дали ще ходим вкъщи. А аз ѝ отговорих положително. Имахме съвсем малко време на разположение, защото първо бе ходила до банката, а след това трябваше да отиде у Тина да учат.

Младежът все така продължаваше да е разтревожен.

— Може би е искала да ти благодари за проявеното търпение — каза Монталбано.

— Може би имате право. Защото тогава за пръв път Сузана присъстваше не само телом, но и духом. Изцяло беше с мен. Разбирате ли ме?

— Да. Извини ме, но май ми каза, че първо е била в банката. Знаеш ли защо е ходила там?

- Трябваше да изтегли пари.
- Беше ли успяла?
- Разбира се.
- Знаеш ли колко пари беше изтеглила?
- Не.

Тогава защо баща ѝ му бе казал, че дъщеря му е имала в джоба си най-много трийсетина евро? Може би не е знаел, че е минала през банката? Изправи се, младежът го последва.

— Добре, Франческо, може да си тръгваш. За мен беше истинско удоволствие да се запозная с теб. Ако имам нужда, ще ти се обадя.

Подаде му ръка, а младежът я стисна.

— Може ли да ви попитам нещо? — попита.

— Разбира се.

— Защо според вас мотопедът на Сузана е бил оставен по този начин?

Нямаше съмнение, че Франческо Липари щеше да стане добро ченге.

* * *

Обади се в Маринела. Ливия, щастлива, току-що се беше прибрала.

— Знаеш ли, че открих едно прекрасно местенце? — каза тя. — Казва се Колимбетра. Представи си само, че първо е било гигантски басейн, издълбан от картагенските затворници.

— Къде се намира?

— Точно там, при храмовете. Сега е нещо като огромна райска градина, отскоро отворена за посетители.

— Обядвала ли си?

— Не съм. В Колимбетра си купих един сандвич. А ти?

— Аз също изядох само един сандвич.

Лъжата сама се изплъзна спонтанно от езика му. Каква беше причината да не ѝ каже, че се натъпка с кускус и барбуни, нарушавайки диетата, която тя му налагаше? Защо? Може би се дължеше на срам, страхливост или липса на желание да предизвиква скандали между тях.

— Горкичкият! Късно ли ще се върнеш?

— Не мисля.

— Тогава ще ти приготвя нещичко.

Ето го незабавното наказание, което го сполетя заради това, че я излъга: трябваше да изкупи вината си, изяждайки вечерята, приготвена от Ливия. Не че тя готвеше лошо, но наблягаше на безвкусните манджи — с малко подправки, леки-леки, та да се чудиш усещаш ли им вкуса, или не. Вместо да готви, Ливия се правеше, че готви.

Реши да отскочи до вилата, за да види докъде бяха стигнали нещата. Качи се на служебния автомобил и когато наближи, забеляза, че наоколо имаше голямо раздвижване. На улицата до вилата бяха паркирани десетина коли, а пред заключената порта се въртяха шест-седем души с видеокамери на раменете, опитвайки се да заснемат алеята и градината. Монталбано затвори прозорците на колата и продължи, натискайки отчаяно клаксона, чак докато почти се удари във вратата.

— Комисарю! Комисар Монталбано!

Приглушените от затворените прозорци на колата гласове го викаха, а един фотограф го заслепи с поредицата светкавици, излизащи от фотоапарата му. За късмет, полицаят от Монтелуза, който стоеше на пост, го разпозна и му отвори. Комисарят влезе в двора с колата, спря и слезе.

В хола завари Фацио, седнал в същия фотьойл, с прежълтjало лице и торбички под очите — знак, че е твърде уморен. Беше затворил очи и отпуснал назад главата си върху облегалката. Сега към телефона бяха свързани различни машинарии, магнетофон и слушалки. Друг полицай, който не беше от полицейското управление във Вигата, стоеше вдясно, близо до френския прозорец, и разглеждаше списание. Едновременно с влизането му звънна и телефонът. Фацио се стресна, моментално си сложи слушалките, пусна магнетофона и вдигна слушалката.

— Ало?

Заслуша се за миг.

— Не, господин Мистрета не е вкъщи... Не, не настоявайте.

Затвори телефона и видя комисаря. Свали си слушалките и се изправи.

— А, комисарю! От три часа телефонът звъни непрекъснато! Главата ми е замаяна! Не знам как е станало, но всички, цяла Италия е разбрала за изчезването на Сузана, и се обаждат, за да интервюират този клетник баща й!

— Къде е господин Минутоло?

— В Монтелуза, за да си вземе резервни дрехи. Тази нощ иска да спи тук. Тръгна си преди малко.

— А Мистрета?

— Току-що се качи при съпругата си. Събуди се преди около час.

— Успял е да поспи ли?

— Малко, но му помогнаха за това. На обяд се появи брат му, докторът, с медицинска сестра, която ще се грижи през нощта за болната. Лекарят настоя да сложи инжекция с успокоително на брат си. Резултат имаше, успя да го приспи. Но, комисарю, трябва да знаете, че между двамата братя имаше нещо като спречкване.

— Ама той искаше ли да му слагат инжекцията?

— Също и за това. Но най-напред господин Мистрета възнегодува, когато видя медицинската сестра. Рече на брат си, че няма пари да й плаща, но онзи му възрази, че за това ще мисли той. Тогава господин Мистрета започна да плаче, вайкайки се, че е стигнал дотам да живее от подаяния... Клетият човек, много ми е мъчно за него!

— Слушай, Фацио, мъчно-немъчно, тази вечер спиращ с работата и се прибираш вкъщи да си почиваш, съгласен ли си?

— Съгласен съм, съгласен. Ето го господин Мистрета.

Сънят не му се бе отразил добре. Клатушкаше се и вървеше с омекнали колена, сякаш бяха от извара, а ръцете му трепереха. Видя Монталбано и се разтревожи.

— О, боже мой! Какво е станало?

— Нищо, повярвайте ми. Не се вълнувайте. Ще използвам случая, че съм тук, за да ви задам един въпрос. В състояние ли сте да ми отговорите?

— Ще се опитам.

— Благодаря. Помните ли, тази сутрин ми казахте, че Сузана е имала у себе си най-много трийсетина евро? Това ли е сумата, която дъщеря ви обикновено е носела?

— Да, потвърждавам. Горедолу сумата е тази.

— Знаете ли, че вчера следобед е ходила в банката?

Мистрета го погледна със смаяно изражение.

— Следобед? Не знаех. Кой ви каза?

— Франческо, приятелят на Сузана.

Господин Мистрета изглеждаше искрено учуден. Седна на първия стол, който му попадна, и прекара ръката си през челото. Насилваше се неистово, за да проумее чутото.

— Освен ако... — промърмори.

— Освен ако?

— Вчера сутринта казах на Сузана да мине през банката и да провери дали са ми превели едни неизплатени суми от пенсията. Сметката е на мое и на нейно име. Ако парите бяха дошли, трябваше да изтегли три хиляди евро и да плати заемите, които, честно казано, не исках повече да ми тежат на съвестта.

— Простете, но за какви заеми става дума?

— Хм, към аптеката, доставчиците... Никога не са ме притеснявали, но аз исках да... На обяд, когато Сузана се върна вкъщи, не я попитах дали го е направила, навярно...

— ... навярно сте забравили и се сетихте едва сега — завърши изречението вместо него комисарят.

— Със сигурност така е станало — каза Мистрета.

— Това означава обаче, че Сузана е носела със себе си над три хиляди евро. Разбира се, това не е голяма сума, но за някой негодник...

— Надявам се, че е платила сметките.

— Не, не го е направила.

— Защо сте толкова сигурен?

— Защото е излязла от банката и е отишла да... да си говори с Франческо.

— Ех!

След това плесна с ръце.

— Но... може да се провери, като се обадим на...

Изправи се с мъка, отиде до телефона, набра някакъв номер и започна да говори с толкова тих глас, че се чу само: „Ало? Аптека «Бевилакуа» ли е?“.

Затвори телефона почти веднага.

— Имате право, комисарю, не е минала през аптеката, за да плати борча, който имаме... а щом не е била в аптеката, не е отишла и при другите.

Изведнъж извика:

— О, Богородице!

Изглеждаше невъзможно това, което се случваше, но свръхпребледнялото му лице изведнъж стана още по-бледо. Монталбано се изплаши, че човекът ще припадне.

— Какво има?

— Сега няма да ми повярват! — простена Мистрета.

— Кой няма да ви повярва?

— Похитителите! Защото аз казах на журналиста...

— Какъв журналист? Говорили сте с журналистите?!

— Да, само с един. Господин Минутоло ми позволи.

— Ама защо, свети боже?

Мистрета го погледна смаяно.

— Не трябваше ли? Исках да изпратя послание на похитителите... да им кажа, че правят ужасна грешка, защото нямам пари за откупа... но сега, когато открият, че в джоба й има... разбирате ли, момиче, което ходи напред-назад с всичките тези пари... няма да ми повярват! Горката... ми... дъщеря!

Риданията му попречиха да продължи, но за комисаря беше говорил дори повече от необходимото.

— Приятна вечер — каза.

И излезе от хола, обзет от ярост, която не можеше да контролира. Що за идиотщина бе от страна на Минутоло да му позволява да прави това изявление? Само като си представи сега как всички вестници и телевизии щяха да ги изтипосат! Възможно бе похитителите да се вбесят и този, който би пострадал най-много, щеше да е клетата Сузана. Ако, разбира се, ставаше дума за отвлечане с цел откуп. От градината извика на полицаия, който четеше близо до прозореца:

— Отивай да кажеш на колегата си да ми отвори вратата!

Влезе в колата, запали мотора, изчака малко и потегли, сякаш беше Шумахер от Формула 1. Журналистите и операторите, ругаейки светците, побягнаха изплашени, за да не ги премаже.

— Ама тоя луд ли е? Иска да ни избие ли?

Вместо да продължи по пътя, по който беше дошъл на идване, зави наляво и пое по коларския, на който беше намерен мотопедът — на практика непроходим за обикновен автомобил. Налагаше му се да кара с минимална скорост и да прави сложни и непрекъснати маневри,

за да не попаднат гумите му в огромните ровове и дупки по този път, вълнист като дюни в пустиня. Но най-лошото все още не беше дошло. На около половин километър преди градчето черният път бе разполовен от огромен изкоп. Очевидно един от онези „ремонти в ход“, които имат особеността да продължават „да са в ход“ дори когато цялата Вселена е излязла извън ход. За да премине, Сузана сигурно е трябвало да слезе от моторчето, носейки го на ръце. Или е трябвало да хване по един още по-обиколен път, който някой, на когото му се е налагало да преминава напред-назад точно на това място, бе направил и който приличаше на нещо като странична пътека „байпас“ през полето. Ама какъв смисъл имаше? Защо ли Сузана е хванала по него? Мина му нещо през ума. Направи обратен завой с толкова много маневри, че ранената ръка започна да го боли, върна се назад, черният път му се стори безкраен. Най-накрая излезе на главното шосе и спря. Започваше вече да се здрачава. Колебаеше се. Това, което му бе минало през ума, щеше да му отнеме най-малко един час, което означаваше да се върне късно в Маринела и пак да последва скандал с Ливия. А той нямаше никакво желание да се кара с нея. От друга страна, не беше кой знае какво, само обикновен контрол, който всеки служител от полицейското управление можеше да направи. Запали мотора и се отправи към работното си място.

— Изпрати ми веднага господин Ауджело — каза на Катарела.

— Комисерийо, лично и пирсонално го няма.

— Кой е тук?

— Ще ви ги кажа по азбучен ред.

— Кажете ми ги както искаш.

— И така, тук са Гало, Галуцо, Джермана, Джаломбардо, Грасо, Имбро...

Избра Гало.

— Кажете, комисарю.

— Слушай, Гало, трябва да се върнеш на онзи, коларския път, по който ме придружи сутринта.

— Какво трябва да направя?

— Покрай него са разположени около десетина селски къщурки. Отбий се във всяка от тях и попитай дали познават Сузана Мистрета и дали са виждали вчера вечерта момиче с мотопед да минава оттам.

— Добре, комисарю, утре сутринта...

— Не, Гало, може би не си ме разбрал. Отивай веднага, а после ми се обади вкъщи.

Пристигна в Маринела леко разтревожен заради строгия разпит, на който щеше да го подложи Ливия. И наистина тя го атакува незабавно, след като го целуна, но начинът, по който го направи, на Монталбано му се стори твърде разсеян.

— Защо трябваше да ходиш на работа?

— Защото началникът на полицията ме повика. — И добави като предпазна мярка: — Само временно.

— Уморен ли си?

— Въобще не.

— Наложил ли ти се да шофираш?

— През цялото време се движих със служебната кола.

Край на разпита. А от строгост в него нямаше и следа! Оказа се по-лесен от това, което очакваше.

5.

— Гледа ли новините по телевизията? — попита на свой ред, след като опасността беше вече отминала.

Ливия му отговори, че дори не е пускала телевизора. Затова се налагаше да изчака информационната емисия на „Телевигата“ в десет и половина, защото със сигурност Минутоло бе избрал журналист от тази телевизия, чиято политика винаги бе проправителствена, независимо от коя партия бе управляващото правителство.

Въпреки че макароните бяха леко преварени, сосът накиселяваше, а месото приличаше на подметка и имаше вкус на подметка, вечерята, приготвена от Ливия, не можеше да бъде чак подстрекателство към убийство. През цялото време, докато се хранеха, Ливия му говореше за градината на Колимбетра, опитвайки се да му предаде поне малка част от вълнението, което беше изпитала.

Изведнъж тя спря, изправи се и отиде на верандата.

Чак след известно време Монталбано си даде сметка, че тя е спряла да му говори. Без да става от стола, я попита на висок глас, убеден, че е излязла, защото е чула някакъв шум отвън:

— Какво става? Какво чу?

Ливия се появи с очи, от които изхвърчаха пламъци.

— Нищо не съм чула. Какво трябваше да чуя? Чух твоето мълчание, това да, със сигурност! Аз ти говоря, а ти не ме слушаш, или ако се преструваш, че го правиш, ми отговаряш с неразбираемо мърморене!

О, боже, само не кавга! Трябваше да я избегне на всяка цена! Може би, като се направи на драматичен артист... Изцяло като драматичен артист — не, защото в това имаше и капка истина: чувстваше се наистина уморен.

— Не, не, Ливия — каза.

Подпря лакти на масата и покри лицето си с ръце. Ливия се впечатли и веднага смени тона.

— Помисли, Салво, аз ти говоря, а ти...

— Знам, знам. Прости ми, прости ми, но съм си такъв и не си давам сметка, че...

Говореше със сподавен глас, като притискаше силно очите си с ръце. А после изведнъж се изправи, затича се към банята и се заключи в нея. Изми си лицето и излезе.

Ливия, разкажала се, стоеше зад вратата. Беше разиграл добър театър, щом зрителката му се развълнува. Прегърнаха се отмалели, поисквайки си взаимно прошка.

— Извини ме, но днес имах ужасен ден...

— Извини ме ти, Салво.

Прекараха два часа в приказки на верандата. След това влязоха и комисарят включи телевизора на канала на „Телевигата“. Отвлечането на Сузана Мистрета, естествено, беше водещата новина. Репортерът започна да разказва за момичето и на екрана се появи снимката ѝ. В този момент Монталбано си даде сметка, че дотогава той изобщо не бе проявил любопитство да види как изглежда тя. Беше голяма красавица, руса, със сини очи. Разбира се, че щяха да ѝ правят комплименти навсякъде по улицата, както му беше казал Франческо. Имаше обаче уверено и дръзко изражение, което я правеше да изглежда с няколко години по-голяма. След това показаха и вилата. Журналистът не изпита дори минимално колебание да заяви, че става дума за отвлечане, въпреки че в семейството ѝ все още не е получено искане за откуп. Завърши, съобщавайки за изявлението, направено специално за тяхната телевизия от бащата на отвлечената. И се появи Мистрета.

Още след първите думи, които изрече, Монталбано се удиви. Има хора, които пред камера загубват и ума, и дума, започват да заекват, стават кривогледи, потят се, говорят глупости — той принадлежеше точно към тази категория нещастници — други обаче остават естествени, говорят и се държат както обикновено. Има и трета категория, така наречените „отбрани“: онези, които пред камерите придобиват ясна и бистра мисъл. Геологът принадлежеше към последните. Малко думи, точни и категорични. Казваше, че онзи, който е отвлякъл дъщеря му, е направил грешка, защото, каквато и сума да поиска за освобождаването ѝ семейството му не е в състояние да я събере. Трябвало похитителите да се информират по-добре. Затова единственият им изход е веднага да я освободят. Ако обаче искат нещо друго, за което той не знае и дори не може да си представи, да му го

кажат. Би направил и невъзможното, за да удовлетвори исканията им. Това бе всичко. Гласът му не търпеше възражения, а очите му бяха сухи. Разтревожен — да, но не и изплашен. С това изявление геологът бе спечелил уважението на тези, които го бяха изслушали.

— Този господин е истински мъж — каза Ливия.

Появи се отново водещият, който каза, че ще прочете останалите новини едва след кратък коментар на случая, който безспорно е новината за деня. И ето го коментатора с малкото личице, принца на телевизията Пипо Рагонезе. Встъпителните му думи бяха, че са публична тайна скромните средства, с които разполага геологът Мистрета, чиято съпруга, сега тежко болна, на която Пипо изпрати необходимите ѝ в този момент пожелания за бързо оздравяване, в миналото е била богата, но после е загубила всичко заради неочаквания обрат на съдбата. Следователно, както правилно беше казал клетият баща в своя призив, отвличането на момичето — ако е с цел облагодетелстване, а той не смееше да прави друго ужасяващо предположение — се оказваше трагична грешка. И така, кой би могъл да отрече, че семейството на геолога Мистрета в действителност не е изпаднало в достойна бедност? Само чужденците и емигрантите, които очевидно са лошо осведомени. Защото не можеше да се отрече, че откакто започнаха да пристигат с корабите нелегалните емигранти, представляващи истинско нашествие, престъпността бе достигнала и надминала нивото на търпимостта. Какво чакаха местните властимащи, за да приложат сурово закона, който вече съществува? Той лично обаче се чувствал по-спокоен от новината, дошла след отвличането — че разследването е било поверено на способния комисар Филипо Минутоло от дирекцията на полицията в Монтелуза, а не на така наречения комисар Монталбано, известен повече с малко вероятните си гениални хипотези и необичайни мнения, често определено подмолни, а не със способностите си да разплита поверените му случаи. И с това пожела лека нощ на всички.

— Ама че копеле! — възмути се Ливия и загаси телевизора.

Монталбано предпочете да не отваря уста. Вече въобще не му пукаше за онова, което казваше за него Рагонезе. Звънна телефонът. Беше Гало.

— Комисарю, приключих току-що. Само в една от къщите нямаше хора, но ми се стори необитаема от доста време. Всички ми

отговориха по един и същ начин. Не познават Сузана и вчера вечерта не са виждали да минава никакво момиче с моторче. Една госпожа обаче ми намекна, че ако не го е видяла, не е задължително да означава, че то не е минало.

— Защо ми го съобщаваш?

— Комисарю, това са къщи, чиито кухни и зеленчукови градини са отзад, а не откъм страната на пътя.

Затвори. Испита леко разочарование, от което умората още по-силно го налегна.

— Какво ще кажеш да идем да си лягаме?

— Да — каза Ливия, — защо обаче не си ми казал нищо за това отвличане?

„Защото не ми даде възможност“ — дойде му на устата да ѝ отговори, но успя да се удържи навреме. Тези думи щяха със сигурност да се окажат началото на жестока караница между тях. Ограничи се само с това да направи някакъв неопределен жест.

— Вярно ли е, че си изключен от разследването, както каза онзи рогоносец Рагонезе?

— Поздравления, Ливия.

— Защо?

— Виждам, че започваш да ставаш като жителите на Вигата. Нарече Рагонезе рогоносец. Да наречеш някого рогоносец, е типично за местните аборигени.

— Очевидно си ме заразил. Кажи, вярно ли е, че си бил...

— Не точно. Трябва да сътруднича на Минутоло. Още от самото начало разследването беше поверено на него. Аз бях в болнични.

— Разкажи ми за отвличането, докато разтребя.

Комисарят ѝ разказа всичко, което имаше за разказване. Накрая Ливия изглеждаше разтревожена.

— Ако поискат откуп, всяка друга хипотеза би се оказала излишна, нали?

Навярно и на нея ѝ беше минало през ума, че са могли да отвлекат Сузана, за да я изнасят. На Монталбано му идваше да ѝ каже, че искането на откуп не изключваше изнасилването, но предпочете да отиде да си легне без тази мисъл.

— Разбира се. Искаш ли ти първа да ползваш банята?

— Добре.

Монталбано отвори френския прозорец на верандата, излезе, седна и запали цигара. Нощта беше спокойна като съня на невинно дете. Успя да не мисли за Сузана и за ужаса, който същата тази нощ олицетворяваше за нея.

Не след дълго чу шум отвътре. Стана, влезе и се вцепени. Ливия, гола, стоеше в средата на стаята. В краката ѝ се бе образувала малка локва. Очевидно бе излязла изпод душа по средата на къпането си заради нещо, което внезапно ѝ бе хрумнало. Беше много красива, но Монталбано не посмя да се помръдне. Отворените ѝ като тънки процепи очи бяха знак за предстояща буря, това вече го знаеше добре.

— Ти... ти... — каза през зъби Ливия с протегнатата ръка и обвиняващ го показалец.

— Какво аз?

— Кога разбра за отвличането?

— Тази сутрин.

— Когато пристигна в полицейското управление ли?

— Не, преди това.

— Кога преди това?

— Ама как, не си ли спомняш?

— Искам да го чуя от теб.

— Когато се обади по телефона, а ти се събуди и отиде да приготвиш кафето. Първо се обади Катарела и не разбрах нищо, а после Фацио, който ми каза за изчезването на момичето.

— А ти какво направи?

— Взех си душ и се облякох.

— А, не, гаден лицемер! Ти ме положи на масата в кухнята! Чудовище! Как можа да ти хрумне да правиш любов с мен, докато едно клето момиче...

— Ливия, опитай се да размислиш. Когато ми се обади, на мен не ми беше ясно колко тежък е случаят...

— Виждаш ли, че журналистът има право, онзи там, как се казваше, онзи, който каза, че си некадърник и човек, който нищо не разбира! Не, напротив, ти си още по-зле! Ти си звяр! Ти си гнусно същество!

Излезе и комисарят я чу как превъртя ключа на спалнята. Размърда се и почука на вратата.

— Хайде, Ливия, не ти ли се струва, че прекаляваш?

— Не. Тази нощ ще спиш на дивана.

— Много е неудобен за спане! Хайде, Ливия! Няма да мога да мигна цяла нощ!

Никаква ответна реакция. Тогава разигра картата на милосърдието.

— Със сигурност раната отново ще започне да ме боли! — каза с нажален глас.

— Още по-лошо за теб.

Знаеше, че никога няма да я склони да промени решението си. Трябваше да се примири. Избогохулства полугласно. В отговор телефонът звънна. Беше Фацио.

— Ама не ти ли казах да идеш да почиваш?

— Не можех да ги оставя, комисарю.

— Какво искаш?

— Току-що се обадиха. Господин Минутоло пита дали можете да наминете?

* * *

Изстреля се възможно най-бързо и пристигна пред заключената градинска врата. По средата на пътя си спомни, че не е предупредил Ливия, че ще излиза. Въпреки кавгата трябваше да ѝ каже. Дори само за да предотврати друга караница, защото бе възможно Ливия да си помисли, че той напук е отишъл да спи в хотел. Както и да е.

Ами сега, как да им каже да му отворят? Погледна под светлината на фаровете, но не видя нито звънец, нито домофонна уредба, нищо. Единственият изход беше клаксонът, надявайки се да не му се налага да го натиска, докато разбуди цялото село. Като начало бибитна съвсем свенливо и бързо и почти веднага зърна бегло някакъв човек, който излизаше от къщата. Той се засуети с ключовете и отвори вратата, а Монталбано влезе с колата, спря и слезе от нея. Мъжът, който му отвори, се представи.

— Аз съм Карло Мистрета.

Братът, докторът, беше около петдесет и пет годишен, добре облечен, нисичък, с фини очилца, розово и почти голобрадо лице и с

малко шкембенце. Заприлича му на епископ в цивилно облекло. Продължи:

— Вашият колега ме информира за обаждането на похитителите и се наложи да тръгна спешно насам, защото Салваторе се е почувствал зле.

— А сега как е?

— Надявам се да съм успял да го накарам да поспи.

— А госпожата?

Докторът разпери ръце, без да му отговори.

— Все още ли не е уведомена за...

— Не, оставаше и да бъде. Салваторе й каза, че Сузана е в Палермо заради изпитите. Но моята клета снаха не е с много бистър ум, за да го разбере. Понякога с часове е напълно неадекватна.

В хола бяха само Фацио, който беше заспал в обичайния си фотьойл, и Фифи Минутоло, който пушеше пура, седнал в другия фотьойл. Френският прозорец беше широко отворен и през него нахлуваше щипещ хлад.

— Успяхте ли да разберете откъде идва телефонното обаждане? — беше първото нещо, което ги попита Монталбано.

— Не. Беше твърде кратко — отговори Минутоло. — Сега го чуй, а после ще говорим.

— Съгласен съм.

Веднага щом долови присъствието на Монталбано, Фацио с някакъв животински рефлекс отвори очи и скочи на крака.

— Комисарю, дойдохте ли? Искате ли да чуете? Седнете на моето място.

И без да изкача отговор, пусна магнетофона.

— *Ало? Кой се обажда? Тук е дом Мистрета. Кой се обажда?*

...

— *Ама кой се обажда?*

— *Слушай, без да ме прекъсваш. Момичето е тук с нас и засега е добре. Разпознаваш ли гласа му?*

...

— *Татко... татко... моля те... помогни...*

— *Чули го? Подготви чувал с пари. Ще ти се обадя вдругиден.*

...

— Ало? Ало? Ало?

...

— Пусни отначало — каза комисарят.

Нямаше желание да чуе отново цялото неизмеримо отчаяние, което се бе насъбрало в гласа на момичето, но трябваше да го направи. Съобразително сложи едната си ръка пред очите, ако случайно го връхлетеше вълнение.

В края на второто изслушване на записа доктор Мистрета покри с длани лицето си и с тресящи се от плач рамене излезе почти на бегом в градината.

Минутоло поясни:

— Много обича племенницата си. — А после, поглеждайки Монталбано, продължи: — Ами сега?

— Съобщението е записано преди това. Съгласен ли си с мен?

— Напълно.

— Гласът на мъжа е подправен.

— Очевидно.

— Най-малко двама са. Гласът на Сузана е на втори план, поотдалечен от микрофона. Когато онзи, който прави записа, казва: „Познаваш ли гласа й?“, минават няколко секунди, преди Сузана да заговори, това е времето, през което съучастникът му ѝ сваля превръзката от устата. А след това отново ѝ я слага, прекъсвайки я по средата на думата, която със сигурност е „помогни ми“. А ти какво мислиш?

— Че е възможно да е само един. Казва: „Познаваш ли гласа й?“, и отива да махне превръзката от устата ѝ.

— Не е възможно, защото тогава между въпроса на похитителя и гласа на Сузана би трябвало да има по-голяма пауза.

— Съгласен съм. Знаеш ли какво?

— Не, специалистът си ти.

— Не следват обичайната практика.

— Обясни ми по-добре.

— И така. Как обичайно се извършва отвличане? Има общи работници, да кажем, група Б, които са натоварени да се справят

практически с отвличането. Следователно група Б прехвърля отвличения човек при група В, другите шерпи, тоест при онези, които са натоварени да го скрият и да го охраняват. На този етап се появяват онези от група А, тоест шефовете, организаторите, които искат откупа. За да се премине през всичките тези стъпки, е необходимо време. И затова обаждането за откупа в повечето случаи се прави едва няколко дни след самото отвличане. В нашия случай обаче са минали само няколко часа.

— А какво означава това?

— Според мен означава, че групата, която е отвлякла Сузана, е същата, която я държи като заложница и иска откупа. Навярно са голяма организация. Възможно е да е направено само от вътрешни хора с цел икономии. И ако не са професионалисти, всичко се усложнява и става още по-рисковано за момичето. Добре ли се изразих?

— Отлично.

— А това може да означава, че не я държат на някое далечно място. — Замислен, направи пауза. — Не прилича обаче и на светкавичните отвличания. При тези случаи сумата, поискана за откупа, се съобщава винаги още при първоначалното обаждане. Защото нямат време за губене.

— Този театър, дето пускат да се чуе гласът на Сузана — попита Монталбано, — нормален ли е? На мен не ми се струва, че...

— Имаш право — отвърна му Минутоло. — Не е, така правят само по филмите. Това, което се случва реално, е, че ако ти не искаш да платиш, не след дълго, за да те убедят да го направиш, карат отвличения да ти драсне два реда. Или пък ти пращат част от ухото му. И това са единствените начини за контакт между отвличения и семейството му.

— Забеляза ли как говореше? — попита отново Монталбано.

— Как говореше?

— На перфектен италиански. Без да използва диалектни думи.

— Така е — каза замислен Минутоло.

— И сега какво ще правиш?

— Какво да правя? Ще се обадя на началника на полицията и ще му съобщя новината.

— Това обаждане повече ме обърка, отколкото ме накара да се почувствам убеден — каза в края на разсъжденията си Монталбано.

— Мен също — съгласи се с него Минутоло.

— Ще ми удовлетвориш ли любопитството? Защо позволи на Мистрета да говори с журналиста?

— За да размъти водата и да забърза действието. Не ми харесва толкова красиво момиче да е твърде дълго в ръцете на изроди като тези.

— Ще съобщиш ли на медиите за това телефонно обаждане?

— За нищо на света.

За момента нямаше какво друго да си кажат. Комисарят се приближи до Фацио, който пак беше заспал, хвана го за рамото и го разтърси.

— Събуди се, ще те закарам до вас.

Фацио се опита да окаже някаква слаба съпротива.

— Ами ако се получи някое важно телефонно обаждане?

— Хайде, така или иначе, няма да се обадят чак до вдругиден. Самите те ти го казаха, нали?

Остави Фацио пред дома му и се насочи към Маринела. Влезе, без да вдига шум, отиде в банята, а после си легна на дивана. Беше толкова уморен, че нямаше сили дори да наругае светците. Спря, докато си сваляше ризата, забеляза, че вратата на спалнята е полуотворена, но вътре е тъмно. Виждаше се, че Ливия се е покаяла заради това, че го изпрати в изгнание. Отиде в банята и се доразсъблече, влезе с тихи стъпки в спалнята и си легна. След малко се намести полека-лека до Ливия, която бе заспала дълбоко. Затвори очи и веднага тръгна да пътешества из градчето на сънищата. Но изведнъж: „Цък“. Пружината на времето засече. Без да му се налага да поглежда часовника, знаеше, че е три часът, двайсет и седем минути и четирийсет секунди. Колко ли беше спал? За негов късмет, успя почти веднага да се унесе отново.

Ливия се събуди към седем сутринта, а Монталбано след нея. Сдобриха се.

* * *

Пред полицейското управление го чакаше Франческо Липари, приятелят на Сузана.

Торбичките под очите му бяха станали като черни калмари и изразяваха тревогата, която изживяваше, както и безсънните му нощи.

— Извинете ме, комисарю, но рано тази сутрин ми позвъни бащата на Сузана, за да ми каже за телефонното обаждане и тогава...

— Ама как така?! След като Минутоло не искаше никой да знае за него.

Младежът повдигна рамене.

— Добре де, ела. Но не казвай на никого за това обаждане.

Влизайки, комисарят предупреди Катарела, че не иска никой да го безпокои.

— Имаш ли нещо да ми казваш?

— Нищо особено. Сетих се само, че миналия път забравих да ви спомена нещо. Не знам доколко може да ви е от полза...

— В този случай всичко може да се окаже от полза.

— Когато намерих мотопеда на Сузана, не отидох веднага във вилата, за да кажа на баща ѝ. Тръгнах по черния път оттам до Вигата и на връщане пак минах по него.

— Защо?

— Хм... Първоначално вследствие на някаква инстинктивна реакция си помислих, че може да ѝ е прилошало, да е паднала от мотопеда и да е загубила паметта си, тогава започнах да я търся по този черен коларски път, но на връщане вече не търсех нея, а...

— ... а каската, която винаги си е слагала — каза Монталбано.

Момчето го погледна с облещени очи.

6.

— И вие ли сте мислили за това?

— Аз ли? Виж, аз само пристигнах на мястото, на което моите хора бяха вече от доста време. И когато са разбрали от бащата на Сузана, че тя винаги си е слагала каска, са започнали да я търсят, макар и безрезултатно, но не само по черния път, ами и сред оградените с дувари ниви.

— Не мога да си представя, че похитителите са завлекли крещящата и мятаща се Сузана в колата с все каската на главата ѝ.

— Нито пък аз, що се отнася до това — каза Монталбано.

— Ама никаква идея ли нямате как са се развили нещата? — попита Франческо, в чиято душа се бореха отчаянието и надеждата.

„Това са те, днешните младежи! Как само са готови да ни се доверят, а ние правим всичко, за да ги разочароваме!“ — помисли си комисарят.

За да прикрие вълнението си (възможно ли е това да е признак на начална старческа слабост, а не последица от раняването?), се наведе — уж за да прегледа няколко документа в едно от чекмеджетата. Заговори едва когато беше напълно сигурен, че гласът му вече не трепери.

— Има много неща, които все още не може да се обяснят. Първото от всички е: защо Сузана, за да се върне къщи, е хванала по път, по който никога преди това не е минавала?

— Може би по тия места живее някой, който...

— Никой не я познава. И дори не са я видели да минава с моторчето. Възможно е някой от тях да не казва истината. Тогава същият този, който не казва истината, е съучастник в отвличането ѝ, макар и само като информатор, защото е единственият, който знае, че Сузана точно в този определен ден и час ще мине оттам. Става ли ти ясно?

— Да.

— Но ако Сузана е поела по този коларски път, без да има причина, отвличането би трябвало да е извършено след някаква напълно случайна среща. Събитията обаче не биха могли да са се развили по този начин.

— Защо?

— Защото дотук похитителите ни демонстрират, че имат някаква, макар и неголяма организация и че са вложили умисъл в деянието си. От телефонното обаждане се разбира, че не става дума за светкавично отвличане. Не им е спешно да се отърват веднага от Сузана. Това означава, че имат сигурно място, където я държат. А такова сигурно място не е възможно да намерят за няколко часа.

Младежът не каза нищо. Размишляваше върху думите, които чуваше, с такава съсредоточеност, че на комисаря му се струваше как долавя скърцането на механизмите в мозъка му. След това Франческо направи заключението си.

— От вашето разсъждение излиза, че е твърде вероятно Сузана да е била отвлечена от някого, който е знаел, че в онази вечер е щяла да поеме по черния път. Някой, който живее по тия места. Тогава би трябвало да се дълбае до дъно, да се разберат имената на всички, да се провери, че...

— Спри. Впуснеш ли се да умуваш, да правиш хипотези, трябва да си способен да приемеш и провала.

— Не ви разбрах.

— Ще ти обясня. Представи си, че започнем прилежно да разследваме всички, които живеят покрай черния коларски път. Решаваме да разберем цялото им житие-битие, дори колко косми имат по главата си, но накрая се окаже, че между Сузана и който и да е от тях никога не е имало никакъв, ама никакъв контакт. Тогава какво ще правиш? Отначало ли ще започнеш? Ще се откажеш ли? Ще се застреляш ли?

Младежът не се предаде.

— Тогава според вас какво трябва да се направи?

— Да се формулират едновременно и други хипотези, да се проверят и всички до една да се проучват, без да се дава предимство на никоя, дори и тя да изглежда най-вероятната.

— А вие създадохте ли си такива?

— Разбира се.

— Може ли да ми кажете поне една от тях?

— Ако това може да те успокои... И така, ако Сузана се е намирала на този черен път, то е, защото някой ѝ е бил определил среща точно на това място, по което почти никой не минава...

— Не е възможно.

— Какво не е възможно? Сузана да има среща? Мислиш ли, че знаеш всичко за твоето момиче? Можеш ли да си заложиш главата за това? Имай предвид, че не ти говоря за любовна среща, възможно е Сузана да е искала да се види с някого, без да знаем мотивите ѝ за това. Тя отива, но не предполага, че са ѝ подготвили капан. Пристига, подpira моторчето, сваля си каската, държейки я в ръка, защото очевидно се касае за кратка среща, приближава се до колата и тогава е отвлечена. Удовлетворява ли те?

— Не — каза решително Франческо.

— И защо?

— Защото съм сигурен, че когато се видяхме следобеда, тя щеше непременно да ми каже за тази своя уговорена преди това среща. Повярвайте ми.

— Вярвам ти. Възможно е обаче Сузана да не е имала възможност да те предупреди.

— Не разбирам.

— Ти ли я придружи до приятелката ѝ, с която са учили заедно?

— Не.

— Сузана е имала мобилен телефон, който не успяхме да намерим, нали така?

— Така е.

— Може да ѝ се е обадил някой, докато, излизайки от вас, се е отправяла към дома на състудентката си, и да си е уговорила тогава срещата. И тъй като по-късно повече не сте се видели, не е имало начин тя да ти го каже.

Момчето доста се замисли над казаното. След това се реши и отвърна:

— Не мога да го изключа.

— И така, какво ще кажеш, все още ли имаш съмнения?

Франческо не отговори. Хвана се за главата. Монталбано беше усложнил още повече и без това тежката ситуация.

— Но е възможно и изобщо да не сме на прав път.

Момчето подскочи на стола.

— Какво говорите?!

— Просто казвам, че е твърде допустимо предположението, от което сме тръгнали, да се окаже грешно. А именно че Сузана, за да се върне във вилата, е минала по този черен път.

— Ама след като мотопедът ѝ е бил открит там?

— Не е наложително Сузана, тръгвайки от Вигата, да е поела по коларския път. Давам ти първия пример, който ми минава през главата. Сузана излиза от дома на приятелката си и тръгва по шосето, по което минава всеки ден. Това шосе го използват всички, които обитават разположените преди или след вилата къщи, и свършва три километра по-нататък в едно село, което е нещо като квартал на Вигата, мисля, че се казва Ла Кука. Това е пътят на хората, които пътуват, за да отидат на работа, за обитателите на селото и други, които, дори и да работят във Вигата, предпочитат да живеят извън нея. Всички се познават, съвсем вероятно е да минават напред-назад по него по едно и също време.

— Да, но какво общо има това с...

— Остави ме да довърша. Похитителите са следили от известно време Сузана, за да придобият представа каква е интензивността на движението в часа, в който тя се прибира, и кое е най-подходящото място, където да действат. Онази вечер са имали късмета планът им да се осъществи точно на кръстовището с коларския път. Спрели са за нещо Сузана. Били са поне трима. Двама от тях са слезли и са я принудили да се качи в колата им, която е потеглила, поемайки вероятно по черния път в посока Вигата. Един от двамата обаче не се е качил, а е взел моторчето, за да го зареже там някъде на черния път. Това, между другото, обяснява и защо е било обърнато в обратна посока, сякаш е отивало към Вигата. След това може би и той се качва в колата и сбогом.

Франческо изглеждаше изпълнен със съмнения.

— Ама защо е трябвало да се безпокоят за моторчето? Какво им е пукало? Те са имали интерес да се махнат оттам колкото е възможно по-бързо.

— Нали току-що ти казах, че това е път, по който хората се връщат от работа! Не са могли да го оставят на земята. Някой е можело да си помисли, че е станало произшествие, а друг пък да разпознае, че мотопедът е на Сузана... тогава е щяло веднага да се вдигне олелия и

те не са щели да имат време да се покрият добре. Така и така са били там, по-добре е било да го преместят на коларския път, по който и без това не минава никой. Но може да се направят и други хипотези.

— Още?!

— Колкото искаш. Пък и нали разиграваме етюди, както се прави в полицейската академия. Първо трябва да ти задам един въпрос. Каза ми, че си придружавал няколко пъти Сузана до дома ѝ.

— Да.

— Градинската врата как беше отключена или заключена?

— Заключена. Сузана имаше ключ за нея.

— Тогава си представи следната картина: Сузана току-що е подпряла мотопеда си и търси ключа, за да си отвори, когато я застига забързано някакъв човек, приходящ от друго населено място, с когото се е засичала неколккратно по този маршрут. Той я моли да го закара с мотопеда си до черния път, разказва ѝ някаква небивалица от сорта на това, че съпругата му се е почувствала зле в колата, докато е пътувала към Вигата, и го е повикала за помощ по телефона, или че синът му е бил блъснат от кола... някакви такива истории. Сузана не е могла да му откаже. Качва го на моторчето, тръгва към коларския път и работата е готова. И навярно тази хипотеза обяснява и посоката, в която е било обърнато моторчето. Или пък...

Монталбано изведнъж спря да говори.

— Защо не продължавате?

— Защото се отегчих. Не се заблуждавай, че е особено важно как са се развили събитията.

— Така ли?!

— Така е, защото, като се замислиш... Детайлите, които сега ни се струват важни, колкото повече ги разнищваме, толкова повече губят очертанията си и се размиват. Ти например не беше ли дошъл да ме питаш какво е станало с каската на Сузана?

— Каската? Да.

— И както виждаш, колкото по-напред отиваше разговорът ни, толкова на по-заден план оставаше каската и губеше важността си. До такава степен, че дори не говорихме повече за нея. Истинският проблем не е как, а защо.

Франческо отвори уста, за да попита още нещо, но трясъкът на отворената със сила и удряща се в стената врата го изплаши и той

подскочи.

— Какво е станало? — попита.

— Отплесна ми се ръката — каза разкаяно Катарела, застанал на прага.

— Какво има? — попита на свой ред Монталбано.

— Тъй като ми казахте, че не искате никакво безпокойство от страна на който и да е обезпокоител, трябва да дойда, за да ви задам един въпрос.

— Задавай го.

— Журналистът, господин Дзито, принадлежи ли към категорията на обезпокоителите, или обратно?

— Не, не ме обезпокоява. Свържи ме с него.

— Здравей, Салво. Николо се обажда. Извини ме, но исках да ти кажа, че току-що дойдох на работа...

— Мен какво ме засяга твоето работно време? Кажи го на работодателя си.

— Не, Салво, никак не ми е до шеги. Тъкмо дойдох и секретарката ми каза, че... има нещо, свързано с отвлечането на онова момиче.

— Добре, казвай.

— Не, по-добре е ти да дойдеш тук.

— Ще се опитам да мина веднага щом мога.

— Не, веднага.

Монталбано затвори телефона, изправи се и подаде ръка на Франческо.

* * *

„Свободна мрежа“, частната телевизия, в която работеше Николо Дзито, се намираше в Монтелуза, но в един доста откъснат район. Докато комисарят пътуваше с колата си натам, предугади това, което, изглежда, се бе случило и което приятелят му журналист искаше да му съобщи. И го отгатна от край до край. Николо го чакаше на входа и веднага щом видя колата на Монталбано да се задава, тръгна към него. Изглеждаше развълнуван.

— Какво е станало?

— Тази сутрин секретарката, като пристигнала на работа, е получила анонимно обаждане. Мъжки глас я попитал дали сме оборудвани да направим запис на телефонно обаждане. Когато му отговорила положително, онзи ѝ казал да подготви всичко, защото щял да се обади отново след десет минути. И наистина се обади.

Влязоха в канцеларията на Николо. На бюрото имаше преносим магнетофон, но професионален. Журналистът го пусна. Монталбано изслуша, както беше предвидил, точното копие на телефонното обаждане, получено вече в дома на Мистрета, в което нямаше нито дума повече или по-малко.

— Да ти настръхнат косите. Ех, това клето момиче... — допълни Дзито и попита: — Обаждали ли са се и в семейство Мистрета? Или онези гадове искат ние да сме им посредниците?

— Вчера късно вечерта се обадиха.

Дзито въздъхна с облекчение.

— Слава богу! Тогава защо ни го изпратиха и на нас?

— Вече имам мнение — каза Монталбано. — Похитителите искат всички да разберат — а не само бащата, — че държат момичето в ръцете си. Обикновено чудовищата, които отвличат хора, правят всичко възможно, за да се възползват от мълчанието. Тези обаче правят всичко по силите си, само и само да предизвикат шумотевица. Искат гласът на Сузана, който моли за помощ, да впечатли обществеността.

— И защо?

— Точно това е трудният за отговор въпрос.

— Какво да правя сега?

— Ако искаш да участваш в тяхната игра, излъчи обаждането.

— Аз не служа на престъпниците.

— Браво! Ще имам грижата да издълбая тези достойни думи върху надгробната ти плоча.

— Ама че си гадняр! — каза Дзито, хващайки се за тестисите в знак на суеверие.

— И така, след като вече заяви, че си честен журналист, обади се на съдия-следователя и на началника на полицията, за да ги уведомиш, като не забравиш да им оставиш на разположение и записа на обаждането.

— Точно така и ще направя.

— Добре ще е да го направиш веднага.

— Защо е това бързане? — попита Дзито, докато набираше номера на дирекцията на полицията.

Монталбано не му отговори.

— Ще те изчакам навън — каза, докато ставаше, и излезе.

Утринта беше ведра, с лек гальовен ветрец. Комисарят запали цигара и дори не успя да я допуши, когато журналистът се появи.

— Готово, направих го.

— Какво ти казаха?

— Да не излъчвам нищо, ама нищичко. Сега ще изпратят един полицай, за да вземе касетата със записа.

— Да влезем вътре, а? — каза комисарят.

— Искаш да ми правиш компания ли?

— Не. Искам да видя едно нещо.

Когато се върнаха в офиса, Монталбано каза на Николо да пусне телевизора на канала на „Телевигата“.

— Какво искаш да чуеш от тези лайнари?

— Почакай и ще разбереш защо толкова бързах да те накарам да се обадиш на началника на полицията.

На екрана се появи надпис, на който пишеше: „След няколко минути извънредно издание на информационната емисия“.

— Мамка му! — каза Николо. — Може би са се обадили и на тях! И тези гадни мръсници ще го излъчат в ефир!

— Не го ли очакваше?

— Не. А ти ми провали суперновината!

— Да не би да искаш да се върнеш назад? Решавай, честен или безчестен журналист си?

— Честен, честен, но доброволното проваляне на суперновина ме кара доста да страдам!

Надписът изчезна и тръгна заставката на информационната емисия, след което без никакви встъпителни думи се появи лицето на геолога Мистрета. Излъчиха реплика на призива, който той бе направил още в деня след отвличането. След това се появи водещият.

— Чухте отново призива на бащата на Сузана, тъй като имаме важна причина да го направим. Ще пуснем ужасяващ запис на телефонно обаждане, което получихме тази сутрин в нашата редакция.

На фона на вилата, която показваха в този момент, прозвуча телефонното обаждане, абсолютно същото като това, което бяха

получили в „Свободна мрежа“. После картината се смени и на екрана цъфна мъничкото личице на Пипо Рагонезе.

— Веднага искам да ви уведомя, че проведохме ожесточен спор в редакцията, преди да вземем решение и да излъчим в ефир телефонното обаждане, което току-що чухте. Тревожният и сърцераздирателен глас на Сузана Мистрета е вопъл, който нашето съзнание на човешки същества в цивилизовано общество трудно може да понесе. Но в спора ни надви аргументът за правото на свободно разпространение на информация. Зрителите имат свещеното право да бъдат осведомени, а ние, журналистите — свещеното задължение да уважаваме това тяхно право. Иначе бихме загубили гордостта си да се наричаме журналисти, работещи в служба на зрителите. Преди телефонното обаждане излъчихме отчаяния призив на бащата. Похитителите не си дават сметка или просто не искат да си дадат сметка, че искането им за откуп е обречено на провал поради потвърденото нерадостно икономическо състояние на семейство Мистрета. В тази трагична ситуация надеждите ни са обърнати към органите на реда. Най-вече към господин Минутоло, човек с голям опит, на когото горещо пожелаваме незабавен успех. Появи се отново първият журналист, който съобщи:

— Извънредното издание на информационната емисия ще бъде излъчвано на всеки кръгъл час.

Всяко чудо за три дни. Започна забавна програма с рок музика.

Монталбано никога не спираше да се удивлява на това как са устроени хората, работещи в телевизията. Например: показват ти картини от земетресение с хиляди мъртви, цели селища, изчезнали от лицето на земята, ранени и плачещи деца, разкъсани трупове и веднага след тях: „А сега за вас няколко красиви гледки от карнавала в Рио“ — пъстроцветни автомобили, веселие, самба, задници.

— Копеле и кучи син! — изруга Дзито с почервеняло лице и започна да рита един стол.

— Почакай, сега ще му сервирам изненадка — каза Монталбано.

Набра набързо един телефонен номер и изчака малко, допрял слушалката до ухото си.

— Ало? Монталбано съм. Може ли да ме свържете с господин началника на полицията, ако обичате? Да, благодаря. Да, ще остана на линия. Да. Господин началник? Добър ден. Извинете ме, ако ви

безпокоя, но се обаждам от „Свободна мрежа“. Да, знам, че журналистът Дзито незабавно ви се е обадил. Разбира се, той е съвестен гражданин, който е изпълнил своя дълг. Оставил е на заден план журналистическите си интереси... разбира се, ще му предам... И така, исках да ви кажа, господин началник, че докато стоя тук, се получи друго анонимно телефонно обаждане.

Николо го погледна смаяно и стиснал върховете на пръстите на ръката си в един, направи жест, който означаваше: „Кога, бе?“.

— Същият глас отпреди малко — продължи Монталбано — каза да се приготвим за запис. Когато обаче се обадиха отново след пет минути, не само че връзката беше ужасно лоша и не се разбираше нищо, но и магнетофонът засече.

— Ама какви небивалици измисляш? — каза полугласно Николо.

— Да, господин началник, ще остана тук на място, за да изчакам дали няма да се обадят пак. Какво казвате? Телевизия „Телевигата“ току-що е излъчила записа на обаждането?! Ама не е възможно! Повторили са и призива на бащата? Не знаех нищо. Но това, ако позволите, е нечувана наглост! Направо е престъпление! Те трябваше да предадат записа на властите, а не да го излъчват! Както правилно постъпи журналистът Дзито! Казвате, че съдия-следователят обмисля да вземе всички необходими мерки? Добре! Много добре! А, господин началник, тормози ме едно съмнение. Но имайте предвид, че е само съмнение. След като пак се обадиха на „Свободна мрежа“, със сигурност са направили същото и с „Телевигата“. Възможно е в „Телевигата“ да са имали повече късмет и да са успели да запишат второто обаждане... Те, естествено, ще отрекат да са получавали друго телефонно обаждане, защото ще поискат да го разиграят, когато сметнат за необходимо... Мръсна играчка, много добре го казахте... Дори не мога да си помисля, че пред човек с вашия опит бих могъл да си позволя да подсказва каквото и да е, но се чудя дали един старателен обиск из офисите на „Телевигата“ няма да извади наяве... да... да... Моите почитания, господин началник.

Николо го погледна с възхищение.

— Ти си истински майстор на прецизните изпълнения!

— Ще видиш, че между взетите необходими мерки от съдия-следователя и обиска, нареден от началника на полицията, няма да

имат време дори да отидат да се изпикаят, камо ли да излъчат повторно извънредното издание на информационната си емисия!

Засмяха се, но веднага след това Николо отново стана сериозен и каза:

— Да чуеш последователно първо какво казва бащата, а после онова, което казват похитителите, е все едно да слушаш разговор между глухи. Бащата казва, че няма пукната пара, а онези му отговарят да приготви парите. Ако реши да си продаде вилата, колко ли ще ѝ вземе?

— Да не си на същото мнение като твоя знаменит колега Пипо Рагонезе?

— Какво имаш предвид?

— Че отвличането е дело на смотани емигранти, които не знаят, че не само нищо няма да спечелят от тази работа, но и ще загубят?

— За нищо на света!

— Възможно е похитителите да нямат телевизор и да не са видели призива на бащата.

— Твърде е възможно да си прав... — започна Николо, но спря, изпълнен със съмнения.

7.

— И така? — окуражи го Монталбано.

— Хрумна ми една идея, но се срамувам да ти я кажа.

— Уверявам те, че каквато и идиотщина да ми кажеш, няма да излезе от тази стая.

— Идеята ми е като от американски филм. В градчето се говори, че семейство Мистрета са живели нашироко допреди пет-шест години. След това обаче са били принудени да разпродадат всичко. Не е ли възможно отвличането да е организирано от някой, който се с върнал във Вигата след дълго отсъствие и не е наясно със ситуацията на семейство Мистрета?

— Струва ми се, че тази твоя идея повече клони към лентите с Тото и Пепино^[1], отколкото към американските филми. Размисли малко! Такова отвличане не се прави от сам човек, Николо! Все някой съучастник би трябвало да е уведомил въпросното лице, което се завръща след толкова дълго време, че в семейство Мистрета още малко ще започне да липсва и хляб! Между другото, ще ми кажеш ли как така са загубили всичко?

— Нямам никаква представа. Доколкото съм чувал, май са били принудени внезапно да разпродадат всичко на безценица...

— Да разпродадат какво?

— Терени, къщи, складове...

— Принудени ли каза? Колко странно!

— Защо ти се струва странно?

— Сякаш още преди шест години са имали вече належаща нужда от пари, за да платят, откъде да знам какво, някакъв откуп.

— Преди шест години не е имало отвличане.

— Не е имало или никой не е разбрал за него.

* * *

Въпреки че съдия-следователят веднага бе предприел мерки, в „Телевигата“ успяха да пуснат повторение на извънредната емисия, преди да пристигне заповедта му за спирането ѝ. И този път не само хората от цяла Вигата, но и целокупното население от провинция Монтелуза остана като омагьосано да гледа и да слуша: клюката се бе разнесла мълниеносно. Ако похитителите си бяха поставили за цел да осведомят всички за ситуацията, бяха успели напълно.

Един час по-късно вместо излъчването за трети път на извънредната емисия, на телевизионния екран се показва Пипо Рагонезе. Очите му сякаш щяха да изскочат от орбитите си. Каза с прегракнал глас, че се чувства задължен да съобщи на всички, че точно в този момент телевизионният канал е подложен на „нечуван тормоз, изразяващ се в превишаване на власт и сплашване, който представлява началото на гонения“. Обясни, че със заповед на съдебните власти записът на телефонното обаждане на похитителите е бил иззет и силите на реда в момента извършват обиск в офисите на телевизията в търсене на нещо си. Завърши, че никога, ама никога не биха могли да потъпчат свободата на словото и правото на свободна информация, чиито представители са той и „Телевигата“, и обяви, че непрекъснато ще държи в течение своите телевизионни зрители за развитието на „тежката ситуация“.

* * *

Монталбано се наслади на цялата тази провокирана от него случка от офиса на Николо Дзито. След това се върна в полицейското управление. Едва беше влязъл, когато Ливия му се обади.

— Ало, Салво?

— Ливия! Какво става?

Щом Ливия му звънесе на работното място, означаваше, че се е случило нещо сериозно.

— Обади се Марта.

Марта Джантурко беше съпруга на офицер от управлението на пристанището, една от малкото приятелки на Ливия във Вигата.

— И?

— Каза ми веднага да пусна телевизора и да гледам извънредното издание на „Телевигата“. Изгледах го. — Последва пауза. — Беше ужасно... гласът на това клето момиче... сърцераздирателно... — продължи след малко.

Какво ли трябваше да й отговори?

— Ех, така е... ех, да — каза Монталбано, за да я убеди, че е съсредоточен в думите й.

— След това изслушах и Рагонезе, който каза, че правите обиск на офисите му.

— Хм... честно казано...

— Докъде сте стигнали?

„До под кривата круша“ — щеше му се да й отговори. Но вместо това каза:

— Действаме.

— Съмнявате се, че Рагонезе е отвлякъл момичето ли? — попита го Ливия с ироничен тон.

— Ливия, моментът не е подходящ за твоя сарказъм. Казах ти, че действаме.

— Надявам се — каза Ливия с буреносна интонация и глас, който приличаше на черен, нисък и подут от дъжд облак.

И затвори.

* * *

Ето, Ливия си беше направила труда да му разиграе обидно и заплашително обаждане. Но не беше ли пресилено да я смята за човек, който го заплашва? Не, не беше пресилено. Тя направо го заплашваше. Хайде, не се изживявай като гадняр и престани да се ядосваш. Успокои ли се достатъчно? Да? Тогава прави това, което си намислил да правиш. Обади се на когото трябва да се обадиш, а Ливия остави на мира.

— Ало? Доктор Карло Мистрета? Комисар Монталбано съм.

— Новини ли имате?

— Никакви, съжалявам. Бих искал да поговоря малко с вас, докторе.

— Тази сутрин съм твърде зает. Също така и следобеда. Започвам доста да пренебрегвам пациентите си. Бихме ли могли да го направим привечер? Да? Вижте тогава, може да се видим в дома на брат ми към...

— Извинете ме, докторе. Но бих искал да поговорим насаме.

— Желаете ли да дойда в полицейското управление?

— Не е нужно да се притеснявате.

— Добре. Тогава елате у дома към 8 вечерта. Съгласен ли сте? Живея на улица... вижте, трудно ми е да ви обясня къде точно. Нека направим така: ще се видим на първата бензиностанция по пътя за Фела, непосредствено след Вигата. В 8 часа.

Телефонът звънна отново.

— Ало, комисерийо? Обажда се една госпожа, която иска да говори с вас лично и пирсонално. Казва, че е по лична и пирсонална работа.

— Каза ли как се казва?

— Струва ми се, Пирипино, комисерийо.

Ама не е възможно! Подтикнат от любопитство да разбере как се казва наистина госпожата на телефона, прие разговора.

— Комисарю, вие ли сте? Аделина Чиринчо съм.

Неговата домашна помощница! Не я беше виждал, откакто дойде Ливия. Какво ли може да се е случило? Или може би и тя искаше да започне да му отправя заплахи от типа на: ако не освободиш момичето до два дни, няма да стъпя повече в дома ти, за да ти приготвям ядене. Перспективата го ужаси. Навярно защото си спомни за един от нейните любими изрази: „Телефон и телеграма носят нещастие“. Следователно, щом беше протегнала ръка към телефона, означаваше, че информацията, която иска да му съобщи, не е шега работа.

— Адели, какво става?

— Комисарю, щеше ми се да ви кажа, че Пипина роди.

А коя беше Пипина? И защо точно него трябваше да го уведоми, че е родила? Прислужницата усети дупката в паметта на Монталбано.

— Комисарю, забравихте ли? Пипина е съпругата на сина ми Паскуале.

Аделина имаше двама сина, и двамата престъпници, които постоянно влизаха и излизаха от затвора. А той беше ходил на сватбата на малкия ѝ син Паскуале. Нима вече бяха минали повече от девет

месеца? О, Богородице, колко бързо се изнизва времето! И това го натъжи по две причини: първата, че старостта все повече приближаваше, а втората, че старостта извикваше в главата му банални мисли и заключения. Ядът обаче, че си губи времето в такива тривиални умотворения като тези, пресече пътя на вълнението му.

— Момче или момиче?

— Момче, комисарю.

— Поздравления и най-добри пожелания!

— Почакайте, комисарю. Паскуале и Пипина питат дали не искате да му станете кръстник?

В действителност, след като си направил многото, можеш да направиш и малкото — беше присъствал на сватбата им и сега те искаха да стане и кръстник на детето им.

— И кога е това кръщение?

— След около десетина дена.

— Адели, дай ми два дни да помисля, става ли?

— Става. Кога ще си ходи госпожица Ливия?

* * *

Ливия седеше вече в гостилницата при Енцо, когато той пристигна. Още от погледа, който му хвърли веднага щом се настани, се виждаше, че не е в добро настроение.

— Докъде стигнахте? — подхвана го.

— Ливия, докъде може да сме стигнали, след като само преди по-малко от час говорихме за това!

— Какво от това? За един час може да се случат много неща.

— Мислиш ли, че ресторантът е най-подходящото място за подобни разговори?

— Да. Защото, когато се прибереш у дома, не ми споделяш нищо за работата си. Или искате да дойда в полицейското управление, за да поговорим, комисарю?

— Ливия, наистина правим всичко възможно. В този момент по-голямата част от моите хора заедно с Мими претърсват, наравно с тези от Монтелуза, околните поля...

— И как така, докато твоите хора претърсват полето, ти си седиш най-спокойно в гостилницата и се храниш?

— Началникът на полицията поиска да е така.

— Началникът на полицията е поискал ти да ходиш по гостилниците, докато твоите хора работят, а онова момиче изживява този ужас, така ли?

Ама че драка!

— Ливия, *non smurritiare*^[2].

— Криеш се зад диалектните си сицилиански думи ли, а?

— Ливия, като агент-провокаатор би била ненадмината. Началникът на полицията просто разпредели задачите. Аз сътруднича на Минутоло, който пък е отговорен за разследването, докато Мими Ауджело и другите от екипа се занимават с претърсването. Работата им никак не е лека!

— Клетият Мими!

За Ливия всички бяха клетки. Момичето, Мими... Само той не беше достоен за съчувствието ѝ. Отмести простото ястие от спагети, зехтин и чесън, което бе поръчал, и Енцо, гостилничарят, се спусна към него разтревожен.

— Какво има, комисарю?

— Нищо, нищо, нямам апетит — излъга.

Ливия не каза нито гък, а продължи да се храни. Монталбано си поръча второ ядене — бяла риба със сос, за която предсещаше колко ще е вкусна по носещия се от кухнята аромат. Искаше да възвърне добрата си кондиция, за да се наслади на гозбата. Опитвайки се да разведри обстановката, реши да разкаже на Ливия за телефонното обаждане на домашната му помощница. Но пак тръгна с грешния крак.

— Тази сутрин в полицейското управление ми се обади Аделина.

— А!

Кратко, изстреляно като куршум от пистолет.

— Какво означава това „а“?

— Означава, че Аделина ти се обажда в службата, а не вкъщи, защото може аз да вдигна телефона и тя да се почувства неловко.

— Добре, както и да е.

— Не, любопитна съм. Какво искаше?

— Иска да стана кръстник на внучето ѝ, момченцето на нейния син Паскуале.

— А ти какво ѝ отговори?

— Помолих я да ми даде два дни за размисъл. Но си признавам пред теб, че бях склонен да ѝ кажа „да“.

— Ти си луд! — избухна Ливия.

Каза го твърде силно. Счетоводителят Милитело, седнал вляво на съседната маса, остана със зяпнала уста, задържайки вилицата си във въздуха, а доктор Пишитело, седнал вдясно на другата съседна маса, се задави с виното, което отпиваше точно в този момент.

— Защо? — попита Монталбано, който не очакваше такава буйна реакция.

— Как защо? Паскуале, синът на твоята любима прислужница, не е ли обикновен престъпник? Ти самият не си ли го арестувал много пъти?

— И какво от това? Аз ще съм кръстник на едно новородено, което до доказване на противното не е имало време да стане рецидивист като баща си.

— Нямам това предвид. Наясно ли си какво означава да станеш кръстник?

— Откъде да знам? Да държиш детето на ръце, докато свещеникът...

Ливия поклати отрицателно показалеца си.

— Скъпи, да станеш кръстник, означава да поемеш определена отговорност. Не го ли знаеше?

— Не — каза искрено Монталбано.

— Кръстникът, в случай че бащата е възпрепятстван, трябва да го замества във всичко, свързано с детето. Става му нещо като заместник баща.

— Наистина ли?! — попита я впечатлен комисарят.

— Поинтересувай се, ако не ми вярваш. Следователно може да се случи така, че да арестуваш баща му Паскуале, но докато той е в затвора, ти трябва да се заемеш с нуждите и потребностите на сина му, с поведението му... Даваш ли си сметка?

— Какво да правя? Да ви донеса ли бялата риба? — попита Енцо.

— Не — каза Монталбано.

— Да — каза Ливия.

Тя му отказа да я закара с колата си до Маринела и се прибра с автобус. Тъй като не яде нищо, Монталбано се отказа от разходката си по кея и се върна в полицейското управление, преди още да е станало три часа. На входа го спря Катарела.

— Комисерийо, комисерийо, хей, комисерийо! Тилифонира господин началникът на полицията!

— Кога?

— Сега, сега, на тилифона е!

Отговори му от будката на охраната, която се използваше и за телефонна централа.

— Монталбано? Задействайте се веднага — каза му със заповеднически тон Бонети-Алдериги.

Какво значеше да се задейства? Натискайки някакъв бутон ли? Задвижвайки някакъв лост ли? Тестисите му, които започваха да се въртят като витло веднага щом чуеше гласа на началника на полицията, не бяха ли вече израз на задействане?

— На вашите заповеди.

— Току-що ми съобщиха, че по време на претърсванията господин Ауджело е паднал и се е наранил. Трябва незабавно да бъде заместен. Отивайте временно вие. Не проявявайте самоинициативи. Ще се погрижа след няколко часа да изпратят някой по-млад.

Ех, колко беше любезен и тактичен господин началникът на полицията! „Някой по-млад.“ Ама той за какъв се мислеше, за малко момченце с памперс и биберон ли?

— Гало!

В произнасянето на името на колегата си вложи цялата ярост, която извираше от него. Гало се появи на пожар.

— Какво има, комисарю?

— Поинтересувай се къде се намира господин Ауджело. Изглежда, се е наранил. Трябва да отидем веднага да го заместим.

Гало прежълтя.

— Майчице свята! — каза.

Защо ли се притесняваше толкова за Мими Ауджело? Монталбано се опита да го успокои.

— Знаеш ли, изобщо не вярвам да е нещо сериозно. Изглежда, се е подхлъзнал и...

— Комисарю, за себе си се изплаших.

— Какво ти е?

— Комисарю, не знам какво съм ял... но коремът ми така се е разбушувал... непрекъснато съм в тоалетната.

— Това значи, че ще трябва да стискаш.

Излезе, мърморейки под носа си, и се върна след няколко минути.

— Господин Ауджело и неговият екип са в местността Канчело, по пътя за Галота. На четирийсет и пет минути оттук.

— Тръгваме. Вземи служебната кола.

* * *

Движеха се по междуградското шосе от около половин час, когато Гало се обърна към Монталбано и каза:

— Комисарю, не мога да издържам повече.

— Колко остава до местността Канчело?

— По-малко от три километра, но аз...

— Добре, веднага щом можеш, спри.

Вдясно започваше нещо като черен път, а в самото му начало имаше дърво, върху което на закованата за него дъска беше написано с червена боя: „Пресни яйца“. Запуснатата нива се беше превърнала в гора от буренаци.

Гало навлезе в коларския път, спря след няколко метра, изскочи бързешком и изчезна зад една туфа от турта. Монталбано също слезе и запали цигара. На около трийсетина метра в далечината се виждаше бяла селска къщурка като кубче, с малко дворче отпред. В нея се продаваха пресните яйца. Помести се към канавката и тръгна да откопчава ципа на панталоните си, но той така се заклеци в ризата му, че не можеше повече да се отвори. Монталбано наведе глава, за да погледне къде запъваше ципът, и докато правеше това движение, лъч отразена светлина влезе в очите му. Когато приключи, ципът заяде пак по същия начин: комисарят наведе глава и светлинният лъч отново го прониза. Тогава се вгледа надолу, за да види откъде идваше това отражение. Забеляза някакъв кръгъл предмет, скрит наполовина в основата на един храст. Веднага разбра какво е това и с два разкрача стигна до храста. Видя каска, малък размер, като за женска глава.

Изглежда, беше там само от няколко дни, защото се бе понапрашила съвсем леко. Нова и без никакви следи по нея. Извади от джоба си кърпичка, покри с нея дясната си ръка заедно с пръстите, коленичи, достигна каската и я обърна. Плъзна се по корем, за да погледне по-отблизо вътрешността ѝ. Изглеждаше доста чиста и по нея нямаше кървави следи. Два или три дълги руси косъма стърчаха от черната ѝ подплата. Беше напълно убеден, сякаш имаше подпис на нея, че това е каската на Сузана.

— Комисарю, къде сте?

Беше гласът на Гало. Остави каската там, където я беше намерил, и се изправи.

— Ела тук.

Гало се доближи, изпълнен с любопитство. Монталбано му я посочи.

— Мисля, че е на момичето.

— Мамка му, ама че задник! — не може да се въздържа Гало.

— Отдай чест на твоя — каза комисарят — за откривателската му заслуга.

— Ама щом каската е тук, означава, че държат момичето някъде в околността! Да се обадя ли за подкрепление?

— Точно това са искали да те накарат да повярваш, като са хвърлили каската по тия места. Опитват се да те насочат по фалшива следа.

— Тогава какво ще правим?

— Влез във връзка с екипа на Ауджело, нека изпратят, но без да се маят, един полицаи, който да застане на пост. А ти, докато онзи не дойде, няма да мърдаш оттук. Не искам някой случаен да я отмъкне. Премести и колата, защото е препречила пътя.

— Кой мислите, че минава оттук?

Монталбано не отговори и тръгна нанякъде.

— Ама вие къде отивате?

— Отивам да видя дали наистина имат пресни яйца.

Докато се приближаваше към къщурката, чуваше все по-силно кудкудякането на кокошките, които обаче не се виждаха — изглежда, курникът беше отзад. Като стигна до малкия двор, през отворената врата на къщурката излезе млада жена. Около трийсетгодишна, висока, с тъмни коси, но светла кожа, много хубаво тяло, наконтена от главата

до петите, при това доста елегантно, и с обувки на висок ток. За момент Монталбано си помисли, че е някоя госпожа, дошла да си купи яйца. Но младата жена го попита с усмивка:

— Защо оставихте толкова далече колата си? Можехте да спрете тук отпред.

Монталбано махна неопределено.

— Заповядайте — каза жената и влезе вътре първа.

Къщурката беше разделена на две стаи, като едната беше преходна към втората. В центъра на предната, която, изглежда, беше трапезария, имаше неголяма маса с четири кошници с пресни яйца, камъшитени столове, бюфет с телефон върху него, хладилник, а в единия ѝ ъгъл — и готварска печка на газ. Другият ѝ ъгъл беше скрит от найлонова завеса. Единствената мебел не на мястото си в стаята за хранене беше едно походно легло, пригодено за диван. Навсякъде светеше от чистота. Жената го гледаше втренчено, но нищо не казваше. След малко се реши да го попита с прикрита усмивчица, която комисарят не знаеше как да изтълкува:

— Искате яйца или...

Какво искаше да каже с това „или“? Единственото, което му оставаше, бе да пробва, за да види какво ще стане.

— Или — каза Монталбано.

Младата жена се раздвижи, отиде и хвърли бърз поглед на стаята отзад, а после затвори вратата ѝ. Комисарят си помисли, че вероятно е спалня и в нея има някой, може би спящо дете. След това жената седна на походното легло, свали си обувките и започна да си разкопчава блузката.

— Затвори външната врата. Ако искаш да се измиеш, има всичко необходимо зад завесата — каза тя на Монталбано.

Сега вече комисарят разбра какво значи това „или“. Вдигна ръка и каза рязко:

— Достатъчно!

[1] Антонио Винченцо Стефано Клементе де Куртис, с прякор Тото, и Пепино де Филипо — италиански комедийни актьори. — Б.пр.

↑

[2] Не се препирай с мен! — Б.пр. ↑

8.

Жената го погледна смаяно.

— Аз съм комисар Монталбано.

— Благословена Богородице! — изрече тя, изчервявайки се, и се изправи на крака като пружина.

— Не се плаши. Имаш ли разрешително да продаваш яйца?

— Да, да. Отивам да го взема.

— Това е важно. Не, не е нужно да го виждам, но другите ми колеги със сигурност ще ти го поискат.

— Ама защо? Какво е станало?

— Първо отговори на моя въпрос. Сама ли живееш тук?

— Не, господине. Със съпруга си.

— Той къде е сега?

— Drabbanna^[1].

— Оттатък? В другата стая? — Монталбано се смая. Как така съпругът ѝ стои оттатък, без дори окоето му да мигне, че съпругата му тук се чукаше с когото ѝ падне? — Извикай го.

— Не може да дойде.

— Защо?

— Unn'avi gammi.

— Няма крака.

— Трябваше да му ги отрежат след злополуката — продължи жената.

— Каква злополука?

— Работеше из полето и тракторът се обърна.

— Кога се случи?

— Преди три години. Две години след като се оженихме.

— Искам да го видя.

Жената отиде да отвори вратата и застава отстрани. Комисарят влезе, а в носа го удари миризмата на много лекарства. В стаята на семейния креват лежеше задрямал мъж, който дишаше тежко. В

единия ъгъл имаше телевизор, а пред него фотьойл. Тоалетката беше цялата отрупана с лекарства и спринцовки.

— Може би ще му отрежат и лявата ръка — каза тихо жената, — денем и нощем вие от ужасни болки.

— Защо не е в болница?

— По-добре е аз да се грижа за него. Лекарствата обаче са много скъпи. А не искам да му липсват. Дори ако трябва и очите си да продам. Затова приемам мъже. Доктор Мистрета ми каза да му слагам по една инжекция, когато не издържа на болката. Само преди час плачеше като жена, молеше ме да го убия, искаше да умре. И аз му направих инжекцията.

Монталбано погледна към тоалетката. Морфин.

— Да отидем оттатък.

Върнаха се в първата стая.

— Чула ли си, че отвлякоха едно момиче?

— Да, господине. По телевизията.

— През последните дни да си забелязала нещо странно по тия места?

— Нищо.

— Сигурна ли си?

Жената се поколеба.

— Миналата нощ... ама може и да греша.

— Нищо, ти ми кажи.

— Миналата нощ не можах да спя и чух, че идва някаква кола... помислих си, че е някой за мен, и се надигнах от леглото.

— Приемаш клиенти и през нощта ли?

— Да, господине. Свестни, културни хора, които не могат да дойдат през деня, за да не ги видят. Преди да дойдат обаче, се обаждат по телефона. Затова се учудих каква е тази кола, тъй като никой не ме бе предупредил. Автомобилът дойде чак дотук заради широкото пространство пред къщата, за да направи маневра, а после се върна назад.

Невъзможно е тази клетница и онзи нещастник, принуден да лежи непрекъснато в леглото, да имат нещо общо с отвличането. Освен това къщурката им отвсякъде се виждаше, а и твърде често бе посещавана от непознати както през деня, така и през нощта.

— Слушай — каза Монталбано, — там, където е спряна колата, намерихме нещо, което навярно принадлежи на отвлеченото момиче.

Жената побеля като платно.

— Ние нямаме нищо общо — каза решително.

— Знам. Но ще бъдеш разпитана. Разкажи за случката с автомобила, но не казвай, че и през нощта идват да те търсят. Не се показвай в този вид, свали си грима и тези обувки с високи токчета. Походното легло занеси в спалнята. Продаваш само яйца, ясно ли е?

Чу шум от кола и излезе навън. Беше пристигнал полицаят, повикан от Гало. Но с него беше и Мими Ауджело.

— Тръгнал съм да те заместя — каза Монталбано.

— Вече няма нужда — отвърна Мими. — Изпратиха Бонолис със задачата да координира претърсването на зоната. Началникът на полицията очевидно не изгаря от желание да ти повери командването дори и за минута. Може да се върнем във Вигата.

Докато Гало показваше на колегата си мястото, където се намираще каската, Мими се прекачи в другата кола, подпомогнат от Монталбано.

— Ама какво ти се случи?

— Паднах в дупка, пълна с камъни. Изглежда, съм си счупил някое ребро. Съобщи ли, че си намерил каската?

Монталбано се плесна силно по челото.

— Забравих!

Ауджело познаваше много добре Монталбано, за да знае, че когато забравяше за нещо, то бе, защото нямаше желание да го направи.

— Искаш ли аз да се обадя?

— Да. Телефонирай на Минутоло и му разкажи.

* * *

Тъкмо бяха потеглили, когато Ауджело каза с безизразно лице:

— Знаеш ли едно нещо?

— Нарочно ли го правиш?

— Какво?

— Да ме питаш дали знам „едно нещо“. Това е въпрос, който ме дразни.

— Добре де, добре. Преди около два часа карабинерите съобщиха, че са намерили раницата на момичето.

— Сигурно ли е, че е нейната?

— Как не! Вътре беше личната ѝ карта!

— И какво друго?

— Нищо. Празна.

— Слава богу! — каза комисарят. — Едно на едно.

— Не те разбрах.

— Едно нещо сме намерили ние и едно са намерили карабинерите. Реми. Къде е била раницата?

— По пътя за Монтереале. Зад четвъртия километричен камък. Беше на доста видно място.

— Тоест доста далеч от мястото, на което намерихме каската.

— Именно. Настана мълчание.

— Това „именно“ означава ли, че мислиш точно същото, което мисля и аз?

— Именно.

— Ще се опитам да разтълкувам твоята лаконичност с поразбираеми думи. Значи, всички тези претърсвания, всички тези хайки са само губене на време, една безподобна щуротия?

— Именно.

— Продължавам да тълкувам. Според нас двамата в нощта на отвличането похитителите са взели кола и са направили обиколка, разхвърляйки тук-там вещите на Сузана, за да създадат поредица фалшиви следи. Това означава, че...

— ... че не държат момичето под ключ близо до местата, където са намерени вещите ѝ — заключи Мими. И добави: — За което ще е нужно да убедим и началника на полицията, иначе ще ни изпрати да претърсим и Аспромонте^[2].

* * *

В полицейското управление завари Фацио, който го чакаше и вече знаеше за откритията. Носеше в ръка неголяма пътна чанта.

— Заминаваш ли?

— Не, господин комисар. Връщам се във вилата. Господин Минутоло иска да стоя на телефона. Взел съм си малко бельо за смяна.

— Нещо имаш да ми казваш ли?

— Да, господин комисар. След извънредната емисия по „Телевигата“ телефонът във вилата загря... но нищо интересно, заявки за интервюта, думи за солидарност, молеци се за добър изход от ситуацията хора, такива ми ти работи. Но две от обажданията бяха съвсем различни. Първото — от бивш административен служител във фирма „Перуцо“.

— Каква е тази фирма „Перуцо“?

— Не знам, комисарю. Той така се представи, като ми поясни, че името му не е важно. Каза да предам на господин Мистрета, че гордостта е хубаво нещо, но голямата гордост може да навреди. Това бе всичко.

— Хм... А другото обаждане?

— Глас на възрастна жена. Искаше да говори с госпожа Мистрета. Най-накрая се убеди, че тя не може да ѝ се обади, и тогава ми каза аз да ѝ повтора точно следните думи: „Животът на Сузана е в твоите ръце. Разкарай нещата, които пречат, и направи първата крачка“.

— Разбра ли нещо?

— Нищо. Комисарю, аз тръгвам. Вие ще минете ли през вилата?

— Мисля, че тази вечер няма да успея. Слушай, говори ли с господин Минутоло за това?

— Не, господине.

— И защо?

— Защото си помислих, че няма да ги сметне за важни, а за вас ще се окажат интересни.

Фацио излезе.

Отлично ченге — беше разбрал, че тези две обаждания, макар и загадъчни, имаха нещо общо помежду си. Може да е малко общото, но го имаше със сигурност. Всъщност както бившият служител на фирма „Перуцо“, така и възрастната госпожа подканяха семейство Мистрета, съпруга и съпругата, да променят поведението си. Първият подтикваше съпруга да склони, а втората подсказваше на съпругата направо да подеме инициативата и да „разкара нещата, които пречат“.

Може би разследването, още от самото начало изцяло насочено навън, трябваше да промени посоката си и да отиде „навътре“, тоест да погледне към семейството на отвличената. На този етап беше важно да поговори с госпожа Мистрета. Но в какво ли състояние беше болната? А пък и как щеше да оправдае въпросите си, след като тя бе в неведение за отвличането на дъщеря си? Доктор Мистрета можеше да му окаже сериозна помощ. Погледна часовника. Беше осем без двайсет.

Обади се на Ливия, че е възможно да закъснее за вечеря. Преглътна нервната ѝ реакция, без да отвърне, защото нямаше време да се препира с нея.

— Никога не можем да вечеряме навреме!

Телефонът звънна отново, беше Гало. Лекарите в Монтелуза бяха поискали Мими да остане в болницата, за да го наблюдават.

* * *

Пристигна на първата бензиностанция по пътя за Фела точно в осем часа, прецизен като швейцарски часовник, но от доктор Мистрета нямаше и следа. След като минаха десет минути и вече бе изпушил две цигари, комисарят започна да се притеснява. На докторите никога не можеше да се вярва. Ако ти определят среща в кабинета си, за да те прегледат, те карат да ги чакаш най-малко час. Ако ти определят среща навън, пристигат също поне час по-късно с извинението, че в последния момент на вратата им се е появил пациент.

Доктор Мистрета спря джипа си до колата на Монталбано само с половинчасово закъснение.

— Извинете ме, но в последната минута един пациент...

— Разбирам.

— Ще ме следвате ли?

И потеглиха, единият отпред, другият отзад. И все така единият отпред, другият отзад продължиха да се движат, излязоха от първокласния път, после напуснаха междуградския, навлязоха по черни пътища и ги оставиха зад гърба си. Най-накрая пристигнаха на отдалечено самотно място сред полето, пред заключената градинска врата на една вила, доста по-голяма от тази на брата геолог, по-добре

поддържана и цялата обградена с висок зид. Ама тези от фамилия Мистрета, ако не живееха във вили сред полето, непълноценни ли се чувстваха? Докторът слезе, отвори градинската врата, влезе с колата и кимна на Монталбано да влиза и той с неговата.

Паркираха в градината, която не бе така занемарена като тази в другата вила, но малко ѝ оставаше да стане като нея.

Вдясно се виждаше друга голяма постройка с нисък покрив, може би бивш обор. Докторът отвори входната врата, запали лампите и покани комисаря в огромния си хол.

— Само момент, отивам да заключа градинската врата.

Беше ясно, че няма семейство и живее сам. Холът беше елегантно обзаведен и добре поддържан, едната му стена бе изцяло покрита с богатата колекция от картини върху стъкло. Монталбано остана в захлас от тези ясни цветове, от тези едновременно наивни и изтънчени символи. Другата стена почти не се виждаше от лавиците с книги. Но не медицински или други научни трудове, както бе предполагал, а романи.

— Извинете ме — каза лекарят, връщайки се, — мога ли да ви предложа нещо?

— Не, благодаря. Не сте ли женен, докторе?

— Никога не съм се женил, още от младите си години няхмах такова намерение. А после в един прекрасен ден си дадох сметка, че вече доста години съм натрупал, за да го направя.

— И живеете тук сам?

Докторът се усмихна.

— Разбирам накъде биете. Тази селска къща е твърде голяма за човек единак. Някога около нея имаше лозя, маслинови горички... В постройката, която видяхте до къщата, си стоят помещенията за мачкане на грозде, избите, пресите за маслини, но вече са напълно неизползваеми... Горният етаж е затворен от незапомнени времена. Да, в последните години живея сам. За домакинството се грижи домашната ми помощница, която идва сутрин три пъти седмично. Що се отнася до храната... оправям се и сам. — Направи пауза. — Или пък ходя да ям при една моя приятелка. Така или иначе, рано или късно ще го разберете, така че по-добре да ви кажа за нея. Тя е вдовица, имаме връзка, която продължава вече повече от десет години. Това е всичко.

— Докторе, благодаря ви, но целта на посещението ми е да разбера нещо около болестта на снаха ви, съпругата на брат ви, разбира се, ако искате и можете да ми...

— Вижте, комисарю, не съм обвързан с професионална тайна по отношение на нея, която да трябва да спазвам. Снаха ми я отровиха. Необратимо отравяне, което неумолимо я тласка към смъртта.

— Отровиха?!

Удар в главата, камък, стоварил се от небето, юмрук в лицето. Внезапното и жестоко сътресение от това разкритие, направено кротко, почти без никаква емоционална обвързаност, порази толкова силно физически комисаря, че ушите му казаха „дзън“. Или това съвсем кратко „дзън“ се беше чуло наистина? Може би някой бе натиснал звънеца на входната врата? Или може би телефонът върху шкафчето бе започнал да звъни? Но, изглежда, докторът не бе чул нищо.

— Защо използвате множествено число? — попита все така, без да се вълнува, като учител, който подчертава малка грешка в развитата тема на свой ученик.

— Отрови я само един човек.

— А вие знаете ли името му?

— Разбира се — каза, усмихвайки се.

Не, като го погледна по-добре, онова, което се бе изписало върху устните на Карло Мистрета, не беше усмивка, а гримаса. Или по-точно ехидна усмивка.

— Защо не сте го съобщили в полицията?

— Защото не подлежи на преследване от закона. Само човек, който е вярващ, може да го доложи на Всевишния, но той, между другото, може би вече е в течение на всичко.

Монталбано започна да го разбира.

— Когато казвате, че госпожата е била отровена, се изразявате метафорично, нали?

— По-добре би било, ако кажем, че не се придържам към строго научна терминология. Прибягвам до думи и изрази, които като лекар не би трябвало да използвам. Но вие и без това не сте тук, за да се запознаете с медицинската ѝ диагноза.

— И с какво е била отровена госпожата?

— От живота. Както виждате, продължавам да употребявам думи, неприемливи за една диагноза. От живота. Или по-точно: някой

брутално я принуди да премине през истински ад в своя живот. В един момент Джулия се отказа да продължи. Престана да се отбранява, да се съпротивлява и напълно се предаде.

Карло Мистрета беше много добър в приказките. Комисарят обаче се нуждаеше от факти, а не от красиви фрази.

— Извинете ме, докторе, но съм принуден да ви попитам още нещо. Може би съпругът ѝ неволно е...

Устните на Карло Мистрета се отвориха леко и под тях едва-едва се показаха зъбите му. Всъщност това беше неговият начин да се усмихва.

— Брат ми? Шегувате ли се? Той би дал живота си за своята съпруга. И когато разберете цялата история, ще се убедите, че подозрението ви е било абсурдно.

— Любовник?

Докторът го погледна смаяно.

— Какво?

— Имах предвид някой друг мъж, любовно разочарование, извинете ме, но...

— Мисля, че единственият мъж в живота на Джулия е бил брат ми.

Тук вече Монталбано загуби търпение. Беше се уморил да си играе на „топло, студено, малко по-топло, много студено“. Освен това Карло Мистрета изобщо не му беше симпатичен. Тъкмо отваряше устата си, за да започне да му задава вече не толкова вежливи въпроси, когато лекарят, който почти бе схванал промяната у комисаря, вдигна ръка, за да го спре.

— Братът — каза.

Господи! И откъде се пръкна сега пък този брат? А и брат на кого?

Веднага бе разбрал, че от тази история между братя, чичовци, снахи и племенници ще му се замае главата.

— Братът на Джулия — продължи докторът.

— Госпожата има брат?

— Да. Антонио.

— И как така не...

— Не се е появил дори при тези драматични обстоятелства, защото не се виждат от доста време. От много време.

На това място в главата на Монталбано прещрака нещо, както му се бе случвало и друг път, когато разнищваше някое престъпление. Тоест в мозъка му някои данни, които привидно нямаха връзка помежду си, изведнъж се спояваха и всеки елемент от пъзела заставаше на точно определеното му място. И това се случваше, преди още да го е осъзнал. В този момент устните на комисаря, почти независимо от него, произнесоха:

— Да кажем, от шест години?

Докторът го погледна изненадано.

— Знаете вече всичко?

Монталбано кимна неопределено.

— Не, не от шест години — уточни лекарят. — Но всичко започна преди шест години. Вижте, снаха ми Джулия и брат ѝ Антонио, който е три години по-малък от нея, още като деца остават сираци. Нещастен случай — родителите им умират при железопътна катастрофа. Имали са някакви дребни имоти. Сирачетата са били прибрани в къщата на вуйчото по майчина линия, ерген, който винаги се е отнасял към тях с голяма обич. Джулия и Антонио са били силно привързани един към друг, както често се случва със сираците. Малко след като Джулия навършила седемнайсет години, вуйчото умира. Парите, с които разполагали, били съвсем малко и Джулия изоставила училището, за да може Антонио да продължи да учи, и започнала да работи като продавачка. Салваторе, брат ми, я среща, когато тя е на двайсет години, и се влюбва в нея. Всъщност двамата се влюбват. Но Джулия отказва да се омъжи за него, преди да види, че Антонио е завършил университета и се е устроил. Никога не приема дори и минимална парична помощ от бъдещия си съпруг, всичко прави сама. Впоследствие Антонио става инженер, намира си добра работа и така Джулия и Салваторе могат вече да се оженят. След около три години семеен живот на брат ми му предлагат да отиде да работи в Уругвай. Приема и тръгва със съпругата си. Междувременно...

Извънвяването на телефона в потъналата в тишина вила и околни поля прозвуча като автоматен откос. Докторът подскочи като пружина и отиде към шкафчето, върху което стоеше телефонният апарат.

— Ало!... Да, кажете... Кога?... Да, идвам веднага... Тук при мен е комисар Монталбано, искате ли да говорите с него?

Беше пребледнял. Обърна се, без да говори, подавайки му слушалката. Беше Фацио.

— Комисарю? Търсих ви в полицейското управление и вкъщи, но не знаеха къде... Похитителите се обадиха преди десет минути... Навярно ще е добре да дойдете и вие.

— Идвам.

— Само момент — каза Карло Мистрета, — отивам отатък, за да взема лекарства за Салваторе, разстроен е.

Излезе. Бяха се обадили предварително. Защо? Може би нещо при тях не вървеше както трябва и нямаха повече време на разположение?

Или просто обикновена тактика, за да объркат предположенията на всички? Докторът се върна с едно куфарче.

— Аз ще карам отпред, а вие ме следвайте с вашата кола. Оттук има един по-къс път, по който да стигнем до къщата на брат ми.

[1] Авторът понякога използва думи от сицилианския диалект. — Б.р. ↑

[2] Планински масив в провинция Реджо Калабрия. — Б.пр. ↑

9.

Стигнаха за по-малко от половин час. Един полицай от Монтелуза, който не познаваше комисаря, дойде да им отвори градинската врата. Пусна доктора да влезе, но спря колата на Монталбано.

— Вие кой сте?

— Ех, как бих искал и аз да го знам! Да кажем, че по принцип съм комисар Монталбано.

Полицаят го погледна удивено, но го пусна да влезе с колата. В хола бяха само Минутоло и Фацио.

— Къде е брат ми? — попита докторът.

— Вижте — каза Минутоло, — докато слушаше телефонния разговор, почти загуби съзнание. Тогава се качих горе, за да повикам медицинската сестра, която му помогна да се съвземе и го убеди да отиде да си легне.

— Качвам се при него — каза докторът.

И излезе с куфарчето си. Междувременно Фацио беше приготвил джаджите около телефона.

— Може би обаждането е било записано предварително — предположи Минутоло. — Но този път си идват на думата. Изслушай го и после ще говорим.

Чуйте ме внимателно. Сузана е добре здравословно, но е отчаяна, защото иска да е около майка си. Подгответе шест милиарда италиански лири. Повтарям: шест. Мистрета знаят къде да ги намерят. До скоро.

Същият подправен мъжки глас от първото телефонно обаждане.

— Успяха ли да го засекат откъде идва? — попита Монталбано.

— Какви са тези излишни въпроси, които задаваш! — каза в отговор Минутоло.

— Този път не са пуснали да се чуе гласът на Сузана.

— Така е.

— И говорят за милиарди.

— А за какво искаш да говорят? — попита го иронично Минутоло.

— За евро.

— Не е ли същото?

— Не, не е. Освен ако ти не си от онази категория търговци, които приравняват хиляда италиански лири към едно евро.

— Би ли се изразил по-добре?

— Нищо, само някаква асоциация.

— Кажя я.

— Онзи, който стои зад телефонното обаждане, има остарели разбирания, идва му отвътре да смята в лири, а не в евро. Не каза три милиона евро, а каза шест милиарда лири^[1]. Всъщност според мен това означава, че той е над една определена възраст.

— Или е толкова хитър, че да ни принуди да разсъждаваме по този начин — каза Минутоло. — Подиграва ни се, както е направил с каската, която е захвърлил на една страна, а раницата — на съвсем друга.

— Може ли да изляза за малко? Имам нужда от чист въздух. Само пет минути и се връщам. Така или иначе, ако някой се обади, вие сте тук — каза Фацио.

Не че наистина имаше нужда, но не му се струваше правилно да стои вътре и да слуша разговора на двамата висшестоящи.

— Отивай, отивай — отвърнаха в хор Минутоло и Монталбано.

— В това телефонно обаждане обаче има нов елемент, който ми се струва доста сериозен подхвана отново Минутоло.

— Така е — каза Монталбано. — Похитителят е сигурен, че Мистрета знаят къде да отидат, за да намерят шестте милиарда.

— Докато ние нямаме никаква идея.

— Но бихме могли да опитаме да я открием.

— И как?

— Като се поставим на мястото на похитителите.

— Майтапиш ли се?

— Изобщо не. Казвах, че навярно ние сме в състояние да принудим семейство Мистрета да направи необходимите крачки в правилната посока, така че в крайна сметка да се сдобие с парите за откупа. А от тези предприети стъпки бихме могли да си изясним доста неща.

— Не те разбрах.

— Сега ще го изложа накратко, така че да ме разбереш. Похитителите са знаели много добре още от самото начало, че семейство Мистрета не е в състояние да плати откупа, но въпреки това са отвлели момичето. Защо? Защото са били наясно, че семейство Мистрета в случай на нужда има възможност да се сдобие с голяма сума пари. Дотук съгласен ли си?

— Съгласен.

— Виж, за тази възможност на семейство Мистрета знаят не само похитителите.

— А, така ли?

— Да.

— А ти откъде знаеш?

— Фацио ми съобщи тази сутрин за две интересни телефонни обаждания. Накарай го да ти ги повтори.

— А защо не ми е казал и на мен за тях?

— Може би е забравил — излъга Монталбано.

— Какво по-точно би трябвало да направя?

— Съобщи ли на съдия-следователя за това обаждане?

— Все още не. Но веднага ще го направя.

И тръгна да вдига слушалката на телефона.

— Почакай. Би трябвало да му подскажеш, че сега, когато похитителите са изложили точното си искане, ще е добре да замрази имуществото на господин Мистрета и съпругата му. И незабавно да съобщи на пресата за предприетата мярка.

— Нас това какво ни грее? Семейство Мистрета е без пукната пара, няма човек, който да не го знае. Ще бъде един чисто формален акт.

— Разбира се. Ще бъде формален акт, ако остане между теб, мен, съдия-следователя и Мистрета. Но аз казах, че предприетата мярка трябва да се разтръби. Общественото мнение може да е щуротия, както някои твърдят, но е важно. А това обществено мнение ще започне да си

задава въпроса дали е вярно, че семейство Мистрета знае откъде да намери пари, и ако е вярно, защо не направи нужното да се сдобие с тях. Възможно е самите похитители да се окажат принудени да дадат указания какво да направи семейство Мистрета. И тогава все нещичко ще излезе наяве. Защото това отвличане, скъпи мой, погледнато от високо, никак не ми прилича на обикновено отвличане.

— А на какво?

— Не знам. По-скоро ми прилича на билиард, когато топката се изстрелва към намиращата се отпред стена на билиардната маса, защото този удар в нея може да я отблъсне към противоположната страна.

— Знаеш ли какво ще ти кажа? Веднага щом поне малко се възстанови бащата на Сузана, ще го притисна и ще го разпитам сериозно.

— Направи го. Но не забравяй, че дори и след пет минути вече да сме разбрали истината за семейство Мистрета, съдия-следователят пак трябва да процедира, както се договорихме. Аз, ако си съгласен, ще говоря с доктора веднага щом слезе. Бях в дома му, когато Фацио се обади. Водехме интересен разговор, заслужава си да го продължим.

В този момент в хола влезе Карло Мистрета.

— Вярно ли е, че са поискали шест милиарда?

— Да — каза Минутоло.

— Клетата ми племенница! — възкликна докторът.

— Елате да излезем на въздух — покани го Монталбано.

Докторът го последва като сомнамбул. Седнаха на една пейка. Монталбано видя как Фацио побърза да се върне в просторния хол. Тъкмо щеше да отвори уста, когато докторът отново го изпревари.

— Телефонното обаждане, за което ме уведоми брат ми, съвпада точно с това, което ви разказвах, когато бяхме в дома ми.

— Убеден съм — каза комисарят. — Затова би било добре, ако чувствате, че можете да...

— Да, ще продължа. Докъде бяхме стигнали?

— Че брат ви и съпругата му са се преместили в Уругвай.

— А, да. След няма и година Джулия пише дълго писмо на Антонио. Предлага му да отиде при тях в Уругвай, защото там има отлични перспективи за работа, тъй като страната е в процес на развитие, Салваторе е спечелил уважението на важни хора и е в състояние да го подпомогне... Забравих да ви кажа, че Антонио е

дипломиран строителен инженер, знаете, мостове, виадукти, пътища... И така, той приема и тръгва. В началото снаха ми го подкрепя, без да жали силите си. Остава в Уругвай пет години. Представете си само, в Монтевидео купуват два апартамента в един и същ блок, за да са близо един до друг. Между другото, Салваторе заради естеството на работата си по цели месеци е далече от вкъщи и се чувства по-спокоен, като знае, че не е оставил сама младата си невеста. Казано накратко, за тези пет години Антонио натрупва цяло състояние. Не толкова като инженер, впоследствие брат ми ми го каза, колкото с проявените умения да се оправя добре в свободните безмитни зони, които там са много... по законен или незаконен начин да не плаща данъци или да съветва другите как да ги укриват.

— Защо се е върнал?

— Той казваше, че изпитвал огромна носталгия и искал да се върне в Сицилия, защото не бил в състояние повече да издържа там. И с всичките парички, които е бил натрупал, вече е можел да започне собствен бизнес. По-късно, не на момента, брат ми се усъмни, че е имал някаква друга по-сериозна причина.

— Тоест?

— Че е направил някаква грешна стъпка. Че се е страхувал за живота си. В двата месеца преди отпътуването си е бил в ужасно настроение, но Джулия и Салваторе го отдали на предстоящата раздяла. В действителност Джулия страдала неистово заради отпътуването на брат си. Толкова много, че Салваторе приема предложение за работа в Бразилия само за да я откъсне и да я накара да заживее в нова и различна обстановка.

— И не се виждат повече до...

— Ама какво говорите?! Освен че си говорели по телефона и си пишели непрекъснато, Джулия и Салваторе се прибираха в Италия поне на всеки две години и прекарваха отпуска си с Антонио. Представете си само, когато се роди Сузана... — Докато докторът произнасяше името ѝ, гласът му потрепери. — ... когато се роди Сузана, която се появи късно, когато вече бяха спрели да се надяват, че ще имат деца, я доведоха тук, за да може Антонио да ѝ стане кръстник. Бил твърде зает, за да отиде при тях. Преди осем години брат ми и Джулия се завърнаха окончателно, за да заживеят тук. Чувстваха се уморени, бяха се местили из почти цяла Южна Америка, искаха

Сузана да расте в Сицилия, а пък и Салваторе беше спечелил и сложил настрана доста пари.

— Можеше ли да се каже, че е бил богат?

— Честно казано — да. Човекът, който изцяло се занимаваше с финансите му, бях аз. Инвестирах паричните му преводи в ценни книжа, терени, къщи... Веднага щом се върнаха, Антонио им съобщи, че се е сгодил и че много скоро ще се жени. Джулия беше твърде удивена от новината: защо брат ѝ никога не бе намекнал дори, че се е запознал с момиче, за което има намерение да се ожени? Отговорът дошъл, когато Антонио ѝ представил Валерия, бъдещата си съпруга. Едно много красиво двайсетгодишно момиче. А той, Антонио, приближавал петдесетте и буквално си бил изгубил ума по него.

— Все още ли са женени? — попита Монталбано с неволна злонамереност.

— Да. Но Антонио твърде скоро откри, че за да я задържи при себе си, трябва да я обсипва с подаръци и да изпълнява всяка нейна прищявка.

— И се е разорил?

— Не, нещата не се развиха по този начин. Започна операция „Чисти ръце“.

— Момент... — прекъсна го Монталбано. — Историята с операция „Чисти ръце“ започва в Милано преди повече от десет години, когато брат ви и съпругата му все още са били в чужбина. И преди сватбата на Антонио.

— Съгласен съм. Но наясно ли сте как е устроена Италия? Всичко, което се случва на север: фашизъм, освобождение, индустриализация, при нас идва с голямо закъснение, като ленива вълна. Затова и тук при нас някой от магистратите се беше разбудил. Антонио бе спечелил доста търгове за обществени поръчки в строителството. Не ме питайте как го е направил, защото не знам, а и не искам да знам, въпреки че не е никак трудно човек да се досети.

— Бил е следствен?

— Той прави първата стъпка. Антонио е много гъвкав човек. Спасението му от евентуалното разследване, нещо, което със сигурност е щяло да го отведе в ареста и към присъдата, се е състояло в това да направи така, че някои документи да изчезнат. Една вечер преди шест години признал всичко на сестра си, избухвайки в сълзи. И

добавил, че въпросната операция ще му струва два милиарда, които трябва да намери най-късно до месец, тъй като в този момент нямал готови пари в брой, но не желал да взема кредити от банките. Били дни, в които, каквото и да сторел, щяло да се изтълкува погрешно. Казал ѝ, че не знае дали да плаче, или да се смее, защото за него тези два милиарда били направо смешна сума в сравнение с онези огромните, които му минавали през ръцете. Въпреки това точно от тези два милиарда зависела свободата му. Освен това подчертал, че ги иска като заем. До три месеца се задължавал да върне цялата сума, завишена заради загубите, които те щели да понесат при наложилата се разпродажба на имуществото им, при това на безценица, вследствие на предприетите спешни действия. Джулия и брат ми не мигнали цяла нощ, за да умуват. Но Салваторе би дал дори дрехата от гърба си, само и само да не гледа как жена му страда. На следващата сутрин ми се обадиха и ме уведомиха за молбата на Антонио.

— А вие?

— Аз ли? Признавам си, че в първия момент реагирах остро. След това ме осени една идея.

— Каква?

— Казах им, че това искане ми се струва пълна лудост, някакъв абсурд. Достатъчно бе Валерия, съпругата му, да продаде ферарито си, яхтата, някое и друго свое бижу и тези два милиарда щяха лесно да се съберат. И само в случай че сумата не е достатъчна, разликата може да я покрият те, но само разликата. Всъщност опитах се да огранича размера на загубата им.

— Успяхте ли?

— Не. Джулия и Салваторе веднага, в същия този ден говориха с Антонио и му изложили моето предложение. Но Антонио започнал да плаче, през тези дни сълзите били все на очите му. Казал им, че ако направи така, не само че щял да загуби Валерия, но историята щяла да достигне до ушите на хората и той да загуби доверието им. Щели да си кажат, че е на ръба на фалита. Тогава брат ми решил да разпродаде всичко.

— Питам само от любопитство: колко са успели да съберат?

— Един милиард и седемстотин и петдесет милиона. В рамките само на един месец вече не притежаваха нищо, само пенсията на Салваторе.

— И пак от любопитство, извинете ме, но как е реагирал Антонио, когато му е била предадена тази по-малка от исканата сума?

— Ама на него му бяха дадени двата милиарда, които бе поискал!

— Кой е покрил разликата?

— Нужно ли е да го съобщавам?

— Да.

— Аз — каза неохотно докторът.

— А после какво е станало?

— Какво е станало! Минават трите месеца и Джулия пита Антонио дали може да им върне заема, поне на части. Брат ѝ поискал едноседмична отсрочка. Обърнете внимание обаче, че между тях не е имало написано нищо черно на бяло, разписки, полици, чекове с бъдещи дати, нищо. Единствената разписка беше тази за двеста и петдесетте милиона, които брат ми настоял той да подпише за моята сума. След четири дни Антонио получи известие, че е следствен. Беше обвинен за различни неща, между които подкуп на длъжностно лице, подправени счетоводни документи на фирмата и все неща от този род. Когато Джулия след пет месеца, имайки желанието да изпрати Сузана да учи в реномиран колеж във Флоренция, пак се върнала и поискала поне част от заема, Антонио ѝ отговорил грубо, че точно сега не е моментът. Сузана остана да учи тук. Всъщност, казано с две думи, този подходящ момент никога не дойде.

— Имате предвид, че тези два милиарда все още не са върнати?

— Точно така. Антонио мина между капките по време на процеса, твърде вероятно защото беше направил така, че документите, които доказваха, че е виновен, да изчезнат, но по някакъв мистериозен начин една от неговите фирми фалира. Заради ефекта на доминото и другите му дружества бяха последвани от подобен край. Всички останаха с пръст в устата — кредитори, доставчици, служители, работници. Освен това съпругата му, обсебена от порока на хазарта, бе изгубила невероятни суми. Преди три години се разигра грозна сцена между брата и сестрата, отношенията им приключиха и Джулия се поболя. Не искаше повече да живее. И няма да ви е трудно да разберете, че не е само заради баналната разпра заради парите.

— Как се развива сега бизнесът на Антонио?

— Прекрасно. Две години по-късно намери други капитали, убеден съм, че фалитите му до един са били нагласени. В действителност той е изнесъл незаконно парите си в чужбина. След това с новия закон си ги е върнал обратно, платил е процент върху тях и си е узаконил нещата. Като мнозина от мошениците, които са направили същия ход, след като, благодарение на промените в закона, противозаконните им действия са станали законни. Всичките му дружества заради предишните фалити сега се водят на името на съпругата му. Но ние, повтарям, не сме видели дори една лира от него.

— Как е фамилията на Антонио?

— Антонио? Перуцо. Антонио Перуцо.

Това име му бе познато. Фацио го бе споменал, съобщавайки му за телефонното обаждане на бившия административен служител на фирма „Перуцо“, който напомнил на геолога Мистрета как и колко прекалено голямата гордост носи нещастие. Сега всичко започваше да придобива смисъл.

— Вие разбирате — продължаваше докторът, — че болестта на Джулия усложнява настоящата ситуация.

— По какъв начин?

— Майката винаги си остава майка.

— Докато бащата понякога е, но понякога не е? — попита го грубо комисарят, който леко се бе подразнил от тази изтъркана заучена фраза, която току-що бе чул.

— Исках да кажа, че пред застрашаващата живота на Сузана опасност Джулия, ако не бе толкова болна, не би се поколебала нито за миг да поиска помощ от Антонио.

— Мислите ли, че брат ви обаче няма да го направи?

— Салваторе е изключително горд човек.

Същата дума, употребена от анонимния бивш служител на фирма „Перуцо“.

— Вярвате ли, че няма да отстъпи при никакви обстоятелства?

— О, боже! Не чак при никакви обстоятелства, но може би само под силен натиск...

— Като например да получи в писмо едното ухо на дъщеря си ли?

Нарочно изречена фраза. Начинът, по който докторът започна да му разказва цялата тази история, започваше да го изнервя, защото той

изглеждаше като че ли няма нищо общо с всичко това, въпреки че лично се бе увътрил с двеста и петдесет милиона. Вълнуваше се само когато се произнасяше името на Сузана. Този път обаче докторът въздъхна толкова дълбоко, че Монталбано го усети заради лекото поклащане на пейката, на която седяха.

— Може ли да стигнат чак дотам?

— Ако поискат, могат да стигнат и по-далече.

Беше успял да разтърси доктора. Под оскъдната светлина, която се процеждаше през двете крила на френския прозорец в хола, го видя да слага ръката си в джоба, да изважда носна кърпичка и да я прокарва по челото си. Трябваше да намери начин, за да проникне през процепа, който се бе отворил в „доспехите“ на Карло Мистрета.

— Докторе, ще бъда откровен с вас. Информацията, с която разполагаме в момента, не ни позволява да си съставим дори бегла хипотеза както за похитителите, така и за мястото, където е затворена Сузана. Нямаме дори някаква приблизителна идея, въпреки че намерихме каската и раницата на племенницата ви. Знаехте ли, че сме ги открили?

— Не, току-що научавам от вас.

В този момент се възцари дълбоко и истинско мълчание. Монталбано очакваше въпрос от страна на медика. Непринуден въпрос, който всеки един човек щеше да му зададе. Докторът обаче дори не отвори уста. Тогава комисарят реши да продължи.

— Ако брат ви не предприеме никаква инициатива, това може да бъде изгълкувано от похитителите като нежелание за сътрудничество.

— Какво може да се направи?

— Опитайте се да го убедите да направи някакви постъпки към Антонио.

— Доста ще ми е трудно.

— Кажете му, че в противен случай ще бъдете принуден да ги направите вие. Или и на вас много ще ви натежи?

— На мен също ще ми е трудно. Но, разбира се, не толкова, колкото на Салваторе.

Изправи се вдървено.

— Да влезем вътре?

— Предпочитам да остана още малко на въздух.

— Тогава аз влизам. Минавам първо да видя как е Джулия, а после, ако Салваторе е буден, в което се съмнявам, ще му предам каквото ми казахте. В противен случай ще го направя сутринта. Лека нощ.

Монталбано не бе успял още да допуши цигарата си, когато видя сянката на доктора, който излезе от хола, качи се на джипа и потегли.

Очевидно не беше открил Салваторе буден и не бе успял да размени нито дума с него.

Надигна се и влезе в къщата. Фацио четеше вестник, Минутоло беше забил нос в един роман, а униформеният полицай разлистваше туристическо списание.

— Съжалявам, че трябва да наруша спокойствието на този читателски кръжец — каза Монталбано. А после се обърна към Минутоло: — Трябва да говоря с теб.

Усамотиха се в единия ъгъл на хола. Комисарят му разказа всичко, което бе научил от доктора.

* * *

Погледна си часовника, докато пътуваше към Маринела. Майчице свята, колко късно беше станало! Със сигурност Ливия вече си бе легнала. По-добре така, защото, ако беше останала да го чака, бе сигурно, че помежду им щеше да избухне класическа караница. Отвори тихичко вратата. Къщата бе потънала в тъмнина, но външната лампа на верандата светеше. Ливия беше там, седнала на пейката, облечена с дебел пуловер, а пред нея — чаша вино, пълна до половината.

Монталбано се наведе да я целуне.

— Извини ме.

Тя отвърна на целувката му. Комисарят започна да си тананика наум, защото усети, че нямаше да има препирни. Ливия обаче му се стори тъжна.

— През цялото време вкъщи ли си стоя, за да ме чакаш?

— Не. Обади ми се Беба, каза, че Мими е в болница. Отидох да го видя.

[1] Еврото окончателно заменя италианската лира от 1 януари 2002 г. при обменен курс 1936,27 лири за 1 евро. — Б.р. ↑

10.

Изпита болка от незабавно обзелата го ревност. Абсурдна, разбира се, но не можеше да направи нищо. Възможно ли бе Ливия да е тъжна, защото Мими лежи в болницата?

— Как е?

— Има две счупени ребра. Утре ще го изпишат. Ще се лекува вкъщи.

— Вечеря ли?

— Да, не можех да те чакам — каза Ливия и се изправи.

— Къде отиваш?

— Отивам да ти стопля...

— Ама не. Ще си взема нещо от хладилника.

Върна се с чиния, пълна с кашкавал от Рагуза и два вида маслини — сушени и киснали в саламура. В другата си ръка държеше чаша и бутилка вино. Хляба беше взел под мишница. Седна. Ливия гледаше морето.

— Не мога да спра да мисля за отвлеченото момиче — каза тя, без да се обръща. — И не успявам да изтръгна от главата си един факт, който ми каза първия път, когато говорихме за отвлечането.

Донякъде Монталбано се почувства успокоен. Ливия беше натъжена не за Мими, а за Сузана.

— Какво съм ти казал?

— Че следобеда в деня, когато е била отвлечена, тя е отишла в апартамента на своя приятел да правят любов.

— И какво от това?

— Каза ми също, че всеки път момчето я е подтиквало към това, докато този ден Сузана е била инициаторът.

— Какво означава според теб?

— Че може би е имала някакво предчувствие за това, което е щяло да ѝ се случи.

Монталбано предпочете да не ѝ отговаря, защото не вярваше на предчувствия, предупредителни сънища и неща от този род.

След кратко мълчание Ливия го попита:

— Докъде стигнахте?

— Допреди два часа плавах без компас.

— А сега вече имаш ли?

— Надявам се.

И започна да ѝ разказва какво е разбрал. В края на изложението Ливия го погледна смяяно.

— Не мога да проумея до какви заключения може да стигне човек от историята, която ти е разказал този доктор Мистрета.

— До никакви заключения, Ливия. Но в нея има лъч светлина и много изходящи точки, каквито в началото нямаше.

— Тоест?

— Например че не са искали да отвлекат дъщерята на Салваторе Мистрета, а племенницата на Антонио Перуцо. В това съм повече от убеден. Той е този, който има парици. А и къде пише, че отвличането е направено само с цел откуп, а не и за отмъщение? Когато Перуцо е фалирал, твърде много хора са изпаднали в беда. Техниката, която използват похитителите, е да вкарат бавно в играта Антонио Перуцо. Бавно, за да не се разбере, че още от самото начало са искали да стигнат до него. Онзи, който е организиран отвличането, е знаел какво се е случило между Антонио и сестра му, също така, че Антонио е имал задължения към Мистрета, както и че Антонио, който е кръстник на Сузана...

Внезапно спря, искаше му се да си бе прехапал езика. Ливия го погледна кротко, изглеждаше като ангел.

— Защо не продължаваш? Да не ти мина през ума, че и ти прие да си кръстник на сина на един престъпник и затова ще трябва да се натовариш с тежки отговорности?

— Моля те, искаш ли да оставим настрана този разговор?

— Не, ще продължим.

Продължиха, скараха се, сдобриха се и отидоха да си легнат.

В три часа, двайсет и седем минути и четирийсет секунди пружината на времето изхвърча. Но този път „цък“ прозвуча някъде далече и го събуди едва наполовина.

* * *

Изглежда, комисарят беше говорил с „клюкарките“. Всъщност във Вигата и околностите има поверие, че гаргите, кресливите птици, съобщават на който умее да ги разбира последните новини около историите, които се случват на хората, защото те от своя птичи поглед имат ясна представа за всичко. Факт е, че към десет часа на следващата сутрин, докато Монталбано беше в полицейското управление, избухна буквално големият бум. Обади му се Минутоло.

— Знаеш ли нещо за „Телевигата“?

— Не. Защо?

— Защото са прекъснали излъчванията. Върви само надпис, който казва, че след десет минути ще има извънредна информационна емисия.

— Вижда се, че им е харесало.

Затвори и се обади на Николо Дзито.

— Каква е тази история с извънредната емисия?

— Нищо не знам.

— На вас похитителите обадиха ли ви се?

— Не. Но след като миналия път не им удовлетворихме исканията...

Когато пристигна в кафенето, телевизорът вече бе пуснат и се виждаше надписът. Имаше трийсетина човека, навярно и те в очакване на извънредната емисия, може би мълвата се беше разнесла мълниеносно. Буквите изчезнаха, започна „шапката“ на новините, а отгоре пишеше „Извънредна емисия“. Когато заставката свърши, се появи свитото като кокоше дупе личице на Пипо Рагонезе.

— Скъпи телевизионни зрители, преди час със сутрешната поща в редакцията пристигна един съвсем обикновен плик, изпратен от Вигата, но без данни за подателя, а адресът ни беше написан с печатни букви. В него имаше снимка, направена с апарат „Полароид“. На нея се вижда Сузана като пленница. Не сме в състояние да ви покажем фотографията, защото се съобразихме със закона и я изпратихме незабавно на магистрата, който ръководи разследването. Смятаме обаче, че като журналисти имаме дълг да ви информираме за този факт. Момичето има тежка верига на крака и се намира на дъното на нещо като пресъхнал бунар. Върху очите ѝ няма превръзка, нито пък устата ѝ е запушена. Седнала е на земята върху някакви парцали, със стиснати между ръцете колене и гледа нагоре, плачейки. Отзад на

снимката, все така с печатни букви, е написано загадъчното изречение: „На този, който трябва да отговаря“.

Направи пауза, камерата го показва в едър план. Възможно най-едрия. На Монталбано му се стори, че от устенцата на Рагонезе всеки момент щеше да излезе топло-топло едно яйце.

— Веднага щом научихме за отвличането на клетото момиче, нашата усърдна редакция се залови за работа. Запитахме се какъв смисъл има да се отвлича девойче, чието семейство изобщо не е в състояние да плати откупа му. Със сигурност обаче той не е адресиран до баща му, а навярно до кръстника му. Към него е отправена и фразата на гърба на снимката: „На този, който трябва да отговаря“. Ние, само заради уважението, което винаги сме проявявали и ще продължаваме да проявяваме към личния живот на хората, няма да съобщим името му. Но го умоляваме да се намеси както трябва и както може, при това незабавно.

Лицето на Рагонезе изчезна и в бара настана мълчание. Монталбано излезе и се върна в полицейското управление. Похитителите бяха получили това, което искаха. Току-що беше влязъл, и Минутоло пак му се обади.

— Монталбано? Съдия-следователят тъкмо ми изпрати снимката, за която преди малко говореше онзи рогоносец. Искаш ли да я видиш?

* * *

В хола на вилата беше само Минутоло.

— Фацио?

— Слезе в градчето, трябвало да подпише някакви документи по банковите си сметки — отговори Минутоло, подавайки му снимката.

— А пликът?

— Криминолозите са го задържали.

На фотографията, за разлика от това, което бе разказал Рагонезе, се забелязваха няколко различия. Най-напред, беше повече от очевидно, че не става дума за бунар, а за нещо като циментова вана, дълбока поне три метра. Разбира се, неизползвана от дълго време, защото отляво, точно отгоре, от самия ѝ ръб, започваше дълга около

четирийсет сантиметра цепнатина, която се спускаше към дъното и се разширяваше в долната си част.

Сузана се намираще в позата, в която бе описана, но не плачеше. Напротив. В изражението ѝ Монталбано долови още по-голяма решителност от тази, която бе забелязал в предишната снимка. Седеше, но не върху парцали, а върху стар матрак.

Нямаше никаква верига на глезена ѝ. Веригата си я беше измислил Рагонезе просто да внесе колорит, както се казва. Никога, ама никога момичето не би могло да излезе оттам само. До нея, но почти на втори план се виждаха чиния и пластмасова чаша. Дрехите ѝ бяха същите както когато я бяха заловили.

— Баща ѝ видя ли я?

— Майтап ли си правиш с мен? Не само че не съм му показал снимката, но дори и извънредната емисия по телевизията му попречих да види. Казах на медицинската сестра да не го пуска да излиза от стаята.

— А чичото поне уведоми ли го?

— Да, но ми отговори, че не може да дойде по-рано от два часа.

Докато задаваше въпроси, комисарят продължаваше да се взира в снимката.

— Вероятно я държат във вана, събираща дъждовна вода, но вече неизползваема — каза Минутоло.

— Сред полето ли? — попита го комисарят.

— Е, да. Може би някога и във Вигата е имало от тези вани, но сега изобщо не ми се вярва. А пък и устата ѝ не е запушена. Може спокойно да започне да вика. В населено място крясъците ѝ ще бъдат чути.

— Ако трябва да сме съвсем точни, те и превръзка на очите не са ѝ сложили.

— Нищо не означава това, Салво. Твърде е възможно, когато ходят да я наглеждат, да си слагат от онези маски, които имат само дупка за очите.

— За да я свалят долу, изглежда, са използвали подвижна стълба — каза Монталбано. — Спускат я, когато се налага да излезе. Вероятно ѝ дават да яде, като и храната спускат в панер, вързан за дълъг канап.

— Тогава, ако и двамата сме на едно мнение — каза Минутоло, — ще поискам от началника на полицията да засили претърсванията на полските райони. Най-вече из къщите на селяните. Снимката поне ни послужи, за да разберем, че не я държат в някоя пещера.

Монталбано понечи да му я върне, но размисли и продължи да я гледа внимателно.

— Има ли нещо, което ти се струва странно?

— Светлината — отговори Монталбано.

— Използвали са каквато лампа са имали подръка!

— Съгласен съм. Но не каквато и да е лампа.

— Не ми казвай, че са използвали прожектор!

— Не, боравили са с лампа като на автомонтъорите... сещаш ли се, от онези с удължителите... когато трябва да огледат някой двигател в гаража. Виждаш ли тези равномерни сенки, които се пресичат... те са от телената решетка пред лампата, която я предпазва при удари.

— И какво от това?

— Но мен тази светлина не ме притеснява. Трябва да е имало някакъв друг светлинен източник, който е хвърлил сянката върху противоположния ръб. Виждаш ли я? Сега ще ти обясня как стоят нещата. Онзи, който е правил снимката, не стои прав на самия ръб, а зад него, приведен напред, за да може обективът му да хване Сузана, която е на дъното. Това означава, че ръбовете на ваната са доста широки и леко повдигнати над земята. За да се проектира подобна сянка, е необходимо зад гърба на човека, който е снимал, да е имало светлина. Обърни внимание обаче, че ако светлината е била по-ярка, сянката щеше да е по-силна и по-видима.

— Не разбирам накъде биеш.

— Че зад гърба на фотографа е имало отворен прозорец.

— И какво от това?

— Логично ли е според теб да започнат да снимат отвлеченото момиче на отворен прозорец, без да са му запушили устата?

— Това потвърждава моята хипотеза! Че ако я държат в някоя изолирана селска къща в полето, тя може да крещи колкото си иска! Никой обаче няма да я чуе, дори и всичките прозорци да са отворени!

— Хм... — каза Монталбано, обръщайки снимката.

НА ТОЗИ, КОЙТО ТРЯБВА ДА ОТГОВАРЯ

Написано беше с печатни букви, с писалка и от човек, който със сигурност е свикнал да използва книжовния италиански език. Но в начина му на писане имаше нещо странно и пресилено.

— И аз го забелязах — каза Минутоло. — Не му се е занимавало да подправя почерка си, по-скоро е бил левичар, струва ми се, който се е мъчил да пише с дясната ръка.

— На мен ми прилича на забавен почерк.

— Тоест?

— Не знам как да ти го обясня. Сякаш някой, който пише грозно, почти неразбираемо, се опитва да изрисува ясно всяка буква и затова му се е наложило да забави естествения ритъм на писането си. Но има и нещо друго. Буквата О на „отговаря“ е написана върху друга буква. Ясно се вижда, че първо е бил написал П. В главата му може би се е въртял изразът „На този, който трябва да плати“, но го е променил на „На този, който трябва да отговаря“. Така го е докарал по-добре. Който е отвлякъл или е накарал да отвлекат Сузана, не е някакъв си поплювко, а човек, знаещ твърде добре значението на думите.

— Много си прозорлив — каза Минутоло. — Но в крайна сметка докъде ще ни отведат тези твои изводи?

— В крайна сметка доникъде.

— Тогава искаш ли да обмислим какво да направим? Според мен на първо място е установяването на контакт с Антонио Перуцо. Съгласен ли си?

— Напълно. Имаш ли му номера?

— Да. Докато те чаках, се сдобих с информацията. И така, в настоящия момент Перуцо има три или четири дружества, чието общо седалище или нещо като централа се намира във Вигата и се нарича „Прогрес Италия“.

Монталбано се ухили ехидно.

— Какво има?

— Не би могло да е иначе! Винаги в крак с времето. Италианският прогрес, поверен в ръцете на мошеник!

— Грещиш, защото официално всичко се води на името на съпругата му, Валерия Кузумано. Дори и да съм убеден, че кракът на

госпожата никога не е стъпвал в този офис.

— Добре, сега телефонирай — подкани Монталбано.

— Не, обади се ти. Уреди си среща и отивай да поговориш с него. Ето ти номера.

Върху листчето, което му подаде Минутоло, телефонните номера бяха четири. Избра да набере този, който отговаряше на „генерална дирекция“.

— Ало? Комисар Монталбано съм. Трябва да говоря с инженера.

— Кой?

— Повече от един ли са?

— Разбира се, инженер Ди Паскуале и инженер Никотра.

А скъпият Антонио какъв беше, призрак?

— В действителност исках да говоря с инженер Перуцо.

— Инженерът е извън...

Монталбано изведнъж се нервира.

— Извън офиса? Извън града? Извън себе си? Извън...

— Извън града — прекъсна го секретарката, сдържана и леко обидена.

— Кога се връща?

— Не мога да ви кажа.

— Къде е отишъл?

— В Палермо.

— Знаете ли къде е отседнал?

— В „Екселсиор“.

— Има ли мобилен телефон?

— Да.

— Ще ми го дадете ли?

— Наистина не знам дали...

— Тогава знаете ли какво ще направя? — попита я през зъби Монталбано, като човек, който току-що е бил намушкан в тъмното с нож. — Ще дойда при вас, за да ви попитам лично.

— Не, не, незабавно ще ви го дам!

Веднага щом се сдобил с него, се обади в „Екселсиор“.

— Инженерът не е в хотела.

— Знаете ли кога ще се върне?

— В интерес на истината, дори и тази нощ не се прибра.

Мобилният му телефон се оказа изключен.

— А сега какво ще правим? — попита Минутоло.

— Ще си ударим по една хубава чекия — каза все още нервиращият Монталбано.

В този момент се появи Фацио.

— Из градчето вече се разнасят мълви! Всички говорят само за инженер Перуцо, вуйчото на момичето. Въпреки че по телевизията не съобщиха името му, до един са разбрали за кого става въпрос. Разделили са се на два лагера: в единия казват, че инженерът е този, който трябва да плати откупа, а в другия, че той няма никакви задължения към племенницата си. Но първите са доста повече. В кафене „Кастильоне“ дори за малко да се сбият.

— И са успели да прецакат Перуцо — беше коментарът на Монталбано.

— Ще наредя да започнат да подслушват телефоните му — каза Минутоло.

* * *

Малко оставаше и дъждът от небето, който бе започнал да се излива върху инженер Перуцо, да се превърне в истински вселенски потоп. Инженерът обаче този път не бе успял навреме да си подготви Ноевия ковчег.

Отец Станцила, най-старият и мъдър свещеник в градчето, отговаряше на всички вярващи, които отиваха да се срещнат с него в църквата, за да го питат какво мисли. А той беше категоричен, че не може да има никакво съмнение, нито човешко, нито божие: вуйчото трябва да плати откупа, защото той е кръстникът на момичето. А пък и плащайки исканата от похитителите сума, нямаше да стори друго, освен да върне на майката и бащата на Сузана голяма част от това, което им беше измъкнал с измама. И разказваше на всички историята със заема от двата милиарда, за която беше напълно в течение, знаеше дори и най-малките подробности. Всъщност нещата и без това бяха объркани, а той още повече ги объркваше. Монталбано имаше късмет, че Ливия не бе завързала приятелство с някои от онези жени, които постоянно киснат в църквата, защото можеха да й докладват мнението на отец Станцила.

Николо Дзито от „Свободна мрежа“ разгласи на всички, наляво и надясно, че инженер Перуцо, изправен пред своя неотменим дълг, бе станал неоткриваем. Още веднъж не бе изменил на себе си. Бягството му обаче, когато се касаеше за проблем на живот и смърт, не само не го освобождаваше от отговорност, но я утежняваше още повече.

Пипо Рагонезе от „Телевигата“ обяви, че дори и да е бил жертва на червената магистратура, инженерът бе успял да възвърне отново финансовото си състояние благодарение на тласъка, даден от новото правителство на частното предприемачество. Затова негов морален дълг било да покаже, че доверието на банките и институциите към него е непокътнато. Особено при положение че за никого не беше тайна бъдещата му кандидатура на изборите за народни представители от листата на онези, които обновяваха Италия. Бягството му беше действие, което можеше да се изтълкува като пренебрегване на общественото мнение и да има фатални последици за неговите политически стремежи.

Титоманлио Джаридзо, достопочтен бивш президент на съда в Монтелуза, заяви с решителен глас пред членовете на шахматния клуб, че ако по негово време бяха изправили похитителите в съдебната зала, той със сигурност щеше да им даде твърде тежки присъди, но и да ги похвали, че са изкарали наяве истинското лице на един заслужил авантюрист като инженер Перуцо.

Госпожа Кончета Пицикато, която имаше на рибния пазар сергия с табела, на която пишеше: „При хиромантката и ясновидката Кончета — жива риба“, започна да отговаря на клиентите, които я питаха дали инженерът щеше да плати откупа, по следния начин: „Който на кръвните си роднини прави злини, умира, изяден от шопари“.

* * *

— Ало? „Прогрес Италия“ ли е? Комисар Монталбано се обажда. Случайно да сте получили някаква вест от инженера?

— Никаква. Никаква.

Гласът на момичето беше същият, но сега звучеше по-остро, почти истерично.

— Ще се обадя отново.

— Не, вижте, ще бъде напразно. Инженер Никотра нареди да изключим телефоните след десет минути.

— Защо?

— Получаваме десетки телефонни обаждания... оскърбления, непристойни думи.

Още малко и щеше да се разплаче.

11.

Към пет следобед Гало съобщи на Монталбано, че в градчето се е разнесла мътва, която разбунила още повече духовете срещу инженера. А именно че Перуцо, за да не плати откупа, е поискал от съдия-следователя да бъдат блокирани средствата му. Но той отказал. Нещо, на което изобщо не можеше да му се хване вяра. Комисарят обаче искаше да се увери.

— Минутоло? Монталбано съм. Случайно да знаеш какви са намеренията на съдия-следователя по отношение на Перуцо?

— Виж, току-що ми се обади и беше извън кожата си от яд. Някой му е съобщил клюката, която се разнася...

— Знам я.

— Хм, каза ми, че не е имал никакъв контакт с инженера — нито директен, нито индиректен. И че в настоящия момент не е в състояние да нареди да се запорира имуществото нито на роднините на Мистрета, нито на приятелите на Мистрета, нито на познатите на Мистрета, нито на съгражданите на Мистрета... Не преставаше да говори, беше като пълноводна река.

— Слушай, снимката на Сузана още ли е в теб?

— Да.

— Може ли да ми я дадеш назаем до утре? Искам да я разгледам по-добре. Ще изпратя Гало да я вземе.

— Вторачил си се в светлината, нали?

— Да.

Но излъга, проблемът не беше в светлината, а в сянката, която бе видял на снимката.

— Моля те, Монталба. Не я губи. Иначе не знам как ще се оправям със съдия-следователя.

* * *

— Ето снимката — каза му час по-късно Гало, подавайки един плик.

— Благодаря. Изпрати ми Катарела.

Катарела пристигна на секундата, с изплезен език като кучетата, когато чуят подсвиркването на стопанина си.

— На вашите заповеди, комисерийо!

— Катаре, онзи твой доверен приятел, онзи способният... който знае да увеличава снимки, как се казва?

— Неговото име на самия него е Чико де Чико, комисерийо.

— Все още ли работи в дирекцията на полицията в Монтелуза?

— Да, господин комисерийо. Все още непрекъснато е на това място.

— Много добре. Остави Имбро в телефонната централа, а ти веднага му занеси тази снимка. Ще ти обясня добре какво трябва да направи с нея.

* * *

— Тук е едно момче, което иска да говори с вас. Казва се Франческо Липари.

— Нека влезе.

Франческо беше отслабнал още повече, торбичките под очите заемаха вече половината му лице, изглеждаше като маскирания човек, като онези от комиксите.

— Видяхте ли снимката? — попита, без дори да поздрави.

— Да.

— Как е Сузана?

— Виж, най-напред не е завързана с верига, както каза онзи лайнар Рагонезе. Не я държат в бунар, а в една вана, дълбока повече от три метра. С оглед на ситуацията, в която се намира, ми се стори, че е добре.

— Може ли да я видя и аз?

— Ако беше дошъл преди малко... Изпратих снимката за анализ в Монтелуза.

— Какъв анализ?

Не можеше да започне да му разказва всичко, което му минаваше през ума.

— Не се отнася до Сузана, а до обстановката, в която е била фотографирана.

— Може ли да се разбере дали са й... направили нещо лошо?

— Не бих казал.

— Виждаше ли се лицето й?

— Разбира се.

— Какъв беше погледът й?

Този младеж наистина щеше да стане добро ченге.

— Не изглеждаше изплашена. Може би това е първото нещо, което забелязах. Дори напротив, погледът й беше изключително...

— ... решителен? — попита Франческо Липари.

— Точно така.

— Аз я познавам. Означава, че няма да падне духом заради ситуацията, в която се намира, и че рано или късно тя самата ще потърси начин да се измъкне от нея. Онези, които са я отвлекли, трябва да бъдат много внимателни.

Направи пауза. После попита:

— Мислите ли, че инженерът ще плати?

— Като гледам как се развиват нещата, няма друг изход, освен да се нагърби и да плати откупа.

— Знаете ли, че Сузана никога не ми е говорила за тази история между вуйчо й и майка й? Почувствах се малко обиден.

— Защо?

— Стори ми се като липса на доверие.

Когато Франческо напусна полицейското управление, вече малко по-спокоен, отколкото когато беше влязъл в него, Монталбано остана да мисли за казаното от него. Нямахше съмнение, че Сузана е смела и погледът й от снимката го потвърждаваше. Храбра и решителна. Но защо тогава при първото обаждане гласът й беше като на отчаян човек, който молеше за помощ? Нямахше ли противоречие между глас и образ? Или може би бе само привидно противоречие? Вероятно телефонното обаждане датираше няколко часа след отвличането на Сузана и в този момент все още не е била възвърнала контрола върху себе си под влиянието на ужасяващия шок. Не може да сме изпълнени

непрекъснато със смелост двайсет и четири часа в денонощието. Да, това беше единственото възможно обяснение.

* * *

— Комисерийо, каза така Чико де Чико, че той ще се заеме веднага и затова снимките ще бъдат готови утре сутринта към девет.

— Върни се, за да ги вземеш.

Изведнъж Катарела придоби мистериозно изражение, наведе се напред и каза полугласно:

— Това е само наша тайна, комисерийо.

Монталбано кимна с глава в знак на съгласие, Катарела излезе с отдалечени от тялото ръце, разперени пръсти и вдървени колена. Гордостта да споделя обща тайна с началника си го видоизменяше от куче в паун с разперена опашка.

* * *

Качи се на колата, за да се прибира в Маринела, но съзнанието му бе вгълбено в една постоянна мисъл. Но можеше ли да се счита за мисъл нещо, което наподобяваше объркани тънки линии, изтъкани от безсмислени думи и неопределени образи, които от време на време минаваха през съзнанието му? Стори му се, че в главата му се случваше нещо подобно на това, което става, докато човек гледа телевизия и през екрана започнат да преминават на зигзаг ивици — нещо като досадно, неясно вмешателство, което ти пречи да видиш добре това, което гледаш, а същевременно ти натрапва избледнялата картина от някаква друга програма, която върви едновременно с твоята, а ти се оказваш принуден да натискаш бутони и копчета, докато разбереш причината за смущението и се опиташ да го отстраниш.

Изведнъж комисарят не знаеше вече къде се намира, не виждаше обичайния пейзаж по пътя за Маринела. Къщите бяха различни, магазините бяха различни, хората бяха различни. Господи, къде ли се бе озовал? Със сигурност беше объркал пътя, поемайки по друга

улица. Но как бе възможно, след като минаваше с години по този маршрут най-малко по два пъти на ден?

Отби, спря, огледа се наоколо и после разбра. Без да иска, без да знае как, бе поел към вилата на семейство Мистрета. Ръцете му, които държаха волана, краката му, които натискаха педалите, за миг бяха действали самостоятелно, без той изобщо да си даде сметка за това. Няколко пъти се беше случвало тялото му да започва да се движи напълно автономно, сякаш не зависеше от мозъка му. И когато се случваше, не трябваше да му се противопоставя, защото винаги имаше причина за това. А сега какво да прави? Да се върне назад или да продължи? Естествено, продължи.

Когато влезе в хола, в него завари седем човека, които стояха прави около голямата маса, която от ъгъла, където се намираще, беше преместена в средата на стаята, и слушаха Минутоло какво им казва. Върху нея беше разгъната гигантска топографска карта на Вигата и околностите, от онези военните, върху които бяха отбелязани дори стълбовете за уличното осветление и глухите улички, в които се отбиваха да пикаят само кучетата и козите.

От своя генерален щаб главнокомандващият господин Минутоло раздаваше заповеди за по-масирани и, както се надяваше, по-плодотворни претърсвания на района. Фацио беше на мястото си, станал вече неразделна част от фотьойла пред масичката с телефона и съответните машинарийки около него. Изглежда, Минутоло се учуди, като видя Монталбано. Фацио му кимна и се изправи.

— Какво има? Случило ли се е нещо? — попита Минутоло.

— Нищо, нищо — каза Монталбано, също така изненадан, че се е озовал на това място.

Някои от присъстващите го поздравиха, а той неясно им отговори.

— Давам разпореждания за... — започна Минутоло.

— Разбрах — каза Монталбано.

— Искаш ли да кажеш нещо? — покани го вежливо Минутоло.

— Да. Да не се стреля. По никаква причина.

— Може ли да ви попитам защо?

Въпроса му зададе един младеж — неопитен, но пробивен заместник-комисар със завит перчем над челото, елегантен, гъвкав, мускулест, с вид на мениджър кариерист. Вече навсякъде се виждаха

много такива — раса лайнари, които бързо се размножаваха. На Монталбано веднага му стана ужасно антипатичен.

— Защото веднъж един като вас стреля и уби мизерника, който бе отвлякъл едно момиче. Започнаха да го издирват, но напразно. Онзи, който можеше да каже къде е заложницата, не беше вече в състояние да говори. Намерена бе един месец по-късно с вързани ръце и крака, умряла от глад и жажда. Удовлетворен ли сте?

Настана неприятно мълчание. Какво, по дяволите, беше дошъл да прави във вилата? Вече остаряваше и започваше да се движи нахалост, като износен от употреба винт?

Усети, че е жаден. Тук някъде би трябвало да има кухня. Намери я в дъното на коридора и в нея завари медицинската сестра, около петдесетгодишна, възпълничка, с откритото изражение на незлоблива жена.

— Вие комисар Монталбано ли сте? Желаете ли нещо? — попита със симпатична усмивка.

— Чаша вода, ако обичате.

Жената му сипа минерална вода от бутилка, която извади от хладилника. Докато Монталбано пиеше, тя наля вряла вода в грейката^[1] и тръгна да излиза.

— Един момент... — каза комисарят. — Господин Мистрета?

— Спи. Докторът така иска. И има право. Давам му успокоителни и сънотворни, както той ми каза.

— А госпожата?

— Не разбирам въпроса ви?

— По-добре ли е? По-зле ли е? Има ли някакви новости около нея?

— Единствената промяна, която може да настъпи за тази клетка злощастна женица, е смъртта.

— С ума си ли е?

— В определени моменти — да, в други — не. Дори и когато изглежда, че разбира, според мен не разбира нищо.

— Бих ли могъл да я видя?

— Елате с мен.

В душата на Монталбано покълна съмнение. Много добре знаеше обаче, че е само едно фалшиво съмнение, продиктувано от желанието му да се забави преди тази доста трудна за него среща.

— Ами ако ме попита кой съм?

— Шегувате ли се? Би било чудо.

По средата на коридора широко и удобно стълбище водеше към горния етаж. В него също имаше коридор, но с шест врати.

— Това е спалнята на господин Мистрета, това е банята, а това е стаята на госпожата. По-добре е за обгрижващия персонал, ако госпожата е сама. Тези врати отсреща са от стаята на дъщеря им, клетото дете, след това пак баня и още една за гостите — обясни медицинската сестра.

— Може ли да погледна стаята на Сузана? — дойде му на езика да попита.

— Разбира се.

Завъртя дръжката, подаде главата си и запали лампата. Легло, гардероб, два стола, масичка с книги върху нея и библиотека. Всичко в безукорен ред. Но някак си анонимно, като в хотелска стая, която само временно е заета. Никакви лични вещи, плакати, снимки. Килията на монахиня, водеща светски живот. Загаси и затвори. Медицинската сестра откряна внимателно другата врата. В същия момент челото и ръцете на комисаря се обляха в пот. Винаги го обземаше този неконтролируем ужас, когато трябваше да се озове пред човек, който е на смъртно легло. Не знаеше какво да прави, трябваше да раздава строги заповеди на краката си, за да им попречи да не се втурнат сами да бягат, повличайки го с тях. Едно мъртво тяло не можеше да го впечатли, но неизбежността на смъртта го разтърсваше из основи, или по-точно до дъното на душата му.

Успя да се овладее, прекрачи прага и започна слизането му към ада. Удари го в носа онази същата непоносима смрад, която бе усетил в стаята на мъжа без крака, съпруга на жената, която продаваше яйца, само че тук миризмата беше по-наситена, усещаше я как полепва неосезаемо по кожата му, освен това имаше кафяво-жълтеникав цвят, нашарен тук-там от огненочервени отблясъци. Подвижен цвят. Никога досега не му се бе случвало това. Цветовете винаги бяха отговаряли на миризмите, напластени като в картина, но неподвижни. Сега обаче червените шарки започваха да рисуват нещо подобно на водовъртеж. Потта мокреше вече и ризата му. Леглото от вилата беше заместено с болнично, чиято белота разцепи на две паметта на Монталбано, опита се да го върне назад, в дните на неговия престой в болницата. До

леглото имаше кислородни бутилки, стойки за системите и сложен медицински апарат върху масичката. Една количка (също бяла, о, боже!) буквално бе зарита с флакони, шишенца, марли, разграфени чашки, кутийки с различна големина. От мястото, където спря — на две крачки веднага след вратата, му се стори, че леглото е празно. Под добре опънатото одеяло не се виждаше никаква подутина от човешко тяло, липсваха дори двете връхчета на хълмчетата, които се получават от краката на онзи, който е легнал по гръб. А това подобие на сива топка, забравена върху възглавницата, беше твърде малко, твърде миниатюрно, за да бъде глава, може би беше стара голяма гумена круша за клизми, която е загубила цвета си. Пристъпи още две крачки напред и се парализира от ужас. Наистина това бе човешка глава, но вече нямаше нищо човешко в този предмет на възглавницата, глава без коси, спаружена, кълбо от толкова дълбоки бръчки, че изглеждаха като издълбани с бормашина. Зеещата ѝ уста беше като черна дупка, напълно лишена от белотата на зъбите. Веднъж в едно списание беше видял нещо подобно, резултат от работата на ловците на хора, които мародерстваха жертвите си. Докато се взираше, неспособен да помръдне, почти не вярвайки на гледката, която очите му разкриваха, от дупката, която някога е била уста, излезе хрипящ звук, направо от пресъхналото и напълно прегоряло гърло:

— Гана...

— Вика дъщеря си — каза медицинската сестра.

Монталбано отстъпи с вцепенени крака, колената му отказваха да се свият. За да не падне, се подпря на едно шкафче.

И се случи неочакваното. Цък. Изскачането на пружината, заклешила се в главата му, изгърмя като пистолетен изстрел. И защо? Не беше, разбира се, три часа, двацет и седем минути и четирийсет секунди, за това поне бе сигурен. Ами тогава?

Паниката го захвапа със злобата на бясно куче. Отчайващият червен цвят на миризмата се превърна във вихър, който искаше да го изсмуче. Брадичката му започна да трепери, вцепенените му крака станаха като от извара и за да не падне, се вкопчи и с двете ръце в мраморния плот на шкафчето. Добре, че медицинската сестра не забелязваше нищо, прекалено заета с умиращата. След това онази част от мозъка му, която все още не бе обзета от сляп страх, реагира и му позволи да си отговори правилно на въпроса.

Това „цък“ беше някакъв сигнал, онова нещо, което го бе маркирало, докато куршумът е пробивал плътта му, и искаше да му каже, че може би е там вътре в тази стая. Прикрито в един ъгъл, готово да се намеси в правилния момент и под най-подходящата форма — пистолетен патрон, тумор, огън, който изгаря плътта, вода, която дави. Беше само начин, за да покаже, че присъства. Но не се отнасяше за него, не му беше дошъл редът. А това бе достатъчно, за да му даде малко силища. И точно тогава видя върху шкафчето снимка в сребърна рамка. Един мъж, геологът Мистрета, който държеше за ръка десетгодишно момиченце, Сузана, която пък стискаше ръката на красива жена, здрава, усмихната и пълна с живот — майка й госпожа Джулия. Комисарят продължи още съвсем кратко да съзерцава това щастливо лице, за да изтрие спомена за другото лице — върху възглавницата, ако все още можеше да се нарече лице. След това се обърна и излезе, забравяйки да каже „довиждане“ на медицинската сестра.

* * *

Караше като луд към Маринела, пристигна пред дома си, спря, слезе, но не влезе вътре, затича се към брега на морето, съблече се, изчака малко студеният нощен въздух да охлади кожата му и след това започна бавно да навлиза във водата. При всяка крачка студът го пронизваше със стотиците си остриета, но имаше нужда да очисти кожата, плътта, костите си и още по-навътре, чак до дъното на душата си.

После започна да плува. Направи около десетина загребвания, но сякаш някаква ръка с кама изплува изведнъж от тъмните води и му нанесе удар право в раната. Поне така му се стори, толкова ненадейна и жестока беше болката. Тръгна от раната и се разпростря из цялото му тяло, непоносима и парализираща. Лявата му страна се вцепени, с мъка успя да се обърне по гръб и се понесе по водната повърхност като удавник.

Или наистина умираше? Не, макар и смътно, вече съзнаваше, че не му е съдено да умре във водата.

Полека-лека успя да се раздвижи.

Излезе на брега, взе си дрехите, помириша едната си ръка и му се стори, че все още долавя ужасяващата воня от стаята на умиращата, солената морска вода не бе успяла да я накара да изчезне, налагаше се на всяка цена да измие кожата си пора по пора. Изкачи се задъхано по стълбите към верандата и почука по френския прозорец.

— Кой е? — попита отвътре Ливия.

— Отвори ми, замръзвам.

Отвори и го видя да стои гол пред нея, вир-вода и посинял от студ. Тя започна да плаче.

— Хайде, Ливия...

— Ти си луд, Салво! Ти искаш да умреш! И искаш да ме умориш! Какво си направил? Защо? Защо?

Отчаяна, тръгна след него към банята. Комисарят покри тялото си с пяна за вана и целият пожълтял от цвета ѝ влезе под душа, пусна го и започна да търка кожата си с пемза^[2]. Ливия беше спряла да плаче и го гледаше вцепенено. Водата дълго тече, резервоарът на покрива почти се изпразни. Веднага щом излезе изпод душа, Монталбано я попита с отнесен поглед:

— Надушваш ли ме?

И докато ѝ задаваше този въпрос, той самият помириша едната си ръка. Приличаше на ловджийско куче.

— Ама какво ти става? — попита разтревожено Ливия.

— Помириши ме, моля те.

Ливия се подчини и прокара носа си по гърдния кош на Салво.

— Какво усещаш?

— Аромата на твоята кожа.

— Сигурна ли си наистина?

Най-накрая комисарят се убеди, облече си чисто бельо, а отгоре риза и дънки.

Отидоха в трапезарията. Монталбано седна на фотьойла, а Ливия в другия до него. Известно време мълчаха. После тя го попита с глас, който все още звучеше доста несигурно:

— Мина ли ти?

— Мина ми.

Още малко мълчание. И пак Ливия:

— Гладен ли си?

— Мисля, че след малко ще съм.

Друга малка пауза. След която Ливия се осмели:

— Ще ми кажеш ли?

— Трудно ми е.

— Опитай се, моля те.

И той ѝ разказа. Отне му време, защото беше наистина трудно да намери точните думи, за да ѝ опише онова, което бе видял. И онова, което бе изпитал.

Накрая Ливия му зададе един-единствен въпрос, но той попадна точно в целта:

— Обясни ми защо си отишъл да я видиш. Каква нужда имаше от това?

Нужда. Това ли беше правилната дума? Нямахме никаква нужда, така е, но същевременно и необяснимо как — имаше.

„Попитай ръцете и краката ми“ — щеше му се да ѝ отговори. По-добре обаче да не навлиза много-много в тази история, и без това в главата му все още всичко бе объркано. Разпери ръце.

— Не знам как да ти го обясня, Ливия.

И докато изричаше тези думи, разбра, че донякъде те бяха верни.

Поговориха си отново, но апетитът на Монталбано не се появи, стомахът му си оставаше все така свит.

— Според теб инженерът ще плати ли? — попита Ливия, докато отиваха да си лягат.

Това бе коронният въпрос, неизбежен.

— Ще плати, ще плати.

„Вече плаща“ — имаше желание да добави, но не каза нищо.

* * *

Докато я притискаше силно в обятията си и я целуваше, току-що проникнал в нея, Ливия почувства, че сякаш тялото му надаваше отчаян вопъл за подкрепа.

— Не ме ли усещаш, че съм тук? — прошепна му в ухото.

[1] Пластмасов плосък съд, който, напълнен с гореща вода, служи за затопляне на тялото. — Б.р. ↑

[2] Пореста вулканична скала, която в бита се използва за изстъргване на мазоли и мъртва кожа. — Б.р. ↑

12.

Събуди се, когато денят вече бе настъпил. Може би тази нощ пружината не бе правила „цък“ или не бе вдигнала толкова силен шум, че да го накара да отвори очи. Беше време да става, но предпочете да остане в леглото и да се поизлежава още известно време. Не каза на Ливия, но костите го боляха, естествено, вследствие на къпането му в морето предишната вечер. А пресният белег на ръката му бе станал виолетов и също го смъдеше. Ливия забеляза, че нещо не е наред, но предпочете да не му задава въпроси.

Замота се, преди да тръгне, и пристигна с леко закъснение в полицейското управление.

— Комисерийо, ах, комисерийо! Увеличаването на фотографиите, които поискахте да направи Чико де Чико, са върху бюрото ви, вашето, са! — каза Катарела веднага щом го видя да влиза, оглеждайки се конспиративно наоколо.

Де Чико беше свършил отлична работа. Ясно се виждаше, че пукнатината в цимента непосредствено под ръба на ваната, да, изглеждаше като цепнатина, но изобщо не беше такава, а лъжлив ефект, който се получаваше от светлосенките. В действителност беше дълга връв, която висеше от един пирон. Връвта на свой ред придържаше горната част на голям термометър, от онези, които служат, за да се измерват градусите на ширата, или така наречената заготовка за вино. И връвта, и градусомерът бяха почернели както от употреба, така и от прахоляка, наслоил се върху тях.

Монталбано нямаше никакви съмнения, че момичето е било набутано от похитителите си в неизползваната от много време циментова вана за събиране на ширата. Следователно до нея, малко по-нависоко, трябваше да е и помещението за мачкане на гроздето. Защо не си бяха направили труда да махнат градусомера? Може би не му бяха обърнали внимание, свикнали твърде често да виждат циментовата вана такава, каквато изглеждаше в момента. Нещо, което непрекъснато ти е пред очите, започваш да не го забелязваш. При

всички случаи този факт смаляваше доста периметъра на издирванията, вече не трябваше да се търси къщурка, изгубена сред полето, а истински чифлик, дори и наполовина в руини.

Обади се незабавно на Минутоло, уведомявайки го за своето откритие. Минутоло го намери за доста важно и каза, че това наистина смалява периметъра на издирванията и веднага ще даде нови разпореждания на хората си, заети с претърсването на района.

След това попита:

— Какво ще кажеш за новините?

— Какви новини?

— Не си ли гледал „Телевигата“ тази сутрин в осем?

— За нищо на света не бих застанал рано сутринта пред телевизора.

— Похитителите са се обадили в „Телевигата“. Онези са записали всичко. А записа го пуснаха в ефир. Обичайният преправен глас. Каза, че „който е отговорен“, има време до утре вечер. Иначе никой повече няма да види Сузана.

Монталбано усети как една студена тръпка премина през гърба му.

— Тия измислиха мултимедийното отвличане. Не са ли казали друго?

— Съобщих ти дума по дума обаждането им, нито дума повече, нито дума по-малко. Всъщност след малко ще ми изпратят записа, ако искаш, ела да го чуеш... Съдия-следователят е излязъл извън кожата си от яд, искаше да прати Рагонезе в затвора. Любопитен ли си да узнаеш още нещо? Започвам сериозно да се притеснявам.

— Аз също — каза Монталбано.

Похитителите не си правеха вече труда да се обаждат в дома на семейство Мистрета. Бяха постигнали своята цел, която бе да въвлекат инженер Перуцо, без никога да са го споменавали. Цялото обществено мнение беше срещу него. Монталбано беше сигурен, че на този етап, ако похитителите очистеха Сузана, хората нямаше да се настроят срещу тях, а срещу вуйчото, който бе отказал да се намеси и да изпълни дълга си. Очистеха? Момент. Похитителите не бяха използвали този глагол. Нито пък „убият“. Нито пък „ликвидират“. Бяха хора, които познаваха добре италианския и знаеха как да употребяват думите. Те бяха казали, че момичето няма повече да бъде

видяно. Но обръщайки се към обикновените хорица, глагол като „очистя“ щеше със сигурност да направи по-голямо впечатление. Тогава защо не го бяха използвали? Вкопчи се в този лингвистичен факт със силата на отчаянието. Беше все едно да се вкопчиш в стръкче трева, за да не паднеш в пропастта. Може би похитителите имаха намерение да оставят някаква пролука за преговори и го правеха, избягвайки да произнесат окончателния глагол, който означаваше, че няма връщане назад. Но при всички случаи трябваше да се действа бързо. Да, но как да се направи?

* * *

Следобед Мими Ауджело, който се бе отегчил да обикаля из дома си, се появи с две новини в полицейското управление.

Първата беше, че в късния следобед госпожа Валерия, съпругата на инженер Антонио Перуцо, докато вземала колата си от един паркинг в Монтелуза, била разпозната от три жени, които я наобиколили и започнали да я блъскат, тя паднала на земята и те започнали да я плюят, крещейки ѝ да се засрами и да посъветва мъжа си да плати откупа, без да губи време. Междувременно се присъединили и други хора и активно подкрепили трите жени. Господжата била спасена от случайно преминаващата патрулка на карабинерите. В болницата констатирани, че жената на инженера е с контузии, синини, разкъсвания.

Втората новина беше, че два големи камиона от фирмата на Перуцо били запалени. За да се избегнат недоразуменията и грешните тълкувания, върху една стена на мястото на инцидента цъфнал надпис „Плати веднага, негоднико!“.

— Ако очистят Сузана — завърши Мими, — със сигурност инженерът ще умре линчуван.

— Мислиш ли, че случката ще има лош край? — попита го Монталбано.

Мими Ауджело отговори веднага, без да се замисли:

— Не.

— Представи си, че инженерът не даде нито лира? Онези са изпратили нещо като ултиматум.

— Ултиматумите се дават нарочно, за да не бъдат уважени. Ще видиш, че ще се договорят.

— Как е Беба? — попита комисарят, сменяйки темата.

— Много добре, вече е въпрос на дни. Между другото, Ливия мина да ни види и Беба ѝ каза за нашето намерение да те поканим да станеш кръстник на детето ни.

Бррр, ама че работа! Цялото градче ли се е вманиачило да го кани за кръстник?

— И ми го казваш просто ей така? — реагира комисарят.

— Защо, да не би да трябваше да ти го напиша на лист с гербова марка? Не ти ли е минало през ума, че Беба и аз ще те попитаме?

— Да, разбира се, но...

— Освен това, Салво, познавам те добре, ако не те поканех, щеше да се обидиш и да се нацупиш.

Монталбано си помисли, че е по-добре да избягва разговори от този тип, в които се обсъжда неговият характер, защото всеки може да го тълкува както си иска.

— А Ливия какво каза?

— Каза, че ти ще бъдеш много щастлив, още повече че така ще изравниш резултата. Аз тази последната фраза не я разбрах.

— Нито пък аз — излъга го Монталбано.

Но всъщност бе разбрал много добре: дете на престъпник и дете на полицаи, и двете кръстени от него. Равен резултат според разсъжденията на Ливия, която, реши ли, ставаше по-голяма гаднярка и от него.

* * *

Беше се свечерило. Приготвяше се да си тръгва от полицейското управление, за да се прибере в Маринела, когато му се обади Николо Дзито.

— Нямам време да ти обяснявам, след малко съм в ефир — каза бързешком. — Гледай информационната ни емисия.

Втурна се към бара, в който имаше около трийсетина души, а телевизорът беше включен на „Свободна мрежа“.

Течеше надпис, който казваше: „След няколко минути важно изявление за отвличането «Мистрета»“. Поръча си бира. Надписът изчезна и започна заставката на информационната емисия. След това се появи Николо Дзито, седнал зад обичайната си стъклена масичка. Изражението му издаваше вълнение.

— Днес следобед с нас се свърза адвокат Франческо Луна, който неколkokратно е защитавал интересите на инженер Антонио Перуцо. Помоли ни да му дадем телевизионно време, за да направи изявление. Обърнете внимание, не за интервю, а за изявление. Постави ни също така и условието, че изявлението му не трябва да бъде последвано от коментар от наша страна. Решихме да приемем, дори и с тези ограничения, защото в този възлов за съдбата на Сузана Мистрета момент думите на адвокат Луна могат да са изключително полезни и да бъдат забележителен принос за щастливото разрешаване на деликатния и драматичен казус.

Изчезна от кадър. На екрана се появи картина, показваща адвокатска кантора с типичния за нея интериор. Лавици от черно дърво, препълнени с никога не четени книги, сборници със закони, които датираха от края на деветнайсети век, но със сигурност все още в действие, защото в нашата държава от законите, писани преди повече от сто години, никога не се изхвърляше нищо, по същия начин, както се прави със закланото прасе. Адвокат Луна отговаряше перфектно на фамилията си: беше като истинска луна. Лицето му като пълна, а тялото му като затлъстяла луна. Очевидно повлиян от тези детайли, осветителят бе облял в светлина кантората му като по време на пълнолуние. Телесата на адвоката преливаха от креслото. В ръцете си държеше листче, на което хвърляше от време на време по един поглед, докато правеше изявлението си.

— Говоря от името на моя клиент, инженер Антонио Перуцо, който е принуден да напусне пределите на своята сдържаност, за да спре увеличаващия се лай от лъжи и злост, насочени срещу него. Инженерът би искал всички да узнаят, че още от деня след отвличането е изцяло на разположение на похитителите, познавайки добре наистина тежкото финансово положение на семейство Мистрета. За съжаление, на незабавния отклик от страна на инженера, необяснимо защо, не бе отвърнато със същата експедитивност от страна на похитителите. При това положение инженер Перуцо няма

друг начин, освен да повтори за поетия вече от него ангажимент, но преди да го направи пред похитителите, го прави най-напред пред своята съвест.

Всички онези, които се намираха в кафенето, избухнаха в гръмогласен смях, който заглуши следващата новина.

— Щом като инженерът е поел ангажимента с цялата си съвест, момичето го отпиши! — каза някакъв, обобщавайки всеобщото мнение.

Ситуацията се очертаваше по следния начин: след като инженерът заяви по телевизията, пред очите на всички, че ще плати откупа, вече нямаше човек, който да не си помисли, че той ще използва за него фалшиви банкноти.

Върна се в полицейското управление и звънна на Минутоло.

— Току-що се обади съдията, който също е гледал изявлението на адвоката. Иска веднага да отида при Луна, за да ми изясни подробностите, да кажем, под формата на едно съвсем неформално и уважително посещение. Всъщност трябва да пипаме с кадифени ръкавици. Обадих се по телефона и Луна, който ме познава, каза, че е на разположение. И теб ли те познава?

— Хм, по физиономия.

— Искаш ли и ти да дойдеш?

— Разбира се. Дай ми адреса.

* * *

Минутоло го чакаше пред вратата. Както Монталбано, и той беше дошъл със собствената си кола. Мъдра проява на съобразителност, защото мнозина от клиентите на адвокат Луна, ако видеха спряна пред къщата му кола с надпис „Полиция“, можеха направо да получат инфаркт. Домът му бе обзаведен луксозно и натруфено. Една домашна помощница, облечена в униформа на камериерка, ги въведе в кабинета му, който вече бяха видели по телевизията. Кимна и на двамата да се настаняват.

— Адвокатът идва веднага.

Минутоло и Монталбано седнаха във фотьойлите, разположени в кътчето, обособено като малък хол в единия от ъглите. В

действителност направо потънаха в същите тези гигантски фотъйоли, направени като за слонове по мярката на адвоката. Цялата стена зад писалището беше покрита с най-малко петдесетина фотографии с различна големина и всичките, както си му е редът, бяха рамкирани. Изглеждаха като икони, наредени в памет и с благодарност към чудотворни светци. Разположението на осветителните тела в стаята не позволяваше да се разбере кои бяха хората от портретите. Може би клиенти на адвокат Луна, спасени от родните затвори благодарение на неговата съвкупност от красноречие, хитрост, подкупничество и „знам как да оцелея“. И тъй като стопанинът на къщата се бавеше и не идваше, комисарят не можа да се удържи. Стана и отиде да погледне отблизо снимките. Всичките до една бяха на политици, сенатори, депутати, министри и заместник-министри, бивши или настоящи. Върху тях имаше автографи и посвещения, вариращи от „скъпи“ до „скъпи мой“. Монталбано се върна да седне, разбрал вече защо началникът на полицията ги призова за предпазливост.

— Скъпи мои приятели! — каза адвокатът, влизайки. — Заповядайте! Заповядайте! Мога ли да ви предложа нещо? Имам всичко, което поискате.

— Не, благодаря — отвърна Минутоло.

— Да, благодаря, едно дайкири — каза Монталбано.

Адвокатът го погледна смаяно.

— Наистина не...

— Няма значение — съгласи се комисарят, правейки разсеяно движение с ръка, все едно пропъждаше муха.

Докато адвокатът се стоварваше върху дивана, Минутоло хвърли един поглед на Монталбано, сякаш да му каже да не започва пак да се прави на духовит.

— И така, аз ли да говоря, или вие ще ми задавате въпроси?

— Говорете вие — каза Минутоло.

— Може ли да си вода бележки? — попита Монталбано, слагайки ръката си в единия джоб, в който не носеше абсолютно нищо.

— Ама не! Защо? — подскочи Луна.

Минутоло помоли с очи Монталбано да престане да се заяжда.

— Добре, добре — каза примирено комисарят.

— Докъде бяхме стигнали? — попита адвокатът, който си беше загубил мисълта.

— Все още не сме започнали — каза Монталбано.

Луна, изглежда, долови подигравката му, но се престори, че нищо не се е случило. Монталбано разбра, че адвокатът я е схванал, и реши да престане да взема на подбив събеседника си.

— Ах, да. И така, в деня след отвличането на племенницата му клиентът ми получи анонимно телефонно обаждане към десет сутринта.

— Кога?! — попитаха Минутоло и Монталбано в хор.

— Към десет сутринта в деня след отвличането.

— Тоест само четиринайсет часа след това? — каза все още удивеният Минутоло.

— Точно така — продължи адвокатът. — Един мъжки глас го уведоми, че бидейки наясно с факта, че семейство Мистрета са неплатежоспособни, похитителите смятат него за единствения човек, който е в състояние да удовлетвори исканията им. Щели да се обадят отново в три следобед. Клиентът ми...

Всеки път, когато казваше „клиентът ми“, правеше физиономията на медицинска сестра край леглото на умиращ, докато му подсушава потта.

— ... върхлетя тук при мен. Доста бързо стигнахме до заключението, че твърде умело е бил сгачен и похитителите държат всички козове в ръцете си, за да го въвлекат в играта. Измъкването му от отговорност би нанесло тежка вреда на авторитета му, който и без това вече е бил подбит от някои неприятни истории в миналото. И би могло непоправимо да компрометира политическите му амбиции. Както, за съжаление, си мисля, че се е случило. Трябваше да бъде включен сред имената в първата десетка на избирателната листа, които са сигурни, че ще получат необходимите гласове при следващия вот.

— Излишно е да ви питам на коя партия — каза Монталбано, поглеждайки към снимката на президента в облекло за джогинг.

— Така е, въпросът ви е излишен — отвърна му твърдо адвокатът. И продължи: — Дадох му наставления. В три часа похитителят позвъни отново. На конкретното питане, подсказано му от мен, онзи отговори, че доказателството за това, че момичето е живо, ще бъде публично оповестено посредством „Телевигата“. Което, между другото, бе изпълнено съвсем точно. Поискаха шест милиарда, както и клиентът ми да си купи нова сим карта и да отпътува незабавно към

Палермо, без да общува с никого, освен с банките. Час по-късно отново му се обадиха, за да получат новия му телефонен номер. Клиентът ми не можеше да направи друго, освен да се подчини и за рекордно кратко време да изтегли поисканите шест милиарда. Вечерта на следващия ден го потърсиха пак, а той им отговори, че е готов да плати. Но все още, необяснимо защо, не е получил, повтарям, както казах и по телевизията, никакво разпореждане.

— Защо още преди това не сте били упълномощени от инженера да направите изявлението, което прочетохте този следобед? — попита Минутоло.

— Защото и по този въпрос той изрично бе предупреден от похитителите. Не трябваше да дава нито интервюта, нито каквото и да е, а да изчезне и той за няколко дни.

— А сега предупреждението отпаднало ли е?

— Не. Самоинициатива е от страна на клиента ми, който рискува твърде много... Но не може повече да издържа... най-вече след подлото нападение над съпругата му и опожаряването на камионите му.

— Знаете ли къде се намира сега инженерът?

— Не.

— Имате ли номера на мобилния му телефон, онзи новия?

— Не.

— Как тогава поддържате връзка?

— Обажда ми се той. От телефонни кабинни.

— Инженерът има ли имейл?

— Да, но е оставил персоналния си компютър вкъщи. Било му е казано така и той се е подчинил.

— В заключение, значи, вие ни казвате, че евентуалното блокиране на средствата му не би имало практически ефект, тъй като инженерът носи със себе си поисканата сума?

— Точно така.

— Мислите ли, че инженерът ще ви се обади веднага щом узнае къде и кога ще може да предаде откупа?

— По каква причина?

— Знаете ли, че ако това се случи, ваше задължение е незабавно да ни уведомите?

— Разбира се. И съм готов да го направя. Само че моят клиент няма да ми се обади, освен може би, след като вече всичко е приключило.

До този момент въпросите задаваше само Минутоло. Този път Монталбано реши и той да отвори уста.

— Какви купюри?

— Не ви разбрах — каза адвокатът.

— Знаете ли какви банкноти са поискали похитителите?

— А, да. От петстотин евро.

Странна работа. Големи банкноти. Много по-лесни за носене, но доста по-трудни за харчене.

— Знаете ли дали вашият клиент...

Адвокатът веднага придоби изражението на медицинската сестра.

— ... е успял да запише серийните им номера?

— Не знам.

Луна погледна златния си ролекс и направи гримаса.

— Това е всичко — каза, надигайки се.

* * *

Пред къщата на адвоката спряха за малко, за да си поговорят.

— Горкият инженер — изкоментира го комисарят, — пробвал е да спаси задника си, надявал се е на светкавична развръзка, така че хората да не разберат нищо, а всъщност...

— Точно това е нещото, което ме притеснява — каза Минутоло.

— И започна да му разяснява: — Според това, което ни каза адвокатът, ако похитителите са установили незабавно връзка с Перуцо...

— Почти дванайсет часа, преди да ни се обадят за пръв път — уточни Монталбано. — Отнесли са се с нас като с марионетките в кукления театър. Послужиха си с нас като със статистите в театъра. Защото пред нашите очи те разиграваха само сценки. Още от самото начало са знаели кой е правилният човек, когото трябва да принудят да плати откупа. На нас двамата само ни загубиха времето, а Фацио лишиха от сън. Оказаха се много обиграни! В крайна сметка съобщенията, изпратени в дома на Мистрета, не бяха друго освен

постановката на някакъв изтъркан сценарий. Това, което искахме да видим, и онова, което очаквахме да чуем.

— Що се отнася до това, което ни каза адвокатът — подхвана отново Минутоло, — за по-малко от двацет и четири часа след отвличането похитителите са държали ситуацията в ръцете си. Достатъчно е било само едно телефонно обаждане от тяхна страна до инженера и онзи е щял да им предаде парите. Въпреки това те повече не са му се обадили. Защо ли? Били са затруднени? Може би нашите хора, които претърсват всеки милиметър из полето, възпрепятстват свободното им придвижване? Не би ли било по-добре, ако отслабим хватката?

— Всъщност ти от какво се плашиш?

— Онези, виждайки, че са в опасност, да не вземат да направят някоя глупост.

— Забравяш едно много важно нещо.

— Какво?

— Че похитителите продължават да се обаждат в телевизиите.

— Тогава защо не се свързват с инженера?

— Защото първо искат да го накарат да се пържи в собствената си мазнина на бавен огън — каза комисарят.

— Но колкото повече време минава, на толкова по-големи рискове се излагат похитителите!

— Знаят го много добре. Мисля си, че също така са наясно, че са опънали лъка до скъсване. Убеден съм, че вече е само въпрос на часове Сузана да се върне вкъщи.

Минутоло го погледна глупаво.

— Ама как?! Тази сутрин изобщо не ми изглеждаше...

— Тази сутрин адвокатът все още не беше говорил по телевизията и не бе използвал едно наречие, което повтори и докато разговаряше с нас. Оказа се хитрец, защото каза в невяр текст на похитителите да престанат с техните игрички.

— Извинявай — отвърна напълно смаян Минутоло, — какво наречие е използвал?

— Необяснимо.

— И какво означава това?

— Означава, че адвокатът много добре си обясняваше случая.

— Нищо, ама нищичко не разбрах.

— Остави. Сега какво ще правиш? — отклони темата
Монталбано.

— Отивам да докладвам на съдията.

13.

Ливия не си беше вкъщи. Масата обаче бе подредена за двама души, а до неговата чиния имаше бележка: „Отивам на кино с приятелката ми. Изчакай ме, за да вечеряме заедно“. Взе си душ и седна пред телевизора. По „Свободна мрежа“ имаше дискусия относно отвличането на Сузана с водещ Николо. В нея участваха епископ, трима адвокати, пенсиониран съдия и журналистка. След около половин час дебатът направо се видоизмени в нещо като процес срещу инженер Перуцо. Приличаше обаче повече на истинско линчуване, отколкото на процес. В крайна сметка нямаше човек, който да вярва на казаното от адвокат Луна. Никой от присъстващите не показа, че е убеден в историята, в която Перуцо е приготвил парите, но похитителите не са го потърсили. Логично погледнато, интересът им се коренеше в това да грабнат парите колкото е възможно по-бързо, да освободят момичето и да изчезнат. Колкото повече време губеха, толкова повече рискуваха. Следователно? Логиката водеше към заключението, че отговорният за протакането на освобождаването на Сузана беше точно инженерът, който — както намекна монсеньорът — може би протакаше, за да получи евентуално някаква мизерна отстъпка от сумата за откупа. Би ли получил отстъпчица обаче след начина, по който понастоящем действаше, и в деня, в който щеше да се изправи пред Страшния съд на Бога? В заключение стана ясно, че на Перуцо, след като веднъж пуснеха на свобода момичето, не му оставаше друго, освен да се махне от градчето.

Какви ти политически амбиции, та те бяха вече отишли на кино! Монтелуза, Вигата и околностите не можеха повече да го понасят.

* * *

Цъкването в три часа, двама и седем минути и четирийсет секунди този път го събуди. Осъзна, че мисълта му е бистра и

перфектно функционираща, и се възползва от ситуацията, за да поразсъждава отново върху цялата тази история с отвличането чак от първото обаждане на Катарела. Спря да размишлява едва към пет и половина, защото ненадейно го налегна дрямка. Тъкмо се унасяше, когато телефонът звънна, и за късмет, Ливия не го чу. Часовникът показваше пет и четирийсет и седем. Беше Фацио, твърде развълнуван.

— Сузана е освободена.

— А, така ли? Как е?

— Добре.

— Ще се видим по-късно — завърши Монталбано.

И се върна да си легне.

Каза и на Ливия веднага щом я видя да се размърдва в леглото, демонстрирайки му първите си признаци за събуждане. Тя подскочи и се изправи в леглото, сякаш бе намерила паяк в чаршафите си.

— Кога разбра?

— Обади ми се Фацио. Някъде към шест часа.

— Защо не ми каза веднага?

— Трябваше ли да те събудя?

— Да. Знаеш с каква тревога следя тази история. Нарочно си ме оставил да си спя!

— Добре, щом така мислиш, признавам си вината и няма да говорим повече по този въпрос. Сега се успокой.

Ливия обаче имаше желание да вдига скандали. Погледна го възмутено.

— А пък и не разбирам как можеш да си лежиш в леглото, вместо да си вече при Минутоло, за да разбереш, да се информираш...

— За какво? Ако искаш информация, пусни телевизора.

— Понякога твоето безразличие ме изважда от равновесие!

И отиде да пусне телевизора. Монталбано обаче се заключи в банята, без да бърза. Нарочно, за да го накара да се ядоса, Ливия беше увеличила звука докрай и не го намаляваше: в кухнята, докато си пиеше кафето, се наслуша на ядосани гласове, сирени, свирещи спирачки. Едва успя да чуе звъна на телефона. Отиде да се храни в стаята, защото всичко вибрираше от адския шум, който идваше откъм телевизионния приемник.

— Ливия, ако обичаш, може ли да го намалиш?

Мърморейки под носа си, Ливия се съгласи. Комисарят вдигна слушалката.

— Монталбано? Какво става, няма ли да дойдеш?

Беше Минутоло.

— И да дойда, какво ще правя?

Минутоло, изглежда, се смути.

— Ами... не знам... мислех, че ще ти е приятно...

— А пък и имам усещането, че сте под обсада.

— Вярно е. Пред градинската врата са се струпали десетки журналисти, фоторепортери, оператори... Наложил се да поискам подкрепление. След малко идват съдия-следователят и началникът на полицията. Голям хаос.

— Как е Сузана?

— Поизмъчена е, но в общи линии е добре. Чичо ѝ я прегледа и установи, че е в добро физическо състояние.

— Как са се отнасяли с нея?

— Казва, че нито веднъж не са упражнили насилие върху нея. Напротив.

— Колко са били?

— Непрекъснато е виждала двама души с качулки на главите. Със сигурност са били някакви селяни.

— Как са я освободили?

— Разказа, че точно тази нощ е била заспала. Събудили я, сложили ѝ чувал на главата, завързали ѝ ръцете зад гърба, изкарали я от циментовата вана и я накарали да влезе в багажника на една кола. Пътували са според нея повече от два часа. След това спрели, накарали я да слезе, водили я пеша около половин час, после развързали възлите на въжето около китките ѝ, накарали я да седне и си тръгнали.

— През цялото това време не са ли казали поне една дума?

— Нито веднъж. Сузана се позабавила малко, докато освободи ръцете си и махне чувала от главата си. Било късна нощ. Нямаला никаква идея къде се намира, но не загубила присъствие на духа. Успяла да се ориентира и се насочила към Вигата. Изведнъж разбрала, че се намира в околностите на Ла Кука, знаеш ли го това село...

— Знам го, давай нататък.

— Намира се на три километра и нещо от вилата. Извървяла ги и пристигнала пред градинската врата, извика и Фацио отиде да отвори.

— Значи, всичко според сценария.

— Какво искаш да кажеш?

— Че продължават да ни разиграват театъра си, който вече сме свикнали да виждаме. Онова фалшивото представление, защото истинското са го играли само пред един зрител, инженер Перуцо, и дори са го повикали да участва в него. След това е имало и трето представление, специално за общественото мнение. Знаеш ли как е изиграл ролята си Перуцо?

— Монталба, честно казано, не те разбирам какво ми говориш.

— Успяхте ли да се свържете с инженера?

— Все още не.

— Сега какво предстои?

— Съдия-следователят ще изслуша Сузана, а следобед ще има пресконференция. Няма ли да дойдеш?

— За нищо на света.

* * *

Тъкмо беше пристигнал пред вратата на кабинета си в полицейското управление, когато телефонът му звънна.

— Комисерийо? Има един на телефона, който казва, че е луната. А аз, мислейки си, че се шегува, му отговорих, че съм слънцето. Ядоса се. Изглежда ми луд.

— Прехвърли ми го.

Какво искаше от него преданият като медицинска сестра адвокат?

— Комисар Монталбано? Добър ден. Адвокат Луна се обажда.

— Добър ден, адвокате, слушам ви.

— Най-напред поздравления за телефониста.

— Вижте, адвокате...

— „Но стига сме за тях ний говорили: погледай и мини“^[1], както казва най-великият поет. Както и да е. Обаждам се само за да ви напомня за вашия излишен обиден сарказъм от вчера вечерта — както по отношение на мен, така и по отношение на моя клиент. Знаете ли, за щастие или за нещастие, имам слонска памет.

„Ами вие самият сте слон“ — би искал да му отговори комисарят, но успя да се въздържи.

— Бихте ли ми обяснили по-добре, ако обичате.

— Вчера вечерта, когато дойдохте с вашия колега в дома ми, бяхте убеден, че клиентът ми няма да плати, но всъщност, както видяхте...

— Адвокате, имате грешка. Бях убеден, че клиентът ви, волю-неволю, ще плати. Успяхте ли да се свържете с него?

— Обади ми се тази нощ, след като бе изпълнил дълга си, така както хората очакваха да го изпълни.

— Може ли да говорим с него?

— Все още не е готов след ужасното преживяване, което му се наложи да понесе.

— Ужасно преживяване от типа на шест милиарда лири в банкноти от петстотин евро?

— Да, сложени в куфар или пътническа чанта, не знам.

— Знаете ли къде са му казали да остави парите?

— Обадили са му се вчера вечерта към девет часа, описали са му подробно шосето, по което е трябвало да тръгне, за да стигне до малък надлез, единствения съществуващ по пътя за Бранкато, по който рядко минават коли. Под надлеза трябвало да намери нещо като шахта, покрита с плоча, която лесно се повдига. Не трябвало да прави друго, освен да сложи вътре куфара или пътната чанта, да затвори шахтата и да си тръгне. Малко преди полунощ клиентът ми е пристигнал на мястото, изпълнил е буква по буква каквото му е било заповядано и е побързал да си тръгне.

— Благодаря ви, адвокате.

— Извинете ме, комисарю. Бих искал да ви помоля за една услуга.

— Каква?

— Да ни сътрудничите, почтено, разбира се, казвайки това, което знаете, нито дума повече, нито дума по-малко, за възстановяване имиджа на моя клиент, така ужасно компрометиран.

— Може ли да ви попитам кои са останалите реставратори?

— Аз, господин Минутоло, вие, всички приятели от партията и не само те, всъщност онези, които са имали възможност да се запознаят...

— Ако се удаде случай, няма да липсвам.

— Задължен съм ви.

Телефонът звънна отново.

— Комисерийо, тук е господин Латес^[2], със С накрая.

Господин Латес, шеф на кабинета на началника на полицията, наричан Меденомлечния — богоугодник и мазник, абониран за вестник „Л’Осерваторе романо“^[3].

— Скъпи мой! Как сте? Как сте?

— Не мога да се оплача.

— Да благодарим за това на Божията майка! А семейството ви?

Ама че досада! Латес се беше вманиачил в идеята, че той има семейство, и нищо не можеше да изкара от главата му това убеждение. Ако узнаеше, че Монталбано е ерген, навярно щеше да получи удар и да умре.

— Добре, благодарение на Богородица.

— И така, от името на господин началника на полицията ви каня на пресконференцията, която ще се проведе в дирекцията на полицията днес в седемнайсет и трийсет часа във връзка с щастливия изход на случая „Мистрета“. Господин началникът на полицията желае да уточни обаче, че ще трябва да се ограничите само с това да бъдете поканен, без да ви се дава думата.

— Благодаря на Богородица — прошепна Монталбано.

— Какво казахте? Не ви разбрах.

— Казах, че имам определени съмнения. Както знаете, аз съм в отпуск по болест и бях повикан на работа само заради...

— Знам, знам. Следователно?

— Следователно ще е възможно ли да бъда освободен от задължението да присъствам на пресконференцията? Чувствам се малко уморен.

Латес не можа да прикрие задоволството си от молбата му. По време на тези официални говорилни на Монталбано винаги се гледаше като на потенциална опасност.

— Разбира се, разбира се! Погрижете се добре за себе си, скъпи мой! Но се считайте все още на работа, докато не получите ново нареждане.

* * *

Със сигурност някой някъде е написал „Наръчник на отличния следовател“. И без съмнение са го написали американци, които са способни да измислят дори ръководство за това как да се вкарват копчета в илиците. Монталбано не беше чел въпросния наръчник. Но е сигурно, че в някой от разделите му авторът препоръчва на заинтересования да направи оглед на местопрестъплението възможно по-рано, защото, колкото по-рано, толкова по-добре. По-рано, тоест преди природните и случайни фактори като дъжд, вятър, слънце, хора и животни да направят промени, които да превърнат в неразгадаеми следите, понякога и без това едва забележими.

Благодарение на информацията, която му даде адвокат Луна, Монталбано беше единственият от следователите, който научи мястото, където инженерът бе оставил парите за откупа. Разсъди обаче, че негово задължение беше веднага да уведоми Минутоло за тази информация. Но в близост до надлеза над шосето за Бранкато похитителите със сигурност дълго време са останали скрити, първо, за да проверят, че в околностите не е разположена полиция, след това, за да изчакат пристигането на колата на Перуцо, а после, изчаквайки да мине още време, за да се убедят, че всичко е спокойно, преди да излязат от скривалището си и да отидат да вземат куфара. Което означава, че по всяка вероятност са оставили следи заради присъствието си там. Затова се налагаше веднага да се отиде и огледа мястото, преди сценарият да бъде променен (виж гореспоменатия наръчник). „Един момент — каза си, докато ръката му посягаше към телефона, — ами ако Минутоло не може да тръгне веднага?“ Не беше ли по-добре да се качи на колата и да отиде лично да направи един първоначален оглед? Едно повърхностно разглеждане, но ако откриеше нещо важно, тогава веднага щеше да уведоми Минутоло за по-задълбочено проучване.

По този начин се опита да успокои съвестта си, която от известно време не му даваше мира. Упоритата му съвест обаче не само че не се успокои, но недвусмислено изрази мнението си пред него: „Излишно е да си намираш извинения, Монталба, просто искаш да прецакаш Минутоло сега, когато вече няма опасност за момичето“.

— Катарела!

— На вашите заповеди, комисерийо!

— Ти знаеш ли кой е най-краткият път до Бранкато?

— Кой Бранкато, комисерийо? Бранкато високото или Бранкато ниското?

— Толкова ли е голямо?

— Не, комисерийо. Петстотин жители до вчера. Но тъй като високото Бранкато се свлича от планината, пропадайки в ниското...

— Какво означава? Свлачище?

— Да, господине, с оглед на това, че има това нещо, за което вие казахте, направиха едно ново село под планината. Петдесет старци обаче не поискаха да изоставят къщите си и затова понастоящем обитателите са разделени — четиристотин четирийсет и девет в ниското и петдесет във високото.

— Момент, липсва един жител.

— Ех, не ви ли казах петстотин до вчера? Вчера един умря, комисерийо. Братовчед ми Микеле, който живее в ниското Бранкато, ми го съобщи.

Щеше да е невъзможно Катарела да нямаше роднина и в това забравено от Бога селце!

— Слушай, Катаре, идвайки от Палермо, кое е по-напред, високото или ниското Бранкато?

— Ниското, комисерийо.

— И как се стига до него?

Обяснението му беше дълго и усърдно.

— Слушай, Катаре, ако звънне господин Минутоло, кажи му да ме потърси на мобилния телефон.

* * *

Пое по първокласния път за Палермо, който беше доста натоварен. Съвсем нормално шосе с две платна, малко по-широки от нормалните, но, иди разбери защо, всички го считаха за нещо като магистрала. И съответно се държаха така, сякаш се намират на магистрала. Тирове, които се изпреварваха, автомобили, движещи се със сто и петдесет километра в час (благодарение на това че един

министър — онзи, така нареченият компетентен министър на транспорта, бе заявил, че с толкова е разрешено да се кара по магистралите), трактори и разнебитени камиончета сред потока от моторетки. Пътят както в лявото, така и в дясното платно беше осеян с обсипани с букети паметни плочи, но не за красота, а за да отбележат местата, където десетки нещастници — в кола или на мотор, бяха загубили живота си. Тяхната върволица напомняше преходността на живота, за която обаче на никого не му пукаше.

На третия кръстопът зави надясно. Шосето беше асфалтирано, но по него нямаше пътни знаци. Налагаше се да се довери на указанията, дадени му от Катарела. Пейзажът се промени, виждаха се възвишения и хълмисти склонове, а тук-там и лозя. От селото обаче нямаше и следа. Все още не бе срещнал нито една кола. Започна да се притеснява, а като за капак не се виждаше наоколо жива душа, от която да поиска информация. Изведнъж меракът му да продължава напред се изпари. Но точно когато се канеше да направи обратен завой, за да се върне във Вигата, видя в далечината една каруца, която напредваше в същата посока като неговата. Реши да помоли каруцаря да го упъти. Покара още малко, изравни се с коня, спря, отвори вратата, слезе и поздрави:

— Добър ден!

Изглежда, каруцарят дори не беше забелязал комисаря, продължаваше да гледа право напред, държейки юздите.

— И на вас — отвърна след малко мъжът в каруцата, около шейсетгодишен, загорял от слънцето, мършав, с костюм от гладко кадифе и абсурдно борсалино на главата, което, изглежда, датираше някъде от петдесетте години на миналия век. Но не си направи труда да спре.

— Исках да ви помоля да ме упътите — каза Монталбано, стоейки отстрани до него.

— Мен?! — попита го мъжът с нещо средно между въздишка и покруса.

Ами кой? Конят ли?

— Да.

— Пррр — каза каруцарят, дърпайки юздите. Добичето спря.

Все така гледайки напред, той не отвори уста и изчака Монталбано да му зададе въпроса си.

— Слушайте, бихте ли могли да ми посочите пътя за ниското Бранкато?

Неохотно, сякаш това му струваше огромно усилие, селянинът каза:

— Все направо. Третата отбивка вляво. Приятен ден. Диий!

Това „диий“ беше отправено към коня, който тръгна отново.

След около половин час Монталбано забеляза в далечината нещо средно между надлез и мост. Но не беше мост, защото нямаше парапети, а големи предпазни метални мрежи. Не беше и надлез, нямаше формата на надлез, защото бе направен като арка, точно като мост. В далечината се издигаше хълм, върху който бяха кацнали и непонятно как пазеха равновесие няколко къщурки, наподобяващи бели кубчета, подхлъзнали се наполовина към долината. Със сигурност те бяха във високото Бранкато, докато от ниското все още не се виждаше дори и един покрив. Явно вече се намираше в този район. Монталбано спря на около двайсетина метра от надлеза, слезе и започна да се оглежда наоколо. Откакто беше завил по печално пустия път, беше срещнал само каруцаря. След това забеляза, че наблизо имаше и един земеделец, който копаеше. И толкова. Веднага след като слънцето залезеше и паднеше мракът, по това шосе вече не можеше да се види нищо, ама нищичко. Нямаше никакво осветление, нито пък къщи, от които да достигне към него поне малко светлинка. В такъв случай там ли са се били разположили похитителите, за да наблюдават дали колата на инженера идва? И как са могли да разберат със сигурност, че това е бил автомобилът на Перуцо, а не някакъв друг, който съвсем случайно е минавал точно по това време по тия места?

Близо до надлеза, за който не можеше да се разбере от каква необходимост, защо и за какво въобще е бил построен, нямаше нито храсти, нито зидове, които да позволяват да се укриеш. Навярно в нощната тъма на това място бе невъзможно да се скриеш и да не бъдеш забелязан под светлината на автомобилните фарове. Ами тогава?

Някакво куче излая. Подтикнат от желанието да види живо същество, Монталбано го потърси с очи. И го зърна. Стоеше вдясно в началото на надлеза, виждаше се само главата му. Възможно ли е да е бил построен само за да улеснят преминаването на кучетата и котките? А защо не, що се отнася до общественото строителство, невъзможното

става възможно. И изведнъж комисарят разбра, че похитителите са се били скрили точно там, където сега беше кучето.

Навлезе във вътрешността на полето, тръгна по един коларски път и стигна там, откъдето започваше надлезът, който бе дъгообразен, със силна извивка. Ако човек застанеше точно в началото му, нямаше как да бъде видян от шосето. Огледа внимателно земята, докато кучето се отдалечаваше, ръмжейки, но не намери нищо, дори фас от цигара. А и как в наши дни да намериш фас от цигара, когато всеки се страхува да пуши заради онези надписи от типа: „Тютюнопушенето води до рак на белите дробове“, които се виждат върху цигарените кутии? Навярно престъпниците се отказват от вредния си навик, но заради тях той, клетият полицай, оставаше без съществени улики. Дали да не вземе да напише едно изложение до министъра на здравеопазването?

Огледа и обратната страна на надлеза. Нищо. Върна се в изходната си точка и залегна по корем. Погледна отдолу, опирайки главата си в мрежата. Почти перпендикулярно видя каменна плоча, която покриваше една шахта. Разбира се, похитителите веднага щом е дошла колата на инженера, са се качили на надлеза и са направили като него, залягайки на земята. Оттам под светлината на фаровете са видели Перуцо, който повдига плочата, напъхва куфарчето в шахтата и си тръгва. Със сигурност нещата са се развили по този начин. Но целта, заради която бе дошъл чак дотук, не бе достигната: похитителите не бяха оставили никакви следи.

Слезе от надлеза и отиде под него. Огледа плочата, която затапваше шахтата. Стори му се твърде малка, за да може да побере куфар. Бързо пресметна, че шест милиарда италиански лири отговаряха горе-долу на три милиона и сто хиляди евро. Ако всяка пачка се състоеше от сто банкноти по петстотин евро, това означаваше, че бяха нужни шейсет и две пачки. За тях не се налагаше да се използва голям куфар, напротив. Плочата се отместваше лесно, върху нея имаше желязна халка, нещо като дръжка. Промуши пръста си и я дръпна. Тя се отмести. Монталбано погледна вътре и се смая. В нея имаше голяма чанта, която не изглеждаше празна. Нима парите на Перуцо бяха все още там? Възможно ли е похитителите да не ги бяха взели? Защо тогава бяха освободили момичето?

Коленичи, протегна ръка, сграбчи тежката чанта, извади я и я остави на земята. Въздъхна тежко, а след това я отвори. Беше

натъпкана с пачки. Но не от банкноти, а с изрезки от стари списания, отпечатани на лъскава хартия.

[1] Цитат от „Божествена комедия“ на Данте Алигиери. Превод от итал. Константин Величков. — Б.пр. ↑

[2] Latte (итал.) — мляко. — Б.пр. ↑

[3] Официалният печатен орган на Светия престол. — Б.пр. ↑

14.

Изненадата, която изпита, сякаш го бутна в гърдите и той падна на задника си. Със зейнала от удивление уста започна да си задава въпроси. Какво ли означаваше това, на което се натъкна? Че вместо евро инженерът беше сложил в чантата непотребна хартия ли? Запита се дали Перуцо, от малкото, което знаеше за него, е и човек, способен на екстремна хазартна игра, която да изложи на риск живота на племенницата му? Поразмисли и стигна до извода, че инженерът, да, беше способен не само на това, но и на всичко. Тогава оставаше необяснима реакцията на похитителите. Защото вариантите бяха само два: или похитителите са отворили на място чантата и са разбрали за измамата, но въпреки това са решили да освободят момичето, или са попаднали в клопката, което означава, че са видели как инженерът оставя чантата в шахтата, но не са имали възможност да проверят веднага съдържанието ѝ, като са му се предоверили и са издали нареждане за освобождаването на Сузана.

Или Перуцо по някакъв начин е знаел, че похитителите няма да са в състояние да отворят незабавно чантата и да погледнат какво има вътре, и е заложил на време да се измъкне? Не, това е напълно грешно разсъждение. Никой не е можел да забрани на похитителите да отидат и да отворят шахтата, когато пожелаят. Оставянето на откупа не е означавало, че момичето ще бъде освободено на мига, и затова на какво „време“ е разчитал инженерът? На какво време. Трикът на инженера беше безсмислен, от която и страна да бъде погледнат.

Докато стоеше като ударен с мокър парцал, а въпросите обстрелваха като картечница мозъка му, чу странен звън на хлопатари, който не разбираше откъде идва. Помисли си, че към него върви стадо овце. Но звукът не се приближаваше, въпреки че се чуваше наблизо. Тогава си даде сметка, че звъни мобилният му телефон, който никога не използваше и сега по изключение бе сложил в джоба си.

— Комисарю, вие ли сте? Фацио се обажда.

— Какво има?

— Комисарю, господин Минутоло иска да ви информирам за нещо, което се случи преди около четирийсет и пет минути. Търсих ви в полицейското управление, вкъщи, но най-накрая Катарела си спомни, че...

— Добре, казвай.

— И така, господин Минутоло се обади на адвокат Луна, за да разбере нещо за инженер Перуцо. А той му каза, че инженерът е платил откупа тази нощ и дори му е обяснил къде е оставил парите. Тогава господин Минутоло се втурна към мястото, което е по пътя за Бранкато, за да направи оглед. За съжаление, след него тръгнаха и журналистите.

— Какво иска по същество Минутоло?

— Казва, че ще му е приятно, ако вие го настигнете. Ще ви обясня кой е най-добрият път за...

Комисарят вече беше прекъснал връзката. Минутоло, неговите хора и кохорта от журналисти, фоторепортери и оператори можеха да пристигнат всеки един момент. И ако го видеха, как щеше да обясни присъствието си? „Уфф, каква хубава изненада! Бях тук да ора нивата...“

Бързо напъха чантата в шахтата, затвори я с каменната плоча и се затича към колата, запали двигателя, нагласи скоростния лост на задна, но се спря. Ако минеше по пътя, по който дойде, със сигурност щеше да срещне шумния керван от автомобили, начело с Минутоло. Не, по-добре беше да продължи към ниското Бранкато.

Пристигна там след по-малко от десет минути. Чисто селце с малко площадче, църква, кметство, кафене, банка, гостилница и магазин за обувки. Около площада имаше гранитни пейки. На тях бяха насядали не повече от десетина души — възрастни, стари и грохнали. Не си говореха, не се движеха. За част от секундата Монталбано си помисли, че това са статуи, чудесен пример за сюрреалистичното изкуство. Но един от тях, принадлежащ към категорията „грохнали“, изведнъж наведе главата си назад, опирайки я рязко върху облегалката. Или беше умрял, както вероятно изглеждаше, или го беше налегнала внезапна дрямка.

Планинският въздух подразни апетита на Монталбано. Погледна часовника си — малко оставаше до един часа. Насочи се към гостилницата, но спря. Ами ако на някой журналист му хрумнеше да

дойде да си проведе телефонните разговори от ниското Бранкато? Със сигурност във високото Бранкато не можеше и дума да става за гостилници, но чувстваше, че не може дълго да стои с празен стомах, затова единственото, което му оставаше, беше да рискува и да влезе в ресторантчето пред него.

С тъгълчето на окото си видя мъж, който излизаше от банката и се спря да го огледа. След това същият този четирийсетгодишен дебелак се приближи с широка усмивка към него.

— Ама вие не сте ли комисар Монталбано?

— Да, но...

— Много ми е приятно! Аз съм Микеле Дзарко. — Издекламира името и фамилията си с тона на човек, който е световноизвестен. И тъй като комисарят продължаваше да го гледа, без да каже нито дума, поясни: — Аз съм братовчедът на Катарела.

* * *

Микеле Дзарко, земемер и заместник-кмет на Бранкато, беше неговото спасение. Първо, защото го заведе в дома си, за да го нахрани добре, тоест с това, което имаше — нищо специално, както каза. Госпожа Анджела Дзарко, изрусена чак до безцветно, несловоохотлива, сложи на масата канелони със сос — всичко друго, но не и достойни за презрение, последвани от заек в сладко-кисел сос от предния ден. Приготвянето на заек в сладко-кисел сос е трудна работа, защото всичко зависи от точните пропорции между оцет и мед, както и от правилното смесване на парченцата заешко месо с рагуто, в което трябва да се готви. Госпожа Дзарко наистина е знаела как да го направи, а за да го сгъсти още по-добре, бе поръсила върху него и настъргани печени бадеми. Освен това се знае, че заекът в сладко-кисел сос, ако се яде непосредствено след като е сготвен, има един вкус, но ако се яде на следващия ден, е съвсем друго нещо, защото месото поема различните аромати и става още по-вкусно. Така че Монталбано му се наслади.

Второ, заместник-кметът Дзарко предложи на комисаря да го разведе из високото Бранкато — за по-добро храносмилане. Естествено, отидоха с колата на Дзарко. След като минаха по един път,

целия в завои, който наподобяваше усукани черва, спряха насред група къщички, които бяха оцастливили всеки сценограф от експресионистичното кино. Нямаше нито една, която да е изправена. Всички бяха килнати или надясно, или наляво, и то с такъв наклон, че кулата в Пиза би изглеждала свършено изправена. Три или четири от тях бяха залепени направо за склона на хълма и стърчаха хоризонтално навън, може би в основите им имаше скрити конзоли, които ги държаха да не паднат. Двама старци крачеха, разговаряйки помежду си на висок глас, тъй като иначе не се чуваха, защото телата им бяха наклонени — едното наляво, другото надясно, може би повлияни от различния наклон на къщите, които обитаваха.

— Да се върнем да прием по едно кафе? Жена ми го прави много хубаво — предложи му земемерът Дзарко, когато видя, че и Монталбано бе започнал да върви килнат на една страна, повлиян от заобикалящата го среда.

Когато госпожа Анджела им отвори вратата, на Монталбано му се стори, че вижда детска рисунка: тя беше почти като албинос с плитки, със зачервени скули и изглеждала развълнувана.

— Какво ти е? — попита я съпругът ѝ.

— Току-що по телевизията казаха, че момичето е било освободено, но откупът не е бил платен!

— Какво?! — попита земемерът, поглеждайки Монталбано.

Той повдигна рамене и разпери ръце, сякаш искаше да каже, че не знае нищо, ама нищичко за случая.

— Да, господине — продължи жената. — Казаха, че полицията е намерила чантата на инженера, открили са я тук наблизо, а в нея е имало само вестникарска хартия. След което журналистът се запита как тогава момичето е било освободено и защо? Но е ясно, че онзи смрадливец вуйчо ѝ я е изложил на риска да бъде убита!

Вече не беше Антонио Перуцо. Нито пък инженерът. А „онзи смрадливец“, мръсното лайно, помията от отходните тръби. Ако наистина инженерът е искал да играе хазарт, тогава е изгубил играта. Дори и момичето да бе освободено, сега той завинаги оставаше заложник на всеобщо и пълно презрение.

* * *

Реши да не се връща в полицейското управление, а да се прибере в Маринела, за да изгледа на спокойствие пресконференцията. В близост до надлеза шофираше предпазливо, та ако случайно е останал някой закъснял журналист, да може да го избегне. Но следите, че ордата от полицаи, драскачи, фоторепортери и оператори е била тука, до една бяха налице: празни кутийки от кока-кола, счупени бирени бутилки, смачкани цигарени кутии. Цяло бунище. Дори бяха счупили каменната плоча, с която бе запушена шахтата.

Докато отваряше входната врата, изстина. Цяла сутрин не се обади на Ливия, беше забравил да я предупреди, че няма да успее да се прибере навреме за обяд. Сега караницата им щеше да е неизбежна, а той не разполагаше с никакво оправдание. В къщата обаче нямаше никого, Ливия бе излязла. Влезе в спалнята и видя, че куфарът ѝ е наполовина приготвен. Внезапно си спомни, че на следващата сутрин тя трябваше да отпътува за Бокадасе, тъй като дните от отпуска, които си бе взела, за да е близо до него в болницата и след изписването му, бяха вече почти свършили. Изведнъж сърцето му се сви и го връхлетя умиление, както винаги изневиделица. Слава богу, че нея я нямаше, така можеше да даде изблик на чувствата си, без да се срамува. Изля душата си. След това отиде да измие лицето си и седна на стола пред телефона. Погледна в указателя, адвокатът имаше два номера — един вкъщи и един в кантората. Набра втория.

— Кантората на адвокат Луна — каза женски глас.

— Комисар Монталбано съм. Адвокатът там ли е?

— Да, но е в заседание. Ще проверя дали ще ми отговори.

Разнообразни шумове, музика на запис.

— Скъпи мой приятелю — каза адвокат Луна, — в настоящия момент не мога да говоря с вас. В полицейското управление ли сте?

— Не, вкъщи. Искате ли номера?

— Да.

Монталбано му го продиктува.

— Ще ви се обадя след около десетина минути — каза адвокатът.

Комисарят забеляза, че Луна по време на краткия им разговор не го назова нито по име, нито по чин. Кой знае с какви клиенти беше в заседание, щом щяха да се обезпокоят, като чуват думата „комисар“.

Мина повече от половин час, преди телефонът да звънне.

— Комисар Монталбано? Извинете ме за закъснението, но преди това бях с хора при мен, а пък и си помислих, че е по-добре да ви се обадя от сигурен телефон.

— Какво говорите, адвокате? Нима телефоните в кантората ви се подслушват?

— Не съм сигурен, но в тия времена... Какво искахте да ми кажете?

— Нищо, което вие вече да не знаете.

— Отнася се до намирането на чантата с вестниците ли?

— Точно така. Нали разбирате, че въпросното откритие усложнява доста онова начинание, свързано с възстановяване на добрия имидж на инженера, за което ме бяхте помолили?

Тишина, сякаш връзката се беше разпаднала.

— Ало? — каза Монталбано.

— Да, все още съм на линия. Комисарю, отговорете ми откровено: мислите ли, че ако бях разбрал, че в шахтата има чанта с хартийки, щях да се обадя на вас и на господин Минутоло?

— Не.

— Ами тогава? Веднага щом се разнесе новината за намирането ѝ, клиентът ми се обади разтревожен. Плачеше, давайки си сметка, че това откритие означава да му циментират краката и да го хвърлят в някой водоем. Да го усмъртят с удавяне, без възможността тялото му да изплува на повърхността. Комисарю, чантата не е негова, той бил сложил парите в куфар.

— Може ли да го докаже?

— Не.

— И как си обяснява факта, че на мястото на куфара му се е озовала тази чанта?

— Не си го обяснява.

— А в този куфар бил ли е сложил пари?

— Разбира се. Да кажем, шейсет и две пачки с банкноти по петстотин евро, равни на три милиона, деветдесет и осем хиляди евро и седемдесет и четири евроцента, закръглени на едно евро, равностойни на шест милиарда италиански лири.

— А вие вярвате ли му?

— Комисарю, трябва да вярвам на клиента си. Но проблемът не е в това дали аз му вярвам. Проблемът е, че хората не му вярват.

— Би трябвало да има някакъв начин да се докаже, че вашият клиент казва истината.

— А, така ли? И какъв е този начин?

— Прост. Както вие самият ми казахте, инженерът е трябвало да събере за съвсем кратко време необходимите пари за откупа. Значи, съществуват банкови документи, при това с отбелязана на тях дата, които ще удостоверят изтеглянето на тази сума. Достатъчно е да ги направите публично достояние и така вашият клиент ще докаже на всички своята почтеност.

Тягостно мълчание.

— Адвокате, чухте ли ме?

— Разбира се. Същото разрешение, което и аз веднага подказах на моя клиент.

— Ами тогава, както виждате...

— Има обаче проблем.

— Какъв?

— Инженерът не се е обърнал към банките.

— Не към банките? А към кого?

— Клиентът ми е поел ангажимент да не споменава имената на онези, които щедро са предложили помощта си, за да му помогнат в този деликатен момент. Казано накратко, няма подписани разписки.

От коя ли смрадлива и гнусна клоака е излязла ръката, която е дала парите на Перуцо?

— Струва ми се тогава, че ситуацията е направо отчайваща.

— И на мен също, комисарю. Дори започвам да се питам дали моето съдействие все още е полезно на инженера.

Значи, и плъховете се готвеха да напуснат потъващия кораб.

* * *

Пресконференцията започна точно в пет и половина следобед. Зад голяма маса седяха Минутоло, съдия-следователят, началникът на полицията и Латес. Залата в дирекцията на полицията беше препълнена с журналисти, фоторепортери и оператори. Там бяха и Николо Дзито, и Пипо Рагонезе, на съответното разстояние един от друг. Пръв заговори Бонети-Алдериги, началникът на дирекцията на

полицията, който сметна за необходимо да започне отначало, тоест да разкаже как е станало отвличането. Уточни, че тази първа част от разказа му се основава на описанията на момичето. Вечерта преди отвличането Сузана Мистрета се е връщала към вкъщи с мотопеда си, минавайки по обичайния път, когато на кръстовището с неасфалтирания път за Сан Джерландо, на няколко метра от жилището ѝ една кола се изравнила с нея и се приближила до такава степен, че за да избегне удара, тя била принудена да завие по коларския път. Едва спряла, все още разтревожена и объркана от случилото се, от колата слезли двама мъже с качулки, от онези само с дупка за очите. Единият я грабнал и я хвърлил в колата.

Сузана била твърде объркана, за да реагира. Мъжът свалил каската ѝ, притиснал носа и устата ѝ с памучен тампон, напоен с етер, после запушил устата ѝ, вързал ръцете ѝ зад гърба и я сложил да легне в краката му. Момичето чуло смътно как другият мъж се качил отново в колата, хванал волана и потеглили. Изгубила съзнание. Очевидно вторият мъж, но това е хипотезата на следователите, се е погрижил да махне от пътя моторчето.

Сузана се събудила в пълен мрак. Все така със запушена уста, но китките ѝ — развързани. Разбрала, че се намира на някакво изолирано място. Движейки се в тъмнината, си дала сметка, че са я спуснали в нещо като циментова вана, дълбока повече от три метра, а на пода ѝ се въргял стар матрак. Прекарала нощта в това състояние, отчаяна, но не толкова заради собствената си ситуация, колкото заради умиращата си майка. След това, изглежда, е заспала. Събудила се, защото някой запалил лампа. От тези, които използват механиците, за да могат с тях да осветяват отблизо двигателите на колите. Имало двама мъже с качулки, под които се виждали само очите им, които я наблюдавали. Единият от тях извадил диктофон, а вторият спуснал подвижна стълба и слязъл при нея. Онзи с диктофона му казал нещо, а другият отпушил устата на Сузана, но тя веднага се развикала за помощ и те пак ѝ сложили превръзката. След малко се върнали. Единият спуснал отново подвижната стълба, махнал превръзката от устата ѝ и се качил горе. Другият ѝ направил снимка с фотоапарат „Полароид“. Не ѝ запушили повече устата. За да ѝ носят храна, винаги от консерви, използвали стълбата, която всеки път спускали. В единия ъгъл на ваната имало кофа. От този момент нататък оставяли винаги лампата запалена.

През цялото време на отвличането Сузана не е била малтретирана, но не е имала възможност да се погрижи ни най-малко за личната си хигиена. Никога не чула похитителите да си говорят пред нея. Както и никога не отговаряли на въпросите ѝ нито пък се обръщали към нея с думи. Дори не ѝ казали, когато я накарали да излезе от ваната, че не след дълго ще бъде освободена. Сузана успяла да покаже на следователите мястото, където похитителите са я оставили. И в действителност хората от следствието намерили там въжето и кърпата, с която са били запушили устата ѝ. В заключение началникът на полицията каза, че момичето се чувства достатъчно добре на фона на ужасното преживяло.

След това Латес посочи един журналист, който стана и попита защо не е възможно да се интервюира момичето.

— Защото разследването продължава — отговори съдия-следователят.

— Но всъщност този откуп бил ли е платен, или не? — попита Дзито.

— Следствена тайна — отговори отново съдия-следователят.

В този момент се изправи Пипо Рагонезе. Устата му като кокоше дупе беше силно стисната, така че думите му излизаха накъсани.

— В такъв случа не трябв да зада въпро, а да направ пояснени...

— По-ясно, по-ясно — развикаха се журналистите като старогръцки хор.

— Трябва да направя едно пояснение, а не да задавам въпрос. Малко преди да дойда тук, в редакцията ни се е получило телефонно обаждане, което ми бе прехвърлено. Разпознах гласа на похитителя, който ми се беше обаждал предишните дни. Той ми заяви буквално, че откупът не е платен, а онзи, който е трябвало да го плати, ги е измамил, но те все пак решили да освободят момичето, защото не искали на съвестта им да тежи убийство.

Избухна неописуема глъчка. Хората наскачаха на крака, едни жестикулираха, други излизаха на бегот от залата, а съдия-следователят се нахвърли с думи върху Рагонезе. Врявата беше такава, че не се разбираше нито дума. Монталбано спря телевизора и отиде да поседне на верандата.

Ливия се върна след около час и го завари загледан в морето. Изобщо не му изглеждаше ядосана.

— Къде беше?

— Ходих да си взема довиждане с Беба, а после отскочих и до Колимбетра. Обещай ми, че някой ден ще отидеш. А ти? Дори не ми се обади, за да ми кажеш, че няма да се върнеш за обяд.

— Извини ме, Ливия, но...

— Не се извинявай, нямам никакво намерение да се карам с теб. Това са последните ни часове, които можем да прекараме заедно. Не желая да ги прахосвам.

Повъртя се малко из къщата, а после направи нещо, което никога досега не бе правила. Отиде и седна на коленете му и силно го прегърна. Остана за момент така умълчана, а после прошепна в ухото му:

— Да се приберем ли вътре?

Преди да влезе в спалнята, Монталбано, за добро или за лошо, изключи телефона.

* * *

Прегърнати в леглото, подминаха часа за вечеря. А също и този след вечеря.

— Доволна съм, че проблемът с отвличането на Сузана се разреши преди отпътуването ми — каза в един момент Ливия.

— Така е — каза комисарят.

За известно време разследването беше изхвъркнало от главата му. Някак си подсъзнателно се почувства благодарен на Ливия, че му го припомни в този момент. Ама защо? Какво общо имаше признателността? Не можа да си го обясни.

Хранеха се, разменяйки си по някоя дума, но и на двамата им беше тежко, че тя трябва да отпътува.

Ливия стана и отиде да довърши приготвянето на багажа си. По едно време я чу да го пита на висок глас:

— Салво, ти ли си взел книгата, която четях?

— Не.

Беше романът „Годежът на господин Ир“ от Жорж Сименон.

Ливия дойде и седна до него на верандата.

— Не мога да я намеря. Бих искала да я взема със себе си, за да я дочета.

На комисаря му мина през ума идея къде може да се намира. Изправи се.

— Къде отиваш?

— Веднага се връщам.

Книгата беше там, където си помисли, че е: в спалнята, паднала от нощното шкафче и заклещена между стената и крака на леглото. Наведе се, взе я и я остави върху вече затворения куфар на Ливия. Върна се на верандата.

— Намерих я — каза.

И понечи отново да седне.

— Къде? — попита Ливия.

Монталбано се вцепени. Като поразен от мълния. Единият му крак бе леко повдигнат, а тялото му едва-едва наведено напред. Като при схващане на шийните прешлени. Така се парализира, че Ливия се изплаши.

— Салво, какво ти е?

Изобщо не можеше да помръдне, краката му бяха станали като оловни и ужасно му тежаха, мозъкът му обаче работеше на бързи обороти, с всичките си зъбни колела, които се въртяха щастливи, че могат най-накрая да се задействат в правилната посока.

— Салво, за бога, лошо ли ти е?

— Не.

Усети, че кръвта му вече не е вледенена и бавно започва да се раздвижва. Успя да седне. Но върху лицето му със сигурност беше изписано някакво безкрайно глупаво изражение и не искаше Ливия да го види.

Облегна главата си на нейното рамо и каза:

— Благодаря.

В този момент разбра също така защо, докато се излежаваха, беше изпитал онова усещане на признателност към нея, което на пръв поглед му се стори необяснимо.

15.

Тази нощ изхвърчането на пружината на времето в три часа, двайсет и седем минути и четирийсет секунди не можа да събуди Монталбано, защото той бе буден и не успяваше да заспи. Искаше му се да се завърти в леглото, завладян от множеството мисли, които го връхлитаха една след друга като огромни морски вълни, но не биваше да размахва ръце и да движи крака, за да не смуцава Ливия, която почти веднага бе отплувала към света на сънищата.

В шест часа будилникът издрънча. Денят не изглеждаше от най-ведрите. В седем и четвърт бяха вече на път за летището в Пунта Раизи. Шофираше Ливия. По време на пътуването говориха за дребни неща. Монталбано — вгълбен в мисълта за това, което му се искаше незабавно да направи, за да разбере дали хрумването му бе абсурдна фантазия, или също толкова абсурдна истина. Ливия пък си мислеше за онова, което я очаква в Генуа, за занемарената ѝ работа, за ангажиментите ѝ, зарязани по средата заради внезапната нужда да остане по-дълго при Салво във Вигата.

Преди Ливия да премине в залата за заминаващи пътници, двамата се прегърнаха сред тълпата като влюбени гълъбчета. Задържайки я в обятията си, Монталбано изпита две противоречиви чувства, чувства, които не беше нормално да изпитва едновременно. От една страна, дълбока тъга, че Ливия си тръгваше, защото със сигурност къщата в Маринела постоянно щеше да му навява мисли за нейното отсъствие, особено сега, когато беше на прага на една определена възраст и самотата започваше още повече да му тежи. От друга страна, усещаше желание Ливия да си тръгне колкото е възможно по-скоро, без да губи време, за да може той да се върне бързо във Вигата и да направи това, което трябваше да направи, но напълно свободен, без повече да е задължен да спазва разписания и да отговаря на въпросите ѝ.

След това Ливия се откъсна от него, погледна го и се насочи към контролния пункт. Монталбано остана неподвижен на мястото, на

което беше. Но не за да я проследи до последно с поглед, а заради нещо като внезапно вцепенение, което прекъсна следващите движения, които трябваше да направи, а именно да обърне гръб и да се насочи към изхода. Защото му се бе сторило, че съзря в дъното на погледа ѝ, но там някъде в самото му дъно, някакъв блясък, едно блещукане, което не трябваше да го има. Беше продължило само миг и веднага бе покрито от непрозрачния воал на вълнението. Комисарят обаче бе успял да го долови и остана удивен от тази искрица, макар и бързо потушена. Значеше ли, че докато стояха прегърнати, Ливия е изпитвала същите противоположни чувства като него? Че тя също бе изпълнена с болка от раздялата, но същевременно жадува да възвърне свободата си?

Първо се ядоса, а после го напуши смях. Какво се казваше в онази латинска сентенция? *Nec tecum nec sine te*. Нито с теб, нито без теб. Перфектна.

* * *

— Монталбано? Минутоло съм.

— Здравей. Успяхте ли да получите някаква полезна информация от момичето?

— Монталба, това е проблемът. Съвсем малко, тъй като все още е потресена от отвличането и това е логично, и съвсем малко, защото, откакто се е прибрала, не може да спи, та в общи линии не успя да ни каже почти нищо.

— Защо не може да спи?

— Защото положението на майка ѝ се влоши и тя не искаше да се откъсне нито за миг от леглото ѝ. Затова сутринта, когато ми се обади, че госпожа Мистрета е починала тази нощ...

— ... ти си се втурнал нататък, с много такт и съобразно ситуацията да разпиташ Сузана.

— Монталба, аз такива неща не правя. Дойдох тук, защото сметнах, че това е мой дълг. Заради престоя ми в тази къща...

— ... си станал като член на семейството. Браво! Но все още не съм разбрал защо ми се обаждаш.

— И така, тъй като погребението ще е утре сутринта, бих искал да започна да разпитвам сериозно Сузана чак в другиден. Съдия-следователят е съгласен. А ти?

— Аз какво общо имам?

— Не трябва ли да дойдеш и ти?

— Не знам. Нека реши началникът на полицията дали трябва да идвам, или не. Всъщност направи ми една услуга — обади му се, нека на теб даде разпореждания, а после ме уведоми.

* * *

— Комисарю, вие ли сте? Аделина Чиринчо съм.

Домашната помощница Аделина! Как е разбрала, че Ливия си е тръгнала? Подушила ли е? По вятъра? По-добре да не разследва, иначе щеше да разбере, че в градчето знаеха дори и припева от песничката, която си тананикаше, когато седяше върху тоалетната чиния.

— Какво има, Адели?

— Комисарю, може ли да дойда следобед, за да почистя къщата и да ви приготвя нещо за ядене?

— Не, Адели, днес не, ела утре сутринта.

Имаше нужда да остане за малко насаме с мислите си, без никой да се върти около него.

— Комисарю, решихте ли вече дали ще станете кръстник на моето внуче? — продължи домашната помощница.

Нито за миг не се поколеба. Ливия, мислейки се за духовита с историята за балансирането на сметката, му бе помогнала да вземе правилното решение.

— Реших, съгласен съм.

— Света Богородице, какво удовлетворение!

— Определихте ли датата?

— Комисарю, зависи от вас.

— От мен?

— Да, господине, когато вие сте свободен.

„Не, зависи от това кога ще е свободен синът ти“ — искаше му се да ѝ отговори комисарят, тъй като Паскуале, бащата на бъдещия му

кръщелник, не правеше друго, освен да влиза и да излиза от затвора. Но се ограничи само да каже:

— Организирайте всичко вие, а после ме уведомете. Сега имам колкото си поискам време.

* * *

Франческо Липари не толкова седна, колкото рухна върху стола пред бюрото на комисаря. Лицето му беше силно преbledняло и затова торбичките под очите му изглеждаха наситено черни, като изрисувани с вакса за обувки. Дрехите му бяха смачкани, сякаш бе спал с тях. Монталбано се изненада, очакваше да го види ведър и успокоен заради освобождаването на момичето, а всъщност...

— Зле ли се чувстваш?

— Да.

— Защо?

— Сузана не иска да говори с мен.

— Обясни ми по-добре.

— Какво има за обяснение? Откакто разбрах, че са я освободили, се обаждах десетина пъти. Отговаряше баща ѝ, чичо ѝ или някой друг, но никога тя. И всеки път ми се казваше, че Сузана е заета и не може да се обади. Дори тази сутрин, когато разбрах, че майка ѝ е мъртва...

— Как си го разбрал?

— Съобщиха го по едно местно радио. Веднага си помислих: слава богу, че успя да се прибере навреме, за да я види все още жива! И ѝ се обадох, исках да съм до нея, но получих същия отговор. Не беше на разположение.

Сложи ръцете си на лицето.

— Какво съм ѝ направил, за да се отнася така с мен?

— Ти — нищо — каза Монталбано. — Но би трябвало да се помъчиш да я разбереш. Травмата от отвличането е много силна и трудно се преодолява. Казват го всички онези, които са преживели същото прекеждие. Искане време.

И добрият самарянин Монталбано млъкна, доволен от себе си. За цялата тази история в главата му се въртеше едно дръзко и твърде

лично мнение, затова предпочете да не го излага пред младежа и да се придържа към общите приказки.

— Но да има до себе си човек, който наистина я обича, няма ли да ѝ помогне да преодолее тази травма?

— Искаш ли да ти кажа нещо?

— Разбира се.

— Това е откровение: аз разсъждавам по същия начин като Сузана, че бих искал да остана насаме, за да преосмисля раните си.

— Раните?!

— Да. И не само получените рани, но и онези, които съм нанесъл на другите.

Момчето го погледна напълно недоумяващо.

— Нищо не разбрах.

— Остави.

Добрият самарянин Монталбано нямаше намерение да пропилее цялата си дневна доза добрина.

— Имаш ли да ми казваш нещо друго?

— Да. Знаете ли, че инженер Перуцо е изключен от листата на кандидатите от неговата партия?

— Не.

— А знаете ли, че Финансовата гвардия от вчера следобед се намира в офисите на инженера? Носи се слух, че още в самото начало на претърсването вече са намерили толкова и такива материали, заради които могат да го пратят право в затвора.

— Нищо не знаех. И какво от това?

— Това, че си задавам няколко въпроса.

— И искаш отговори от мен?

— Ако е възможно.

— На разположение съм да ти отговоря само на един въпрос, стига да съм в състояние. Реши на кой.

Младежът му зададе незабавно въпроса си, ставаше ясно, че е бил пръв в списъка му.

— Смятате ли, че инженерът е сложил в чантата вестници вместо пари?

— На теб не ти ли се вярва?

Франческо опита да се усмихне, но не успя и изкриви устните си в някаква гримаса.

— Не отговаряйте на въпроса ми с въпрос.

Момчето беше нещо, будно и способно. Беше удоволствие да се говори с него.

— Защо да не вярвам? — попита Монталбано. — Инженерът, доколкото се знае за него, е безскрупулен човек, способен на опасни постъпки. Възможно е да е теглил чоп. За него е било важно да не бъде въвлечен в играта, защото, веднъж влязъл вътре в нея, е щял така или иначе да загази. Тогава защо да не рискува да си спести тези шест милиарда?

— Но ако онези бяха убили Сузана?

— Щеше отчаяно да твърди, че е платил откупа и че тези, които не са удържали на думата си, са похитителите. Защото е било твърде възможно Сузана да разпознае някой от тях и тогава нейното елиминиране е щяло да стане наложително. Щеше да започне да хленчи, да се окайва пред телевизионните камери и все някой щеше да му повярва.

— И сред тези някои щяхте ли да сте и вие, комисарю?

— Нека запазя мълчание — каза Монталбано.

* * *

— Монталбано? Минутоло съм. Говорих с началника на полицията.

— Какво каза?

— Че не иска да прекалява с твоята любезност да си ни на разположение.

— Кое то, преведено на простонароден език, означава, че колкото по-скоро „си оберат крушите“ и ме няма, толкова по-добре ще бъде, нали?

— Точно така.

— Приятелю мой, какво да ти кажа? Връщам се в болнични и ти пожелавам успех.

— Но ако имам нужда да обменя някоя идея с теб, мога ли...

— Винаги когато поискаш.

— Знаеш ли, че май хората от Финансовата гвардия са се натъкнали на големи каши в офисите на инженер Перуцо? Всеобщото

мнение е, че този път наистина яката и окончателно е загазил.

* * *

Взе увеличените разпечатки на снимката, които Чико де Чико беше направил, и ги сложи в плик, който с мъка успя да напъха в единия си джоб.

— Катарела!

— На вашите заповеди, комисерийо.

— Господин Ауджело тук ли е?

— Не, господин комисар. В Монтелуза е, защото го повика господинът и началникът на полицията в ролята на господин Ауджело на временно изпълняващ длъжността.

Господинът и началникът на полицията вече напълно го беше пренебрегнал и говореше само с Мими, който временно изпълняваше длъжността комисар.

— А Фацио?

— И него го няма, комисерийо. Моментално се отправи към улица „Палацоло“, точно пред началното училище.

— И защо?

— Случило се е, че един собственик на магазин, отказвайки да плати рекета, е стрелял по оня, който го е събирал, но не го е уцелил.

— И по-добре.

— И по-добре така, комисерийо. За сметка на това обаче е улучил в ръката друг човечец, който е минавал транзит оттам.

— Слушай, Катаре, излизам отново в болнични и се връщам в Маринела.

— Сега веднага ли?

— Да.

— Може ли да дойда да ви видя, когато ме обземе желание да ви зърна лично и пирсонално?

— Ела, когато искаш.

* * *

Преди да се върне вкъщи, мина през магазинчето, от което понякога си пазаруваше. Купи си зелени маслини в саламура и черни сухи маслини, кашкавал, пресен хляб, поръсен със сусам, и буркан песто от Трапани.

В Маринела подреди масата на верандата, докато макароните се варяха. Денят от поизтърколилата се вече пролет след първоначалните си колебания окончателно се беше предал пред слънцето. Нямаше нито един облак, дори лек ветрец. Комисарят изцеди макароните, подправи ги с песто, изнесе чинията навън и започна да се храни. Някакъв човек минаваше по морския бряг и за миг се спря, вторачвайки поглед към верандата му. Какво странно имаше у него, че онзи го гледаше като картина, като живописна рисунка? Или наистина бе картина, която можеше да се озаглави „Храненето на самотния пенсионер“. Изведнъж от тази мисъл апетитът му премина. Продължи да яде макароните, но без желание.

Звънна телефонът. Беше Ливия, за да му каже, че е пристигнала благополучно и всичко е наред, че сега почиства дома си и ще му се обади отново привечер. Кратко обаждане, но достатъчно, за да може през това време да му изстинат макароните.

Усети, че не му се яде повече, беше го връхлетяло ужасно лошото му настроение, което му позволяваше най-много чаша вино и малко хляб със сусам. Начупи хляба, сложи един залък в устата си, дълго го дъвка, след това отпи глътка вино, а през това време с показалеца на дясната си ръка търсеше сусамените зрънца, паднали от коричката на хляба, притискаше ги към покривката, докато полепнат по пръста му, и ги слагаше в устата си. Хубавото на яденето на хляб със сусам беше най-вече в този ритуал.

От дясната страна на верандата отвън покрай стената ѝ пълзеше диворастящ храст, който с времето бе станал голям, гъст и толкова висок, че достигаше височината на човек, седнал на пейката.

Няколко пъти Ливия му беше казвала, че трябва да го изкорени, но той все отлагаше и сега вече беше станало доста трудно да го направи, защото, изглежда, беше пуснал големи и дълбоки корени като на дърво. Монталбано така и не разбра защо му беше дошла изневиделица музата да го отреже. Сега обаче беше достатъчно да завърти надясно съвсем леко главата си, и целият храст влизаше в полезрението му. Дивото растение беше избуяло отново и тук-там сред

жълтеещите се изсъхнали клони се подаваше по някое зелено връхче. Почти на върха между две клончета на слънцето блещукаше сребриста паяжина. Монталбано беше сигурен, че предния ден я нямаше, защото Ливия щеше да я е забелязала и заради страха, който изпитваше от паяци, щеше да я е разкъсала с метлата. Със сигурност е била направена нощес.

Комисарят се изправи, отиде и се подпря на парапета, за да може да я огледа по-добре. Представляваше невероятна геометрична конструкция.

Остана като омагьосан, преброи в нея около трийсетина нишки под формата на концентрични кръгове, които преминаваха постепенно в по-малки окръжности с приближаването си към центъра. Разстоянието между нишките винаги беше едно и също, но се увеличаваше, и то с много, в централната част. Освен че мрежата от тънки нишки бе под формата на кръгчета, напречно през нея преминаваха и я поддържаха други радиални нишки, които тръгваха от средата и достигаха до най-крайната окръжност на паяжината.

Монталбано прецени, че лъчевидните нишки бяха около двайсетина и разстоянието между тях беше равномерно. Центърът на паяжината се състоеше от всички събиращи се в една точка нишки, придържани заедно от една по-различна от другите спираловидна нишка.

Какво търпение е трябвало да има паякът!

Защото със сигурност е срещнал много препятствия — порива на вятъра, който е разкъсвал нишките, кацнала птица, разместваща клонките... Но той въпреки всичко е продължавал напред своята среднощна работа, решен на всяка цена да направи паяжината си, упорит, сляп и глух за всякакво отегчение.

Но къде е паякът? Колкото и да се напругаше, комисарят не го виждаше. Отишъл ли си беше, изоставяйки всичко? Или бе изяден от друго животно? Или се криеше под някое пожълтяло листо, за да се оглежда предпазливо наоколо със своите осем очи, разположени като диадема, и със своите осем крака, готови да се задвижат?

Изведнъж паяжината започна лекичко да трепти. Но не заради внезапен повей на вятър, защото най-близките листа, дори и най-леките от тях, не се помръдваха. Не, това беше някакво изкуствено движение, предизвикано нарочно. И от кого, ако не от самия паяк?

Очевидно невидимият паяк искаше паяжината да бъде помислена за нещо друго — покров от слана, водна пара, и с крачката си раздвижваше мрежата ѝ. Капан.

Монталбано се обърна към масичката, взе една мъничка троха, разкъса я на още по-малки трошици и ги хвърли към паяжината. Бяха твърде леки и се разпиляха във въздуха, само една се заплете точно в спираловидната нишка в средата ѝ, но остана там само за части от секундата. Първо беше там, но веднага след това вече я нямаше, защото една сива точка бе тръгнала светкавично от високата част на паяжината, където преди това се бе крила под няколко листа, бе грабнала трошицата и изчезнала. Комисарят по-скоро прозря това движение, отколкото да го долови. Остана като гръмнат от скоростта, с която сивата точка се бе придвижила. Реши да види по-добре реакцията на паяка. Взе друга троха, направи една малко по-голяма топчица от предишната и я хвърли, като внимаваше да попадне точно в средата на паяжината, а тя цялата се разклати. Сивата точка отскочи отново, пристигна в средата ѝ, покри с тялото си трошицата, но не се върна в скривалището си. Остана неподвижна, напълно видима, в средата на своето възхитително творение от въздушни геометрични фигурки. На Монталбано му се стори, че паякът го гледаше победоносно.

И тогава кошмарно бавно, като при кинематографичен ефект, при който картината се замъглява, а после постепенно пак се прояснява, главицата на паяка започна да променя цвета и формата си — от сиво запрелива към червено, косъмчетата му заприличаха на коса, очите от осем се събраха в две, докато се превърна в миниатюрна човешка физиономия, която се усмихваше удовлетворено заради плячката, която държеше здраво между краката си.

Монталбано се ужаси. Преживяваше кошмар или беше пил твърде много вино, без да се усети? Изведнъж си спомни един откъс от Овидий, изучаван в училище, онзи за тъкачката Арахна, превърната от Атина в паяк... Възможно ли е времето да бе започнало да се върти назад, докато достигне там, откъдето води началото си, в тъмната нощ на митовете? Усети нещо като лек световъртеж и замайване. За негов късмет, тази чудовищна гледка продължи съвсем кратко и веднага образът стана неясен, защото започваше обратната му трансформация. Но преди паякът отново да стане паяк, преди пак да изчезне между

листата, Монталбано имаше време да разпознае това лице. Не, не беше това на Арахна, сигурен бе.

Седна на скамейката, защото краката му не го държаха, наложи се да изпие пълна догоре чаша вино, за да възвърне поне малко силите си.

И си помисли, че и на онзи, другия паяк, чието лице смътно бе съзрял, и то само за миг, идеята да сътвори гигантската си паяжина със сигурност му е дошла през нощта, в една от многото нощи на тревоги, страдание и яд.

И с търпение, упоритост и решителност, без да отстъпи пред нищо, беше изплел накрая паяжината си. Геометрично чудо, логически шедьовър.

Но как бе възможно в тази конструкция да няма нито една грешка, дори и минимална, едва-едва забележимо несъвършенство?

Надигна се, влезе вътре и започна да търси лупата, която трябваше да е някъде там. От Шерлок Холмс насам всеки полицай не е истински полицай, ако няма лупа подръка.

Отвори всички чекмеджета и вратички, разхвърля навсякъде, натъкна се на писмото на свой приятел, което датираше отпреди шест месеца и което все още не бе отворил, отвори го, прочете го и разбра, че приятелят му Гаспано е станал дядо (Мамка му! Ама той и Гаспано не бяха ли набори?), тършува още известно време, но после реши, че е излишно да продължава. Очевидно трябваше да си направи извода, че не е истински полицай. Елементарно, Уотсън! Върна се на верандата, облегна се на парапета, надвеси тялото си напред, почти докато носът му не се озова в средата на паяжината. Но се поотдръпна леко, изплашен, че паякът светкавично може да го ухапе по носа, помисляйки го за плячка. Огледа я внимателно, докато очите му започнаха да сълзят. Не, паяжината изглеждаше геометрично съвършена, но в действителност не беше такава. Поне на три или четири места разстоянието между нишките не беше равномерно, а две от тях в много кратки отсечки направо криволичеха.

Почувства се обнадежден, усмихна се. Миг след това усмивката му се превърна в кикот. Паяжината! Нямахте по-използвано клише, с което повече да се е злоупотребявало, от това да се каже за някой проект, че е „паяжина“, ако е скроен на тъмно. Но той щеше да го използва. А клишето бе поискало да си отмъсти заради това, че го

беше пренебрегнал, и се конкретизира, като го принуди да го вземе под внимание.

16.

Два часа по-късно беше в колата по пътя за Галота с широко отворени очи, защото не си спомняше вече мястото, където трябваше да направи завой. В един момент зърна вдясно отново дървото със закованата върху него табела, на която беше написано с червена боя „Пресни яйца“.

Черният път, който започваше от главното шосе, не водеше другаде освен към къщурката като бяло кубче, в която вече беше ходил. Там и свършваше. От разстояние забеляза, че на равното място пред нея беше спряла кола. Изпълзя по стръмния коларски път право нагоре, спря автомобила си близо до другия и слезе.

Вратата беше заключена, може би момичето беше с клиент, който имаше и други намерения, освен да купува яйца.

Не почука, реши да поизчака, докато изпуши една цигара, облегнат на колата. Докато хвърляше фасата на земята, му се стори, че забеляза нещо, което се показва и изчезна зад миниатюрното прозорче с решетка до входа, което служеше за проветрение на стаята, когато вратата е затворена. Навярно нечие лице. След това вратата се отвори и оттам излезе петдесетгодишен изискан мъж, дебеличък, с очила със златни рамки и почервенял като рак от срам. В ръката си държеше своето алиби: една кора яйца. Отвори колата, качи се и отпраши с висока скорост. Вратата на къщурката остана открехната.

— Защо не влизате, комисарю?

Монталбано пристъпи. Младата жена седеше на походното легло, чиято покривка беше нагърчена, а една от възглавниците беше паднала на пода. Тя закопчаваше блузката си, черните ѝ коси се стелеха по гърба, а червилото ѝ се бе размазало около ъгълчетата на устата ѝ.

— Погледнах през прозореца и веднага ви разпознах. Ще ме извините ли само за момент?

Изправи се, за да поразтреби. Беше елегантна, каквато комисарят я бе видял и първия път.

— Как е съпругът ти? — попита Монталбано, поглеждайки към затворената врата на стаята отзад.

— Как искате да е, горкичкият?

А когато приключи с подреждането и избърса устните си с хартиена салфетка, попита усмихната:

— Да ви направя ли кафе?

— Благодаря. Но не искам да те безпокоя.

— Ама какво говорите, шегувате ли се? Вие не приличате на ченге. Заповядайте, седнете — каза, подавайки му камъшитения стол.

— Благодаря. Не знам как се казваш.

— Анджела. Анджела ди Бартоломео.

— Колегите ми разпитваха ли те?

— Господине мой, направих каквото ми казахте да направя, преоблякох се със стари дрехи, преместих походното легло в другата стая... Но никакъв ефект. Преобърнаха къщата нагоре с краката, търсиха дори под леглото, на което лежи мъжът ми, задаваха ми въпроси повече от четири часа без прекъсване, търсиха и в курника, а кокошките ми се разбягаха, счупиха ми три панера с яйца... Освен това имаше един от тях, голям кучи син, простете ми изрази, който веднага щом останехме насаме, се възползваше от мен.

— Как се възползваше?

— Да, господине, пипаше ме по гърдите. В един момент не можех повече да понасям и се разплаках. Напразно им повтарях, че никога не бих направила зло на племенницата на доктор Мистрета, защото той дори даваше безплатни лекарства на съпруга ми... но, не и не, не можах да се разбера с тях.

Кафето беше отлично.

— Слушай, Анджела, много ми е необходимо да понапънеш паметта си.

— За вас — винаги, всичко, което поискате.

— Спомняш ли си, беше ми казала как, след като отвлекли Сузана, една нощ тук пристигнала кола и ти си помислила, че е на някой твой клиент?

— Да, господине.

— И така, сега, след като нещата вече са поутихнали, можеш ли да си припомниш на спокойствие какво правеше в момента, когато си чула шума на двигателя?

— Не ви ли казах?

— Каза ми, че си станала от леглото, защото си помислила, че е клиент.

— Да, господине.

— Клиент, който обаче не те е предупредил за своето посещение.

— Да, господине.

— Станала си от леглото и после какво си направила?

— Излязох навън и запалих лампата.

Ето това беше новият факт, този, за който комисарят бе тръгнал на разузнаване. Значи, нещо би трябвало и да е видяла, не само да е чула.

— Чакай. Коя лампа?

— Тази отвън, над вратата, която, когато е тъмница, осветява цялото пространство пред къщата. Когато мъжът ми беше здрав, през лятото там си слагахме маса. Ето това е електрическият ключ, виждате ли го?

Посочи му го. Беше на стената между вратата и прозорчето.

— И след това?

— След това погледнах през прозорчето, то беше полуотворено. Но колата вече обръщаше и успях да я видя едва-едва само отзад.

— Анджела, ти познаваш ли марките на колите?

— Аз?! — попита младата жена. — Как ли пък не!

— Но си успяла да видиш задницата на онази кола, току-що ми го каза.

— Да, господине.

— Помниш ли какъв цвят беше?

Анджела се замисли за миг.

— Комисарю, не знам. Може да е била синя, черна, тъмнозелена... За едно нещо обаче съм сигурна: цветът ѝ не беше светъл.

Сега идваше ред и на най-трудния въпрос. Монталбано си пое въздух и го зададе. А Анджела му отговори, леко изненадана, че не се е сетила преди това.

— Да, господине. Вярно е!

И веднага лицето ѝ придоби объркано и сконфузено изражение.

— Но... Какво общо има?

— Всъщност няма нищо общо — побърза да я успокои комисарят. — Попитах те, защото колата, която търся, доста прилича на нея.

Стана и ѝ подаде ръка.

— Довиждане.

Анджела също се изправи.

— Искате ли едно току-що снесено яйце?

И още преди комисарят да е успял да ѝ отговори, тя вече го бе извадила от единия от панерите. Монталбано го взе, чукна го леко два пъти в масичката, за да му направи дупчици, и го изпи. От години не беше опитвал сурово яйце.

* * *

На връщане на един кръстопът видя табела, на която пишеше: „Монтереале 18 км“. Зави и пое по това шосе. Може би вкусът на яйцето бе върнал в съзнанието му мисълта, че от доста време не беше ходил в магазина на дон Козимо — малко магазинче, в което обаче все още можеше да се намерят продукти, които във Вигата бяха вече изчезнали, като например пресен риган, сушени на слънце и консервирани в буркани домати, но най-вече оцет с висок градус, получен след естествената ферментация на червено вино, защото беше видял, че в бутилката му в кухнята едва бяха останали един-два пръста от него. Затова се налагаше незабавно да се зареди отново.

Пристигна в Монтереале след пътуване, което продължи невероятно дълго, тъй като през цялото време се движи със скоростта на пешеходец, първо, защото мислеше за последствията от това, което му бе потвърдено и от Анджела, и второ, защото му харесваше да се наслаждава на новата панорама. Вътре в селището се насочи към малката уличка, която водеше към магазинчето, но забеляза пътен знак, указващ, че влизането е забранено. Този знак беше новост, преди го нямаше. По тази причина трябваше доста да заобиколи. Реши, че е по-добре да остави колата на площадчето, на което се намираще, и да направи десетина крачки пеша. Отби, спря, отвори вратата и видя пред себе си униформен общински полицай.

— Тук не може да паркирате.

— Така ли? И защo?

— Не виждате ли знака? Забранено спирането.

Комисарят се огледа наоколо. На площадчетo имаше три превозни средства: камионче, фолксваген костенурка и джип.

— Ами тези?

Общинският полицай придоби строго изражение.

— Имат пропуск.

Ама защo ли в днешно време всяко селце, дори и с население от двеста жители, се мислеше най-малко за Ню Йорк и установяваше твърде сложни правила за движение по улиците си, които правила обаче се променяха на всеки десет дни?

— Вижете — започна примиренчески комисарят, — ще се върна само след няколко минути. Трябва да отида до магазина на дон Козимо, за да купя...

— Не можете.

— Забранено е дори да отида до магазина на дон Козимо? — попита вече напълно недоумяващият Монталбано.

— Не е забранено — каза общинският полицай. — Проблемът е, че магазинът е затворен.

— И кога ще бъде отворен?

— Не мисля, че повече ще бъде отворен. Дон Козимо умря.

— О, боже! Кога?

— Вие роднина ли сте му?

— Не, но...

— Защо тогава се стряскате толкова? Дон Козимо, Бог да го прости, беше на деветдесет и пет години. Отиде си преди три месеца.

Подкара, богохулствайки. За да излезе от селото, трябваше да премине през лабиринт от улички, което в един определен момент го изкара от равновесие. Възвърна спокойствието си едва когато започна да се движи по крайбрежното шосе, което щеше да го отведе в Маринела. Изведнъж се сети, че когато Мими Ауджело му съобщи, че карабинерите са открили раницата на Сузана, беше уточнил, че се е намирала зад четвъртия километричен камък на пътя, по който той сега се движеше. Почти беше наближил мястото. Намали и спря точно пред камъка, който му бе посочил Мими. Слезе. Наоколо не се виждаха къщи. Вдясно растяха храсталаци, а след тях се разпростираше плажът с фин златножълт пясък, същия като този в Маринела. А още по-

нататък беше морето, чиито вълни, предчувствайки залеза, лениво се разбиваха в брега. Вляво обаче стърчеше висок зид, прекъснат от голяма отворена врата от ковано желязо. От нея започваше асфалтиран път, навлизащ по средата на естествена и много добре поддържана гора, който водеше към някаква вила. До вратата имаше огромна бронзова табела с релефен надпис.

Монталбано нямаше нужда да пресича пътя, за да прочете написаното върху нея.

Качи се в колата и потегли отново.

Аделина често казваше: „Човекът е като магарето“. Защо ли? Защото, както магарето върви все по един и същ път и свиква с него, по същия начин и човекът е склонен да изминава все едни и същи маршрути, да прави все едни и същи движения, без да размишлява, просто така, по навик.

Но това, което току-що случайно откри, и онова, което му беше казала Анджела, можеха ли да се окажат доказателства?

„Не — заключи той, — абсолютно не. Потвърждения обаче — да, това да.“

* * *

В шест и половина включи телевизора, за да изгледа първата информационна емисия.

Казаха, че няма новини около разследването. Сузана все още не била в състояние да сътрудничи на следователите. Очаквало се струпване на огромна маса народ на погребението на клетата госпожа Мистрета, въпреки че волята на семейството била то да е в тесен кръг и да няма абсолютно никой друг нито в църквата, нито на гробищата. Накрая казаха също, че инженер Перуцо е станал неуловим, вероятно за да избегне грозящия го арест. Но тази новина не била потвърдена официално. В осем часа информационната емисия по другия канал повтори същите новини, но в обратен ред: първа беше тази за неуловимостта на инженера, а после информацията, че семейство Мистрета е обявило, че на погребението ще присъстват само най-близките. И никой няма да може да влезе в църквата, нито пък да получи достъп до гробищата.

* * *

Телефонът иззвъня точно когато се приготвяше да тръгва към гостилницата. Беше го налегнал глад, защото на обяд не беше ял нищичко, а прясното яйце от Анджела бе изиграло ролята на разядка.

— Комисарю? Аз... аз съм, Франческо.

Не го позна, гласът му беше дрезгав и нерешителен.

— Кой Франческо? — попита неучтиво.

— Франческо Ли... Липари.

Приятелят на Сузана. И защо ли говореше така?

— Какво се е случило?

— Сузана...

Спря. Монталбано го чу ясно как подсмърчаше. Плачеше.

— Сузана ми ка... каза...

— Видял си се с нея?

— Не. Но най-накрая се... обади на те... телефона.

На това място започна да ридае.

— Изви... изви... нете ме.

— Франческо, успокой се. Искаш ли да дойдеш при мен?

— Не, бла... годаря. Не съм в... Пил... съм. Каза ми, че не ис...

ка повече да ме вижда.

Монталбано се ужаси, може би повече, отколкото Франческо. Какво означаваше това? Че Сузана има друг мъж? Ами ако имаше друг мъж, тогава всички негови разсъждения и предположения отиваха на кино. Нямахте да се окажат друго освен смешните и жалки фантазии на един стар комисар, който вече не е с всичкия си.

— Влюбена е в друг ли?

— По-лошо.

— Как така „по-лошо“?

— Няма... няма никой друг. Дала е обет, всъщност взела е решение, докато е била отвлечена.

— Религиозен обет ли?

— Не. Обещание, което е дала на самата себе си... ако успее да се освободи навреме, за да види майка си все още жива... най-много след месец ще отпътува. Говореше ми, сякаш вече беше отпътувала, все едно наистина бе далече от мен.

— Каза ли ти къде отива?

— В Африка. Отказ... ва се от следване, от брак, да има деца, отказ... ва се от всичко.

— И какво ще прави там?

— Отива, за да е полезна. Отговори ми точно така: „Отивам, за да съм полезна най-накрая“. Тръгва с една доброволческа организация. И знаете ли, че молбата за постъпване в организацията я е пуснала още преди два месеца, без дори да ми каже? Хем е била с мен, хем междуременно е мислела да ме напусне завинаги. Ама какво я е прихванало?

Значи, нямаше никакъв друг мъж. И всичко започваше да съвпада. Дори повече от преди.

— Мислите ли, че може да промени решението си?

— Не, комисарю. Ако бяхте чули гласа й... А пък и аз я познавам добре, когато вземе ре... решение за нещо... Но, за бога, какво означава това, комисарю? Какво означава?

Последният въпрос прозвуча като вопъл. Монталбано знаеше вече много добре какво означава, но не можеше да отговори на Франческо. Би било твърде сложно, но най-вече нямаше да прозвучи правдоподобно. За Монталбано обаче сега всичко ставаше по-лесно. Везната, останала дълго време в равновесие, сега бе паднала с всичка сила на едната си страна. Онова, което току-що му бе казал Франческо, потвърждаваше правотата на неговото следващо действие. Налагаше се да го извърши незабавно.

* * *

Преди да се задейства обаче, трябваше да обясни всичко на Ливия. Сложи ръка върху телефона, но не вдигна слушалката. Все още се нуждаеше да остане насаме със себе си. Запита се дали онова, което съвсем скоро щеше да извърши, не означаваше по някакъв начин, че отрича принципите, на които с години се беше подчинявал? Как ли ще изглежда в очите на началниците му, както и пред закона? А той вече е на финалната права на своята кариера... Ама нима той винаги е спазвал тези принципи? Не беше ли се случило веднъж, когато Ливия безмилостно го бе обвинила, че е постъпил като нисшестоящ бог,

малко божество, на което му беше приятно да променя фактите или да ги подрежда по свой начин? Ливия обаче грешеше, защото той изобщо не беше никакъв бог. А само човек, който има собствен критерий, за да прецени кое е правилно и кое не е. Понякога обаче онова, което смяташе за правилно, се оказваше грешно за правосъдието. И обратно. Тогава кое е по-добре: да е в съгласие с правосъдието, онова, написаното в книгите, или със собствената си съвест?

Не, Ливия вероятно нямаше да го разбере и ако говореше с нея, щеше да се опита да го убеди в обратното заключение на това, до което той искаше да стигне, и може би щеше да успее.

По-добре беше да ѝ пише. Взе лист и химикалка и започна: „Ливия, любов моя“, но не успя да продължи. Скъса листа и взе друг: „Ливия, обожаема“ и пак блокира. Взе трети лист: „Ливия“, и химикалката отказа да продължи нататък.

Не, това не беше начинът. Щеше да ѝ разкаже всичко, когато се видеха, гледайки я в очите.

Като взе това решение, се почувства отпочинал, ведър и удовлетворен. Каза си обаче: „Чакай! Тези три прилагателни: «отпочинал, ведър, удовлетворен», не са твои, цитираш“. Да, но от какъв източник? Помъчи се да се сети, хващайки се за главата. Миг покъсно, силен със своята зрителна памет, веднага уцели право в целта. Изправи се, застана пред библиотеката и взе книгата „Египетският съвет“ от Леонардо Шаша. Разлисти я. Ето го тук първото ѝ издание от 1966 година. В него на страница сто двацет и втора се намираше онова, което бе прочел на шестнайсет години и което винаги бе носил със себе си, за да го препрочита от време на време.

Беше специалната страница, на която абат Вела взема решение да разкрие на епископ Аиролди факт, който ще преобърне съществуването му, а именно че арабският шифър е мошенически, фалшив, изфабрикуван от самия него. Но преди да отиде при монсиньор Аиролди, абат Вела се изкъпва и изпива едно кафе. Може би и той, Монталбано, се намираше в повратната си точка.

Усмивайки се, се съблече и се пъкна под душа. Смени си всичко, дори панталоните, преобличайки се изцяло в чисти дрехи. Конкретно за повода избра да си сложи строга вратовръзка. След това си направи кафе и го изпи с удоволствие. Сега вече трите прилагателни

„отпочинал, ведър и удовлетворен“ му отиваха напълно. Липсваше му обаче едно, което го нямаше в книгата на Шаша: „сит“.

* * *

— Какво да ви предложи, комисарю?

— Всичко.

Засмяха се.

Предястие с морски дарове, рибена чорба, варен октопод, подправен със зехтин и лимон, четири барбуна (два пържени и два печени) и две пълни догоре чашки с ликьор от мандарина с висок алкохолен градус — гордостта и славата на Енцо, гостилничаря, който пък направи комплимент на комисаря.

— Виждам, че сте възвърнали формата си.

— Благодаря. Ще ми направиш ли една услуга, Енцо? Ще потърсиш ли в телефонния указател номера на доктор Мистрета и да ми го напишеш на едно листче?

Докато Енцо се ровеше из указателя заради него, Монталбано изпи, без да бърза, и трета чашка ликьор. Гостилничарят се върна и му подаде листчето.

— В градчето се носи един слух за доктора.

— Какъв?

— Тази сутрин отишъл при нотариуса да оправи документите за даряването на вилата, която обитава. Отивал да живее с брат си, геолога, сега, когато онзи остана вдовец.

— А на кого ще подари вилата, знаеш ли?

— Хм, изглежда, на някакво сиропиталище в Монтелуза.

От телефона в гостилницата първо се обади в кабинета, а после в дома на доктор Мистрета. Никой не отговори. Със сигурност докторът беше във вилата на брат си заради бдението до починалата. Освен това беше повече от ясно, че в къщата е само семейството, без присъствието на полицаи или журналисти. Набра номера. Телефонът звъня дълго, преди слушалката да бъде вдигната.

— Дом Мистрета.

— Монталбано съм. Вие ли сте, докторе?

— Да.

— Трябва да говоря с вас.

— Слушайте, утре следобед можем...

— Не.

Гласът на доктора се сконфузи.

— Сега ли искате да ме видите?

— Да.

Преди отново да заговори, докторът запази за кратко мълчание.

— Добре, въпреки че намирам настояването ви за неуместно.

Знаете ли, че утре е погребението?

— Да.

— Срещата доста време ли ще ни отнеме?

— Не мога да ви отговоря.

— Къде искате да се видим?

— Ще дойда при вас най-много след дваайсет минути.

Излизайки от гостилницата, забеляза, че времето се беше променило. Големи дъждовни облаци напредваха откъм морето.

17.

Вилата, погледната отвън, беше потънала в мрак и приличаше на тъмна грамада на фона на почернялото от облаци нощно небе. Докторът беше отворил градинската врата и стоеше пред нея в очакване на колата на комисаря. Монталбано влезе, паркира и слезе, но остана в градината, за да изчака Мистрета да заключи вратата. Само от един прозорец с притворени капаци се процеждаше слаба светлина, този на покойната, при която съпругът и дъщерята щяха да прекарат нощта в бдение. Едната от панорамните врати на хола беше затворена, а другата притворена, но светлината, която проникваше през процепа и стигаше чак до градината, беше мъждива, защото централният полилей не беше запален.

— Заповядайте.

— Предпочитам да останем навън. Ако започне да вали, ще влезем — каза комисарят.

Придвижиха се мълчаливо към дървените пейки и седнаха както миналия път. Монталбано извади кутия цигари.

— Искате ли?

— Не, благодаря. Реших да не пуша повече.

Виждаше се, че под давление на отвличането както чичото, така и племенницата му бяха дали своите обети.

— Какво толкова спешно имате да ми казвате?

— Брат ви и Сузана къде са?

— В стаята на снаха ми.

Кой знае дали бяха отворили прозореца, за да проветрят стаята. Кой знае дали все още се усещаше онзи плашец, непоносим, гъст мирис на лекарства и болест.

— Знаят ли, че съм тук?

— Казах на Сузана. На брат си — не.

За колко ли още неща продължаваше да бъде държан в неведение клетият геолог?

— И така, ще ми кажете ли?

— Трябва преди това да направя едно предисловие. Не съм тук в ролята на служебно лице. Но мога да стана, ако поискам.

— Не ви разбрах.

— Ще разберете. Зависи от отговорите ви.

— Тогава се решете и ми задайте въпросите си.

Точно в това се състоеше трудността. Първият въпрос беше като първата крачка по път без връщане назад. Затвори очи, така или иначе, онзи не можеше да го види, и започна.

— Имате ли пациент, който живее в една къщурка на пътя за Галота, онзи, на когото, след като тракторът му се е обърнал...

— Да.

— Знаете ли клиниката „Добрият пастир“, която е на четири километра от...

— Що за въпроси! Разбира се, че я знам. Ходя често в нея. И какво от това? Искате да направите списък на пациентите ми ли?

Не. Никакъв списък на пациентите. „Човекът е като магарето.“ А ти в онази нощ, в джипа, с цялата кръв, която се е качила в главата ти заради това, което правиш, с думкащото като лудо сърце, защото трябва да оставиш каската и раницата на две различни места, по кои пътища ще тръгнеш, ако не по тези, които познаваш? Струва ти се, че не си ти този, който управлява колата, а колата е тази, която управлява теб...

— Искях просто да отбележа, че каската на Сузана е намерена на черния път, който води към къщурката на вашия пациент, а раницата ѝ е открита почти пред вратата на клиниката „Добрият пастир“. Знаехте ли го?

— Да.

Майчице свята, каква грешна стъпка! Никога не би предположил.

— И как го разбрахте?

— От вестниците, от телевизията, не си спомням.

— Невъзможно е. Вестниците и телевизиите никога не са говорили за тези открития. Успяхме да направим така, че да не изтече никаква информация по този въпрос.

— Почакайте! Сега се сетих! Вие ми го казахте, докато седяхме тук, на същата тази пейка!

— Не, докторе. Казах ви само, че тези предмети са били намерени, но не ви казах къде. И знаете ли защо? Защото не ме попитахте.

И това беше развързката, която в тогавашния им разговор бе доловил като някакво неловко положение, което на момента не си бе обяснил. Въпрос, който щеше да е напълно естествено да зададе, но всъщност не го бе направил. Дори спря да поддържа разговора... като липсващ ред в страница. Ама как, след като дори Ливия го бе попитала къде е намерил романа на Сименон! Но въпросът бе пропуснат, защото докторът е знаел много добре къде са били оставени каската и раницата.

— Но... комисарю! Може да има десетки обяснения за това защо не съм ви попитал къде! Давате ли си сметка за психическото състояние, в което се намирах? Искате да изградите тежко подозрение върху една много фина нишка от...

— ... паяжина, така ли е? Нямате представа колко уместна е метафората ви. Трябва да знаете, че моите разсъждения първоначално се крепяха на логическа нишка, по-тънка и от паяжина.

— Щом казвате...

— Да. И се отнася за поведението на вашата племенница. За нещо, което ми каза Франческо, бившият ѝ приятел. Знаете ли, че Сузана го е изоставила?

— Да. Вече ми беше говорила за това.

— Аргументът е деликатен. Гледам на него с известна съпротива, но...

— Но трябва да си вършите професионално работата?

— Мислите ли, че ако си вършех работата професионално, щях да се държа по този начин? Изречението, което исках да кажа, завършва така: „... но искам да разбера истината“.

Докторът не отвърна.

В този момент в рамката на френския прозорец се очерта женска фигура, която пристъпи крачка напред и спря.

О, Боже, кошмарът се завръщаше! Беше глава без тяло, с дълги руси коси, витаеща във въздуха! Съвсем същата, каквато я видях в средата на паяжината! Но веднага разбра, че Сузана беше облечена с черни дрехи, в строг траур, и роклята ѝ се сливаше с нощната тъма.

Момичето се задвижи отново, тръгна към градината и седна на една пейка. Светлината не достигаше дотам и за косите ѝ само можеше да се гадае по не толкова наситеното с мрак петно. Не поздрави. И Монталбано реши да продължи напред, държейки се така, сякаш нея я нямаше.

— Както се случва между гаджета, Сузана и Франческо са водили полов живот.

Докторът се почувства неудобно и се раздвижи.

— Нямате никакво право да... А пък и какво значение има това за разследването? — попита раздражено.

— Има значение. Вижте, Франческо ми каза, че винаги той е бил този, който е настоявал, разбирате ме какво искам да кажа, нали? Но всъщност в деня, когато Сузана е била отвлечена, тя е била тази, която е поела инициативата.

— Комисарю, наистина не мога да разбера какво общо има сексуалното поведение на племенницата ми? Питам се дали разсъждавате нелогично и дали осъзнавате това, което говорите? Връщам се към въпроса: какво значение има?

— Има значение. Според Франческо може би Сузана е имала някакво предчувствие... но аз не вярвам в предчувствията, било е нещо друго.

— Какво е било според вас? — попита саркастично докторът.

— Сбогуване.

Какво беше казала Ливия вечерта преди да отпътува? „Това са последните часове, които можем да прекараме заедно. И нямам намерение да ги пропилявам.“ Искаше да правят любов. И като си помислиш, че ставаше дума само за една кратка раздяла между тях двамата. Какво оставаше, ако всъщност се отнасяше за окончателно сбогуване! Защото в главата на Сузана вече се е въртяла мисълта, че нейният план, независимо дали щеше да свърши добре, или зле, неминуемо предполагаше край на тяхната любов. Това беше безкрайно високата цена, която трябваше да плати.

— Защото два месеца по-рано тя вече е била направила запитване за пътуване до Африка. Два месеца. Със сигурност, откакто ѝ е хрумнала онази идея.

— Ама каква идея? Слушайте, комисарю, не ви ли се струва, че злоупотребявате с...

— Уведомявам ви — каза ледено комисарят, — че грешите с въпросите толкова, колкото и с отговорите си. Дойдох тук със свалени карти, за да поговоря с вас и да ви споделя моите подозрения... напротив, не, моята надежда.

Защо бе използвал думата „надежда“? Защото беше тази, която бе наклонила везната на едната ѝ страна, в полза на Сузана. Защото тази дума го беше убедила напълно.

Тази дума изуми тотално доктора, който не беше в състояние да каже нищо. И в тишината, от тъмното, за пръв път долетя гласът на момичето, несигурен, но сякаш изпълнен с надежда. Глас, който можеше да разбие сърцето ти.

— Казахте... надежда?

— Да. Надежда, че и най-силната омраза е способна да се превърне в силна обич.

Откъм пейката, на която бе приседнало момичето, се чу нещо като изхлипване, което веднага бе потиснато. Монталбано запали цигара и видя на светлината от запалката, че ръката му леко трепереше.

— Искате ли цигара? — попита той доктора.

— Казах ви, че не искам.

Двамата братя Мистрета бяха непоклатими в решенията си. По-добре така.

— Знам, че не е имало никакво отвличане. В онази вечер, вие, Сузана, за да се върнете у дома, сте минали по различен маршрут, по онзи безлюден коларски път, където ви е чакал чичо ви с джипа си. Оставили сте моторчето, качили сте се в колата му и сте се свили отзад. Отправили сте се към вилата на доктора. Там, в онази постройка до къщата, отдавна сте били приготвили всичко: провизии, легло. Домашната помощница не е имала никаква причина да стъпва в нея. А пък и на кого би му хрумвало да търси отвличената в къщата на чичо ѝ? Там сте направили записите, между другото, вие, докторе, подправяйки гласа си, говорехте за милиарди, трудно е след определена възраст да се свикне с пресмятането в евро. Там сте направили полароидната снимка и сте написали отзад на гърба ѝ онова изречение, опитвайки се да пишете колкото е възможно по-красиво, защото почеркът ви, като на всички медици, е нечетлив. Никога не съм влизал в тази селскостопанска постройка, докторе, но съм напълно

сигурен, че в нея има телефонно разклонение, което е било инсталирано наскоро...

— Откъде знаете? — попита Карло Мистрета.

— Знам, защото сте имали наистина гениалното хрумване да отклоните от себе си евентуалните подозрения. Възползвали сте се на мига от тази възможност. След като е узнала, че ще дойда във вилата, Сузана е направила телефонното обаждане със записаното послание, онова със сумата за откупа, докато съм говорел с вас. Аз долових шума, който се чува, когато се вдигне слушалката на друг телефонен апарат от същата линия, но не можах да схвана веднага откъде идва. В крайна сметка не представлява никаква трудност да се получи потвърждение за това, достатъчно е само да се направи запитване до телекомуникационната компания дали този номер има дериват. И това може да се окаже едно от доказателствата, докторе. Искате ли да продължа?

— Да — Сузана беше тази, която отговори.

— Знам дори, защото ми го казахте вие, докторе, че в тази пристройка има неизползваемо помещение за мачкане на грозде. А до него задължително трябва да има и съседно помещение, в което да се намира ваната за ферментация на ширата. Готов съм да се обзаложа също така, че това помещение е снабдено с прозорец, който вие, докторе, сте отворили, преди да направите снимката, за да влезе светлина, защото е било ден. Също така, за да осветите още по-добре вътрешността на циментовата вана, сте използвали лампа с удължител. Но сте пренебрегнали един детайл в тази старателно подготвена и убедителна театрална постановка.

— Детайл?

— Да, докторе. На полароидната снимка точно под ръба на ваната се вижда нещо като пукнатина. Накарах да увеличат този детайл. Оказа се, че не е пукнатина.

— Какво е тогава?

Усети, че и Сузана беше на ръба да му зададе този въпрос. Все още не разбираха грешката, която бяха направили. Предугади обръщането на главата на доктора към Сузана и въпроса, който трябваше да изразяват очите му, но не можеше да го види.

— Стар градусомер за ширата. Неразличим, покрит с гъсти паяжини, почернял, закачен за стената и почти слял се с нея. И затова

невидим за очите. Но е там, все още е там. И това е решаващото доказателство. Достатъчно е само да се изправя, да вляза вътре, да вдигна телефона, да кажа на двама от моите хора да дойдат, за да ви охраняват, да се обадя на съдия-следователя, за да ми издаде заповед за обиск, и да отида да претърся вилата ви, докторе.

— Ще бъде добра крачка в кариерата ви — каза язвително Мистрета.

— Още веднъж правите голяма грешка. Кариерата ми не се нуждае повече нито от крачка напред, нито от крачка назад. Това, което се опитвам да направя, не го правя заради вас.

— Заради мен ли го правите?

Гласът на Сузана сякаш бе изпълнен с удивление.

Да, заради теб. Защото съм запленил от качеството, силата и чистотата на омразата ти, впечатлен съм от пъкления план, който се е родил в главата ти, от хладнокръвието, смелостта и търпението, с които си изпълнила каквото си искала, въпреки че си била наясно с цената, която трябва да платиш, и вече си готова да платиш. Но го направих и заради себе си, тъй като не е справедливо винаги да има някой, който да страда, и друг, който да тържествува, че е разкрил истината в името на някакъв си закон, но с цената на чуждото страдание. Възможно ли е човек, стигнал вече до края на кариерата си, да се разбунтува срещу правилата, за чието спазване е допринасял?

И тъй като комисарят не отговаряше, момичето изрече нещо, което дори не беше въпрос.

— Медицинската сестра ми каза, че сте поискали да видите мама.

Да, поисках да я видя. Да я видя в леглото ѝ променена изцяло, тялото ѝ — вече не тяло, а почти като някакъв предмет, предмет обаче, който стенеше, който ужасяващо се измъчваше... Исках да видя мястото, където омразата ти е започнала да пуска корени, да расте неспирно, докато в стаята все повече е нараствала вонята от лекарствата, екскрементите, потта, болестта, повърнатото, гнойта, гангрената, която е унищожавала сърцето на този предмет, който се намираше в леглото, но тогава не разбрах ясно омразата ти, с която си заразила онези, които са ти близки... не, баща ти — не, баща ти никога не е знаел нищо, никога не е знаел, че всичко е само

преструвка, и болезнено е страдал за отвличането ти, което е смятал за истинско... но може би това е била цената, която е трябвало да се плати и която е трябвало да накараш другите да платят, защото истинската омраза, както любовта, не се спира дори пред отчаянието и плача на онзи, който е невинен.

— Исках да си обясня.

Откъм морето загърмя. Светкавиците бяха далече, но дъждът се приближаваше.

— Защото идеята ѝ да отмъсти на вуйчо си, инженера, е започнала да се оформя у нея през една от онези ужасяващи нощи, които е прекарвала там вътре, за да обгрижва майка си. Не е ли така, Сузана? Първо ѝ се е сторило, че тя е плод на умората, униинето и отчаянието ѝ, но ѝ е било все по-трудно да я изтрие от съзнанието си. И тогава, почти за да измами времето, е започнала да мисли как да осъществи тази фикс идея. Планирала е нещата нощ след нощ. И е поискала от чичо си да ѝ помогне, защото...

Спри! Това „защо“ не бива да го казваш. Хрумна ти точно в този момент, но трябва да поразмислиш върху него, преди да...

— Кажете го — каза бавно, но решително докторът. — Защото Сузана беше разбрала, че аз винаги съм бил влюбен в Джулия. Безнадеждна любов, която обаче ми попречи да имам свой живот.

— Следователно вие, докторе, сте сътрудничили активно в съсипването на имиджа на инженер Перуцо с отличната ви манипулация на общественото мнение. А последният ви удар е бил замяната на пълния с пари куфар с пътническата чанта, натъпкана с хартийки.

Започна да вали. Монталбано се изправи.

— Но преди да си тръгна, заради моята съвест... — Гласът му бе прозвучал твърде тържествено, но не успя да го промени. — Заради моята съвест не мога да позволя онези шест милиарда да останат при...

— При нас? — завърши Сузана. — Парите вече не са тук. Не задържахме дори сумата, която мама му е дала назаем и никога не ѝ беше върната. Чичо Карло се погрижи за парите с помощта на един свой пациент, който никога няма да проговори. Бяха разпределени и по-голямата част от тях вече са прехвърлени в чужбина. Мисля, че вече са прехвърлени, при това анонимно, към петдесетина благотворителни

организации. Ако искате, ще вляза вътре, за да взема списъка и да ви го покажа.

— Добре — каза комисарят. — Аз си тръгвам.

Забеляза смътно, че докторът и момичето също се надигнаха.

— Ще дойдете ли утре на погребението? — попита Сузана. — Бих се радвала, ако...

— Не — каза комисарят. — Надявам се само, че вие, Сузана, няма да изневерите на надеждата.

Осъзна, че говореше с думите на старец, но този път му беше през „оная работа“.

— Пожелавам ви късмет! — каза полугласно.

Обърна им гръб, отиде при колата, отвори я, запали мотора и потегли, но трябваше да спре пред заключената градинска врата. Под усилващия се дъжд видя да идва момичето, чиито коси сякаш запламтяха като огън под светлината на фаровете. Отвори му вратата, но без да се обърне, за да го погледне. Той също не завъртя глава.

* * *

По пътя за Маринела дъждът заваля като из ведро. В един момент му се наложи да спре, защото чистачките не можеха да смогнат. После дъждът изведнъж спря. Влизайки в трапезарията, си даде сметка, че е оставил балконската врата отворена и подът се беше наводнил. Трябваше да се захване с подсушаването му. Запали външната лампа и излезе. Поройният дъжд беше отнесъл паяжината, а клоните на храста блестяха, обсипани в сияйни капки.

БЕЛЕЖКА НА АВТОРА

Това е напълно измислен роман, поне така се надявам.

Затога имената и фамилиите на героите, наименованията на фирмите и организациите, както и историите в книгата нямат нищо общо с реалността.

Ако някой намери връзка с действителни факти, мога да го уверя, че не съм търсил умишлено никакви съвпадения.

А. К.

Издание:

Автор: Андреа Камилери

Заглавие: Търпението на паяка

Преводач: Весела Лулова Цалова

Език, от който е преведено: Италиански

Издание: Първо

Издател: Книгопис ЕООД

Град на издателя: София

Година на издаване: 2015

Тип: Роман

Националност: Италианска

Печатница: „Симолини’94“, София

Редактор: Вера Александрова

Коректор: Нели Германова

ISBN: 978-619-7067-52-1

Адрес в Библиоман: <https://biblioman.chitanka.info/books/2680>

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.